Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Siwers, Berent.
Titel | Title:	Grammatica latina minor continens primitiva latina ad praxin grammaticam accommodata. Cui accessit appendix necessaria, dicta demonstratio grammatica.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Hafniæ : prostat apud Christianum Cassuben, Danielem Paulli & Christianum Gerhardi. Literis Joh. Philippi Bockenhoffer, 1684
Fysiske størrelse | Physical extent:	[8], 164, [4] s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at krediterе ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

№ 2072.

M. Vandergucht

GRAMMATICA LATINA MINOR

continens

PRIMITIVA LATINA

ad Praxin Grammaticam

accommodata.

Cui acceſſit Appendix neceſſaria,

dicta,

DEMONSTRATIO GRAMMATICA.

HAFNIÆ,

Proſtant apud *Chriſtianum Caſſuben*, *Danielem Paulli*, & *Chriſtianum Gerhardi*.

Literis *Joh. Philippi Bockenhoffer*, Reg. Majeſt. & Univerſit. Typogr. Anno 1684.

APPROBATIO.

PRæceptiones has Grammaticas ab eruditiſſimo Avctore, Dn. Bernhardo Siwers magno & ſtudio, & compendio & judicio conſcriptas juventuti Muſis ſacræ utiliſſimas fore, & dignas, qvæ paſſim à teneræ ætatis formatoribus

Laudentur, placeant, vigeant, relegantur, amentur,

Cenſui

Hafniæ 19 Auguſti.
Anni 1675.

OLAUS BORRICHIUS.

Summa Regii Privilegii.

VI Christian den Femte / af Guds Naade / Konge til Danmarck og Norge / de Venders og Gothers; Hertug udi Slesvig / Holsten / Stormarn og Dytmersken / Grefve udi Oldenborg og Delmenhorst. Giøre alle vitterligt / at Vi efter Allerunderdanigste giorte Ansøgning og Begiæring Allernaadigst haver bevilget og tilladt / saa og her med bevilger og tillader at den Grammatica Latina som **Berent Siwers** haver ladet gaa i Tryck / og af Professorerne her paa Universitetet reviderit og approberit er / maa oc skal udi første og anden Lectie udi alle Skoler i Voris Riger Danmarck og Norge / udi stæden for de fem Skole-Bøger / (som ere Aurora, Donatus, Grammatica minor, Nomenclator minor, og Nomenclator Grammaticus) brugis og læsis. Forbydendis alle og een hver / herimod efter som forskrevet staar at hindre / eller udi nogen maade Forfang at giøre / under vor Hyldest og Naade. Givet paa Vort Slot Kiøbenhafn den 12 Maij, Anno 1676.

Christian.

(L. S.)

Een Recommendations Skrivelse til Biscopperne udi Dannemarck og Norge.

Edle/ Velærværdige/ meget Hæderlige og Hoylærde Herrer.

TIl Eders underhavende Skolers Brug og Nytte recommenderer Jeg paa det Tieniſtvilligſte nærværende Edition; Udihvilken alle Gravamina imod den førſte Edition af min Grammatica ere ſaa ophævede / at Jeg formoder Docentes ſkal her efter finde ſterre Fornoyelſe i denne eene Bog / end i de Fem Skole-Bøger / ſom kaldis / Donatus, Aurora, Grammatica minor, Nomenclator minor, og Nomenclator Grammaticus. Formaten ſom tilforn var een ubehændig Qvart, er nu een behændig Octav: Præcepta ſom tilforn vare Latina, ere nu fordan-

danskede: Praxis Grammatica, over hvilken nogle tilforn skal have besværit sig / er nu saa klarligen demonstrerit, at een hver her efter kand forstaa min Praxin saa vel som Jeg selv. Foruden dette findis der mange andre vigtige Motiver, som kand bevæge Eders Edle Velærværdigheder til at befodre/og Docentes til at annamme min Methode.

Den første og fornemste er / at min Methode, efter forregaaende lovlige Censur og Approbation, er af hans Kongl. Mayestet Allernaadigst confirmerit til alle Skolers Brug og Nytte.

Den anden er / at det falder fattige Skole-Børn lættere / at kiøbe/ lade indbinde/ Item at lære denne eene Bog og Methode, end de forrige fem Skole-Bøger/ af hvilke een hver haver een sær Methode.

Den tredie er / at Primitiva ere de beste Vocabula for Ungdommen/ efter som Derivata og Composita lættere kand læris og analyseris af dennem som haver lærdt Primitiva, end af dennem som ikke have lærdt Primitiva.

Den fierde er / at Primitiva ere indrettede efter Præcepta, saa at et Barn kand strax applicere Primitiva til Præcepta, og saaledis snarere forfremmis / end efter den gemeene Maade. Longum iter est per Præcepta (siger Seneca) breve & efficax per Exempla.

Den femte er/ at mine Præcepta og Praxis ere lettere og bedre funderede, end de forrige Præcepta, og den-

den gemeene Praxis, det een hver uden Tvivl skal befinde/ som behager at læse min Demonstrationem Grammaticam.

Naar disse Motiver ret betragtis / formoder Jeg Eders Edle Velærværdigheder skal lade sig min Methode være saa recommenderit, at den efter hans Kongl. Mayestets Allernaadigste Tilladelse og Befalning virkeligen bliver introduceret i Eders underhavende Skoler. Hvorimod Jeg her efter obligeris (om GUD der til forlæner Leilighed og Styrke/) 1. Ved Trykken at lade udgaa Grammaticam Majorem, som længe haver været færdig. Paa det at de som begynde med min Methode, kand blive ved den samme. 2. At lade trykke et Lexicon Etymologicum, at de som lære Primitiva, kand siden af Lexico lære Derivata og Composita, cum Exemplis bonorum Auctorum, og saaledis legge et fast Fundament i det Latinske Sprog. I det ovrige vil Jeg/ næst all Velstands Ønske/ have een hver af Eder Gud troligen befalet/ og stedse forblive, efter min ringe Evne

Eders Edle Velærværdigheders

ydmyge og tro Tienere

Berent Sivers.

Gunstige Læsere.

Om nærværende Grammatica og Primitivis kand efterfølgende Puncter betragtis.

(I.) Vil nogen Eenfoldeligen bruge disse Primitiva, hand lade et Barn lære Ti efter Ti eller flere / uden nogen Praxi, saa læris tillige med Primitivis, (1.) Genitivis Casus og Genus. (2.) Comparativus og Superlativus Gradus. (3.) Præterita og Supina.

(II.) Vil nogen med større Nytte bruge disse Primitiva, hand lade et Barn declinere Substantiva, Declinere og Comparere Adjectiva, Conjugere Verba, ikke uden ad / men i Bogen ligesom for Tids-fordriv / saa lærer Barnet at applicere Primitiva til Donaten, og stadsæstis ved mange Exempler, in Declinatione, Comparatione og Conjugatione.

(III.) Vil nogen have den største Nytte af disse Primitivis, hand lade et Barn (1.) Declinere Substantiva, og føre dem hen til Regulas Generales Substantivorum een eller flere: Som, Ala, alaudæ, ampulla ancillæ, ancilla amitæ. (2.) Declinere og Comparere Adjectiva Comparabilia, og føre dem hen til Regulas Generales Adjectivorum, een eller flere: Som/ æqvus judex, æqvior aliis, æquissimus judicum: (3.) Conjugere Verba og føre dem hen til Regulas Generales Verborum, eller Regulas de Casibus: Som/ Petrus arat, arat terram, arat sibi &c. Thi et Barn haver ingen sær Nytte af Substantivis, Adjectivis og Verbis, før det lærer at forandre dem/og føre dem hen til Syntaxin Generalem. Men skulde denne Praxis siunis for besværlig / da kand mand blive ved den anden/eller første Praxin: Thi Regulæ Etymologicæ og Syntacticæ ere indrettede til Praxin, ikke til den ende at Jeg vil obligere nogen at følge saadan Praxin, men ikkun til den ende/at Docentes kand see / at om det endskiønt i Begyndelsen siunis noget besværligt/ det dog er mueligt og gavnligt à priori at sammenføye tre Ting/som ere/ (1.) Ord. (2.) Ordenis Forandring. (3.) Ordenis Syntaxis Generalis Og kand derfor Discentes strax i Begyndelsen erindris der om / af de foranderlige Ord [Substantiva, Adjectiva, Verba,] læris fornemligen til den Ende / at de skal Declineris, Compareris, Conjugeris, og føris hen til Syntaxin.

(IV.) Om

(IV.) Om Adjectivis Comparabilibus kand dette tagis i agt/at Jeg undertiden i staden for OR, MUS, setter Comparationem Adverbialem US, ME, som / ineptus, or, mè. Spurcus, us, mus. Og det fordi Jeg ikke haver fundet Comparativum paa OR, og Superlativum paa MUS. Dog kand et Barn Comparere saa / Ineptus, ineptior, ineptissimus, spurcus, spurcior, spurcissimus, om det saa behager Docentibus.

(V.) Om Conjugationibus er min Meening / at det er nock at et Barn lærer i begyndelsen AMO, SUM og AMOR: Thi de ovrige Conjugationes kand siden let læris. Accidentia Conjugationis, som hvad Tempus / Item hvad Præsens, Præteritum og Futurum betyder paa Danske / haver Jeg ikke forklaret / vil derfor recommendere Docentibus denne Umag. Thi intet behøver meere Forklaring end det som skrivis for Børn.

(VI.) Om Syntaxi erindris dette / at Jeg haver med mange Ord forklaret Reglerne / at Børn kand ret fatte Meeningen/dog kand de siden in Praxi vennis til at forkorte Reglerne/som Adjectivum Partitivum styrer Genitivum Pluralem. Comparativus styrer Ablativum, &c. Ellers er Syntaxis paa de faa Blade saa udført at Ungdommen neppe behøver fleere Regler / hvilket og kand sigis om Præteritis og Supinis, Item om Generibus Nominum, saa at min Grammatica major kand let læris af dennem/som have lærdt denne minorem.

(VII.) Er Jeg Venligen begierendis / at før et Barn læser denne Bog/Docentes vilde tage sig den Umag med Flid at corrigere efterfolgende Vildelser: thi intet bor være meere accurat og rigtigt/ end det som skal læsis og læris af Ungdommen.

Pagina. 2 lineâ ultimâ, lege Dragen og Bel (forstaa i Babylon.)
p. 5. lege Accusativus.
p. 8. lege Lana, Uld.
p. 12. lege Vulva.
p. 15. lege Trochlea.
p. 21. lege Dumus, Torn.
p. 29 lege Auxilium.
p. 48. lege Soboles.
p. 70. lege Lascivus, Lysagtig.
p. 75. lege Illustris, immanis.
p. 80. lege Quaterni deni.
p. 112. l. 22. lege obsolescere.
p. 123. lege Facesso, facessitum.
Ibidem lege Capessere.
p. 132. l. ult. lege Veneo.

GRAMMATICA
LATINA.

Om Bogstaver.

DE Latinske Bogstaver ere fem oc tyve/oc tegnis saa: A,a. B,b. C,c. D,d. E,e. F,f. G,g. H,h. I,i. (J,j. Jod) K,k. L,l. M,m. N,n. O,o. P,p. Q,q. R,r. S,s. T,t. U,u. (V,v. Vau.) X,x. Y,y. Z,z.

Disse fem oc tyve Bogstaver ere Vocales (selvlydende) eller Consonantes (medlydende.)

Vocales ere Sex A, e, i, o, u, oc y. Men naar to Vocales dragis sammen til een / blifver der een Diphthongus eller dobbel-Vocal: som æ, œ, au, ei, oi. De andre Bogstaver/som b, c, d, f, g. &c. ere Consonantes.

Om Stavelser.

(I) Een Bogstav eller flere gier een Stavelse / een Stavelse eller flere gier et Ord.

(II.) Een Vocal gior allene een Stavelse/ som E-o. Een Consonant gior aldrig en Stavelse/uden den faar en Vocal til sig: Derfor kand B,c,d,&c. icke da udsigis uden der leggis til dem en Vocal: som Ba, be, bi, bo, bu, by; eller een dobbel-Vocal: som bæ, bœ, bau, bei, boi.

Om Ord.

Om hvert Ord tagis i act disse

Fem Hoved-Regler.

Den første Hoved-Regel.

(I.) Hvert Ord føris hen til en af otte Parter / som ere: Nomen Substantivum. Nomen Adjectivum. Pronomen. Verbum. Participium. Adverbium. Conjunctio. Præpositio.

Den anden Hoved-Regel.

(II.) Hvert Ord er foranderligt i Enden (ved Declination, Comparation, Conjugation,) eller uforanderligt.

De foranderlige Ord ere Substantiva, Adjectiva, Pronomina, Verba, Participia, og nogle Adverbia, thi disse Ord forandris i Enden ved Declination, Comparation eller Conjugation.

De uforanderlige Ord ere nogle Adverbia, Conjunctiones, oc Præpositiones.

Den tredie Hoved-Regel.

(III.) Hvert Ord er Primitivum (det første Stamme-Ord) eller Derivatum, (et Ord som kommer af det første) som af Gud / kommer Gudelig.

Den fierde Hoved-Regel.

(IV.) Hvert Ord er Simplex (eenfoldigt) eller Compositum [sammensat] som Gud / Gud-fryctig.

Den femte Hoved-Regel.

(V) Hvert Ord er Proprium (som hafver sin egen naturlige bemerckelse) eller Translatum (som hafver en forblommet oc fremmet Bemerckelse.) For Exempel / det Ord / GUD / brugis Propriè, naar det bemercker den eene / sande / levende Gud; men Translatè oc Impropriè, Naar det bemercker en Person eller Ting der lignis ved Gud / som Saturnus, Jupiter, Mars, Dragen i Bel.

Om Ordenis Otte Parter
oc deris
forandring.

DE NOMINE SUBSTANTIVO.

Nomen Subſtantivum er et Ord ſom bemerker een Mand / Qvinde eller Ting / og kand derfor icke udſigis med Mand / Qvinde / Ting.

Nomen Subſtantivum hafver gierne i Danſken for eller bag ſig/ Een eller Et / Den eller Det ſ ſom en Mand/den Mand/eller Manden. Et Bord/ det Bord/ eller Bordet.

Nomen Subſtantivum forandris i Enden ved Declination.

I Declination tagis i agt Numerus, Caſus, Genus.

§.

Numerus er Singularis eller Pluralis.

Singularis bemerker Een eller Et: ſom liber een Bog/ Panis et Brød.

Pluralis bemerker flere end Een eller Et; ſom libri Bøger/ panes, to/ tre/ eller flere Brød.

§.

Caſus ere ſex: Nominativus, Vocativus, Genitivus, Dativus, Accuſativus og Ablativus.

Nominativus og Vocativus ere lige/ uden i den and n Declination.

Neutra hafver Nominativum, Vocativum og Accuſativum altid lige / hvilke tre Caſus endis i Plurali paa A.

5.

Genera ere tre: Masculinum, Fæmininum, Neutrum.

NB. Masculinum kiendis i Dansken paa (hand) Fæmininum paa (hun) Neutrum paa (det) Men i Latinen kiendis Genus paa tvende maader/ nemlig:

(1) Af Substantivi Bemerkelse.

(2.) Af Substantivi første Endelse.

Om Bemerkelsen.

Masculini Generis ere Mænds/ og Mænds Bestilningers Navne: Item Maaneders/ Veyers og Floders Navne.

Fæminini Generis ere Qvinders/ og Qvinders Bestilningers Navne: Item Byers/ Landskabers/ Øers og Træis Navne.

NB. De Ord som bemerke baade Mand- og Qvinde-kiøn/ ere Communis Generis, det er baade Masculini og Fæminini Generis, som hic oc hæc Adolescens, ung Dreng eller Pige.

Om Endelsen.

Hver Declination hafver i Nominativo sine visse Endelser/ af hvilke mand kand vide Cujus Generis et Ord er/ eller hvad Genus et Ord har.

De-

Declinationes ere Fem.

DE PRIMA DECLINATIONE.

Prima Declinatio (den første Declination) ender Nominativum Singularem, paa A, E, AS eller ES, Genitivum og Dativum paa Æ.

§.

A og E Primæ, ere Fæminini Generis.
AS og ES Primæ ere Masculini Generis.

§.

A Primæ declineris eller forandris saa:

Singularis.		Pluralis.	
Nominativus } Vocativus }	- Ala,	Nominativus } Vocativus, }	- æ
Genitivus,	— æ,	Genitivus,	— arum
Dativus,	— æ,	Dativus,	— is
Acusativus	— am,	Acusativus	— as,
Ablativus	— â.	Ablativus,	— is.

§

E, AS, og ES Primæ declineris saa:

Nominativus, Epitome	— es	Æneas	— æ	Anchises.	— æ
Genitivus	— æ	— æ		— æ	
Dativus	— æ	— æ		— æ	
Accusativus	— en	am og an		— en	
Vocativus } Ablativus }	— e	— a		— e.	

Epitome declineris i Plurali som Ala.

Sub-

Subſtantiva Primæ Declinationis

(A)

A Primæ et Fæminini Generis, ſom:

Hæc.

Aerra, Regelſekar.
Ala, Vinge.
Alauda, Lercke.
Alea, Vovelſpil/ ſom Kort/ Tærninge-leg/ Bretſpil.
*Alga, Tang/ Havgræs.

Nota.

Subſtantiva Aſteriſcô notata (ut, Alga, Amurca, Angĩna, Argilla &c.) ſingulariter tantùm declinanda, abſtinendúmq; Pluralı numerô, donec idonei Scriptoris auctoritas uſum ejus permiſerit.

Alũta, Sims-læer.
Amita, Far-Søſter.
*Amurca, Olie-Berme.
Ancilla, Tienſte-Pige.
*Angĩna, Halsbyld/ Halsvæ
Angvilla, Aal.
Anſa, Hanck/ Skaft.
Aqva, Vand.
Aqvỹla, Ørn.
Ara, Alter.
Arca, Arck/ Kiſte.
Ardea, Hegre.
Area, Gaardsrum.
Arẽna, Sand.
*Argilla, Leer.
Ariſta, Axeſkeg.
Armilla, Armhaand.
*Arrha, Pant/ item Feſte-Penge.
Arteria, Pulsader.
*Arvĩna, Fleſk/ Fæt/ Talg.
Aſcia, Slet Øxe.
*Aurõra, Morgenrøde.
Avẽna, Havre.
Axilla, Armhule.
Bacca, Bær.
Barba, Skieg.
Bellua, ſtort/ grumt Diur.
Beſtia, Beeſt.
Beta, Bede.
Betỹla, Birck.
Blatta, Møl.
Bractea, Blick/ tynd Plade.
*Braſsĩca, Kaal.
Bruma, den korteſte Dag/ item Vinter.
Bucca, det Hule i Munden.
Buccỹna, Baſune/ Trommete
Bulla, Boble vaa Vandet.
Cæpa, Rødløg.
Hoc Cæpe *indeclinabile, idem.*
Cæremonia, Hellig-Skick.
Calantica, (p.b.) Hviveklæde.
Caliga, et ſlags Sko.
Calumnia, Bagvaskelſe.
Calva } Calvaria } ſkalde Pande.
Camẽra, Hvelning.
Campãna, (p. l.), Klocke.

Can-

Canna, middelmaadig Ner.
Capſa, Skab/Madkiſte.
Carĩna, Skibs-Kiøl.
Caſa, Leerhuus/Straahuus/ Hytte.
Carẽna, Lencke.
Caterva, Et Regiment Fodfolck paa 6000 Mand.
Cauda, Hale/Stiert.
Caula, Faare-Sti.
Cauſſa, Sag/Aarſag.
Cavilla, Beſpottelſe.
Cella, Kielder.
*Cereviſia, Øll.
Cicãda, Græshoppe.
Ciconia, Storck.
Cicũta, Skarntyde ſom er giftig.
Cirnea, Skiencke-Kande.
Ciſta, Kurv/Kiſte.
Clava, Kolle.
Cloãca, Grav/udi hvilcken all u-reenlighed i Staden ſyder.
Columna, Pille/Støtte.
Copia, Overflødighed.
Copiæ, arum, Krigshær.
Copũla, Kobbel.
Corõna, Krone.
Corrigia, Sko-Rem.
Cortĩna, Forheng/Omheng.
Coſta, Sidebeen/Ribbeen.
Coxa, Hofte.
Crena, Sylit/Rible.
*Creta, Kride.
Criſta, Hanekam.
Crumẽna, Penge-Taſke.
Cucurbĩta, rund Græskar.
Culcita, (p.b.) Sengedyne.
Culina, (p. l.) Kocken.
Culpa, Forſeelſe/Skuld.
Cumĝra, Kornbinq/Kurv.
Cupa, Ølkar/Vinkar.
Cura, Omhu/Omſorg.
Curia, Raadhuus.
Dama, Daae/Daaedyur.
*Diãna, Gudinde for Jagt.
Dica, Stevning/Anklagelſe.
Erũca, Kaal-orm.
Faba, Bønne.
Fabrĩca, Verckſted.
Fabũla, Fabel/Snack.
Familia, Huuß-geſind/Børne Tiunde.
Falcia, Baand/Liſte.
Favilla, Emmer/gloende Tiſke.
Feneſtra, Vindve.
Fera, vilt Dyur.
Ferũla, Riis/Ferle.
Feſtũca, Blaarſteve.
Fibũla, Heſte/Hegte/Krog.
Fidelia, Leerkrucke/Steenkrucke.
Figũra, Skickelſe/Figur.
Fiſcĩna, Kurv ſom er flet-
Fiſcella, ted af Vidie/Straa
eller Pile.
Fiſtũca, Buck/Skaſtkylle.
Fiſtula, (p.b.) Pibe.
Flamma, Ildslue.
Fæmĩna, Hunkiøn/Kone/Qvinde.
Forĩca, Almindelig Mag/Privet.

For-

Forma, Skabning / Danlighed / Skickelse.
Fortũna, Lycke.
Fortunæ, arum, Gods / Rigdom.
Fossa, } Grav.
Fovea, }
Framea, Spiud / Spids.
Fringilla, Bogfincke.
Fuga, Rømning / Fluct.
Funda, Slynge / Pose.
Furca, Høe-tiuff / Høe-gaffel.
Fusc̃na, Gaffel med tre spitze.
Galea, Hielm / Stormhue.
Galla, Ege-Eble.
Gemma, Knop paa Træ / Ædelsten.
Geniſta, Gyvel.
Gingiva, Tandgiær.
Glarea, Grov Strand-Sand.
Gleba, Jordklimp.
*Gloria, Ære / Prís.
Gluma, Korn-Skal.
Gratia, Yndist / Naade / gunst Gratiæ, arum, Tack.
*Gula, Maffre-Pibe / Strube.
Gutta, Draabe.
Habẽna, Tømme.
Hara, Svineſti.
Haſta, Spiud / Glavind.
Hedẽra, Vedbende.
Herba, Urt / Græs.
Hernia, Nederlob / Brud.
Inſũla, Biſpehat.
Inſt̃a, Bræme paa Qvindeklæder.
Inſula, (p.b.) Ø.
Ira, Vrede.
Janua, Dør.
Juba, Maen paa Hest.
Labruſca, Vild Vin-træ.
Lacerna, Regn-Kappe.
Lac̃nia, Flig paa Klæder.
*Lactũca, Lattucke.
Lacũna, Hule med Vand / Sump.
Lamina, (p.b.) Plade / Blick.
Lampẽtra, Lampret / Regenøgen.
Luna, Ild.
Lancea, Spiud / Spitz.
Lappa, Skreppe.
Larva, Skabelun / Mummeri.
Laterna, Lycke.
*Lavendũla, Lavendel.
Lectica, Roßbar.
Libra, et Pund.
Libella, Skaalevect.
Lima, Fiil.
Linea, Streg / Snoer / Linie.
Lingva, Tunge.
Lira, Fure paa Ager.
Litẽra, Bogstav.
Litẽræ, Bogstave / item Brefve.
Locuſta, Høe-Skrecke.
Lorica, Pantzer.
Lucanica, (p.b.) Medister.
*Lucta, Strid ypor to brydis.
Luna, Maane.

Luſci-

Luſcinia, Nachtergal.
Lutra, Odder.
Macŭla, Plet/Smitte.
Mala, Kindbeen/item det røde i Kinderne.
Malva, Kat-oſt.
Mamma, Qvinde-bryſt.
Manna, Himmelbrød/Neutrum eſt & indeclinabile.
Mantica, (p.b.) Vadſæck.
*Mantiſſa, Tilgift.
Manucodiāta, Paradis-Fugl
Mappa, Dug/ Handdug.
Materia, Materie hvor af noget giøris.
Matta, Mokke.
*Matūta, Morgenrøde.
Medulla, Marg i Been.
Menda (& um) Feyl/ Forſeelſe.
Menſa, Bord/ Skive.
*Merda, Memiſke-ſkarn.
Merenda, Middaftens-Mad.
Meta, Maal.
Mica, Smule.
*Minerva, Gudinde for Vorlige Konſter.
Miſſa, Meſſe.
Monedŭla, Allicke.
Monēta, Mønt / mønted Penge.
Mora, Forhaling.
Muria, Lage.
Muſca, Flue.
Muſtēla, Væſel/ Brud.
Nænia, Lig-Sang.
Naſſa, Fiſke-Ruſe.
Nebula, (p.b.) Taage.
Nola, Bielde.
Norma, Retteſnoer.
Novacula, (p.b.) Nageknif.
Noverca, Steomoder.
Noxa, Noxia, } Skyld/ Brøde.
Numella, Halß-jern/ Halsbaand.
Obba, ſtor Skaal.
Occa, Harve.
Ocrea, Støfle.
Offa, Suppe tilreed i Klumper.
Olea, Olietræ/item Fructen.
Olla, Leerpotte/ Leergryde.
Ora, Bred/Kant.
Pagina, Side vaa et Blad.
Pala, Griffel/Skuffe.
Palla, Qvindekaabe.
Palma, udſtract Haand/item Palmetræ oc Fructen.
Papŭla, Heedblene/Meßlinger.
Papilla, Pattevorte.
Patēra, Stor Veger/Dricke-Staab.
Patĭna, Fad.
Pecunia, Penge.
Penna, Pennefeer.
Penŭla, Regnkappe.
Pergŭla, Krambo / Skur/ Svale.
Perna, Skincke/ Børſte.
Perſōna, Et Folck/ en Perſon.
Pertĭca, Lecte/lang Stage.

Pica, Skade.
Picea, Rød Fyrr.
Pila, Bold.
Pinna, Fiskefinne.
*Pituïta, Flod i Legemet.
Placenta, Kage.
Planta, Fodsvle/ item Pode/ Plante.
Pluma, Dun.
*Polenta, Bygmæl.
Popïna, Gaardsøcken.
Porta, Port.
Præda, Rov oc Bytte i Krig.
Procella, Stormvind.
Prosa, ubunden Tale/som icke er Vers.
Prosapïa, Herkomst.
Proserpina, (p.b.) Gudinde i Helfvede.
Provincia, Herrit.
Pruïna, Rimfrost.
Pruna, Glød.
Pugna, Skeid/Fechten/Kamp
Pulpa. Kiød uden Been.
Pupilla } Øyesteen.
Pupula }
Pustula } (p.b.) Hedeblene.
Pusula }
Qvadra, Firkanted Tallerken
Raja, Rocke-Fisk.
Rana, Frøe/Padde.
Rapa, Növe.
Rheda, Postvogn.
Ridica (p.b) Vinstang/Humelstang.
Rima, Sprecke/ Reffve/ Splitte.
Ripa, Aabred.
Rixa, Klammer/ Kiv/ Trette.
Rosa, Rose.
Rota, Hiul.
Ruga, Ryncke.
Runcïna, stor Slethøvel.
*Ruta, Rude.
*Saburra, Baglast.
Saga, Spaa-Qvinde.
*Sagïna, Meske/Mast/Olden.
Sagitta, Pil/Flitz-Pil.
Salebra, (p.b.) u-jefn Sted.
*Saliva, Spyt/Sagel.
*Salvia, Salvie.
Sandapila, (p.b.) Ligbør.
Sanna, Bespottelse.
Sarcïna, Bylt/Pick/ Pack.
Scala, Stige/Trappe.
Scintilla, Gnist.
Scriblita, Krumkage.
Scrofa, Grise-Soe.
Scutica, (p.b.) Lær-Svøbe.
Scutŭla, rund oc dybt Fad.
Scutĕlla, lidet Fad.
Sella, Stoel.
Semita, (p.b.) Fodsti.
*Sentïna, Den underste Deel af Skibet/Skibs-Boncke/ der Vandet samlis.
Sera, Laas/Skaade.
Seria, Krucke med en lang Hals.
Serra, Saw.
Servia, Krantz aff Urteblomster.
Seta, Svinehaar.

Si-

Sica, Pundert/ Dolck.
Siljqva, Erteskal/ Bønneskal
*Simila, (p.b.) sicted Meel.
Solea, Sko-Solle.
Specula, (p.b.) En høy Sted at see aff.
Spelunca, Hule i Jorden.
Spica, Ax.
Spina, Torn.
Sponda, Senge-fiel.
Sporta, Pilekurff/ Viekurff.
Spuma, Fraae/ Skum.
Sqvama, Skiel.
Sqvilla, vel Scilla, Hav-Løg/ item Ræge.
Stella, en Stierne.
Stipŭla, Halm/ Straa.
Striria, Huus-Egel/ Jø-tap.
Stilla, Draabe.
Stiva, Ploug-stiert.
Strena, Nye-Aars Gave.
Stria, Stribe i Steen.
Striga, Ryter-Orden udi Leed.
Struma, Krop.
*Stupa, Blaar.
Sublica, (p.b.) Brovæl.
Subucula, (p.b.) Skiorte.
Subula, (p.b) Syl/ Sko-Syl.
Succidia, Flesk-side.
Suggrunda, Tag-skieg.
Sura, Det tycke vaa Beenet.
Tabŭla, Bret/ Tavle.
Taberna, Boe/ Vertz-huus.
Talpa, Muldvarpe.
Tela, Væv.
Terĕbra, Bore/ Nafver.
Terra, Jord.
Tessĕra, Tærning.
Testa, Skal/ som vaa Skelfisk
Thensa, En Helligdoms Vogn eller Vor.
Tibia, Skinnebeen/ item Pibe.
Tilia, Lind.
Tinea, Mel/ Klædeorm.
Tipŭla, Vand-Myg.
Toga, Kappe/ Kaabe.
Tonna, Tønde.
Tonsilla, Pæl at binde Skib ved.
Trabea, Kongelig Kiortel.
Tragula, (p.b.) Kaste-spiud/ Fiskergarn.
Traha, Slæde/ Skuffe.
Trama, Islet/ Islag udi en Væv.
Transenna, Tralverck/ Sprinckelverck.
Tribula, (p.b.) Plevel.
Trulla, Vinkar/ item Murskee.
Trutina, (p.b) stor Skaalevect
Tuba, Basune/ Trommet.
Tunica, Under-Kiol/ item Skiorte/ Serck/ Hinde.
Turba, en Skare/ item Klammer/ Bulder.
Turma, en Skare Ryttere hen ved 30 Mand.
Turunda, Fylling/ Klumpe/ item Vælle i Saar.
Ulna, Arm/ item Alen.
Ulva, Soppegres/ Mosegres.

Ula-

Ulula, (p.b.) Natugle.
Umbra, Skygge.
Unda, Bølge.
Ungŭla, Klou.
Upŭpa, Herfugl.
Urĭna, Piss.
Urna, Vandspand.
Urtĭca, Nelde.
Uva, Vinklase/Vindrue.
Vacca, Koe.
Vacerra, Stytte/Stolpe/Staver.
Vagĭna, Bala/Skede.
*Vappa, fordervet Vin.
Vena, Blodaare.
*Venia, Forladelse / item Forlov.
Verbĕna, Jernurt.
Verrŭca, Vorte/Vergetop/item Vorte.
Vertĕbra, Rygbeen/Rygleed.
Vesĭca, Vandblære.
Vespa. Gedehams.
Via, Vey.
Vicia, Kornvicke.
Villa, Avelsgaard/Landsby.
Viŏla, Viole.
Vipĕra, Ogle.
Virga, Ris.
Vita, Liv/Levnet.
Vitta, Linhat/Haar-baand/Hufve.
Vola, det Flade i Haanden.
Vomĭca, Vederbyld.
Vulna, Moderen.

Sequentia Primæ in A sunt origine Græca, ideoq; seorsum discenda.

Hæc
Academia, [*penult. est anceps*] Høy-Skole/Academi.
Ærumna, Dragerfang/item Livs oc Levnets Besværlighed.
*Ambrosĭa, Gudernis Mad.
Amphŏra, en Maade paa 48 Potter.
Anchŏra, Ancker.
Anthipathĭa, To Naturers Stridighed.
Sympathĭa, Naturlig med bevegelse.
Antlia, Pompe.
*Apoplexia, (pen. br.) Slag/Rørelse.
Aula, Forstelig Sal/Hoff.
Aura, sacte Vind/Luft.
Balæna, Spring-Hval.
Ballista, Et Instrument, at skyde Steen oc anden grov skyt med/en Muurbrecker
Basĭlica, (p.b.) Kongelig Huus/Pallatz.
Blasphemia, (p. b.) Guds Bespottelse.
Calyptra, Hoffvetsmycke.

Catapulta, et Instrument at slynge Sten med.
Cataſta, En Ort/hvor Trælle selgis eller forvaris.
Cataracta, Vandfald.
Cathedra, Prædicke-ſtoel.
Cera, Vox.
Charta, Papir.
Chemia, Deſtiller-Konſt.
*Cholera, Galdens Siugdom/ item Galde.
Chorea, Dantz.
Chorda, Streng paa Leeg.
Cithara, Harpe.
Clepſydra, (p.b.) Timeglas.
Cochlea, Snegel. Skruve/ item Vindeltrappe.
Cœna, Affens Maaltid/ Nadere.
Coma, langt Haar.
Comœdia, En lyſtig Leeg/ eller Skuefpil.
Tragœdia, et Skue-ſpil/ ſom endis klageligen.
Concha, allehaande Fiſk med Skaller/ſom Muſkeler.
*Crapula, Olſiuge.
Crepida, (pen. br.) Toffel.
Crypta, Langgang i Jorden.
Cymba, Baad.
*Cynoſura, et Himmel-Tegn/kaldet Urſa minor.
Diæta, viſſ Forordning i Mad oc Dricke.
Diarrhæa, Buglob.
Diota, Dricke-kar med to Hancke.
Drachma, et Qvintin, item en halff Marck.
Dyſenteria, Blodſoet.
Eccleſia, Forſamling/ Meenighed/item Chriſten Kircke.
Echidna. Slange.
Eleemoſyna, (p.b.) Almiſſe.
*Epilepſia, (p.b.) den fallende Siuge.
Epiphania, Hellig tre Kongers Dag.
Epiſtola, (p.b.) Sendebrev.
*Euchariſtia, Tackſigelſe.
*Euphonia, Belliudenhed.
*Fama, Rycte/ Navn.
*Gangræna, Dod-kiod/ſom æder omkring ſig.
Ganea, Hore-kippe.
Gaza, Rigdom/Skat.
*Gehenna, Helvede.
Genealogia, Slect-Regiſter.
Gloſſa, Tunge / item Gloſe / Forklaring.
*Glychyrrhiza, ſodt Træ.
Harmonia, en liſlig Lud aff adſkillige Strenge eller Stemmer.
Hemina, en halff Potte/ Blancke.
Hiſtoria, (p.b.) Hiſtorie.
Hora, Time.
Hydria, (p.b.) Vand-kar.
Idea, Geſtalt.
Ironia, ſpodſk Gloſe.
Lacrima, Graad.
Lagena, Flaſke.

La-

Lamia, Spøgelse i Qvindelignelse.
*Lepra, Spedalskhed.
*Lienetria, (p.b.) Bugløb.
Litania, ydmyg Bøn/Litani.
Lympha, Vand.
Lyra, Lyre.
Machina, Redskab/ Konstverck.
*Magia, Hemmelige Tings Visdom.
Mactra, Deine-tru.
Malacia, Havstille/Havblick.
*Mania, (p.b.) Affsindighed.
Margarita, Perle.
Massa, Stycke Deg/ Klump.
*Mentha, Krusemonte.
Mina, en Gredsk Mynt / saa god som halffrettende Daler.
Mitra, Bispehat eller Huffre.
Mola, Molle.
Muræna, Nein-Øye.
Musa, Sang/Vise/item Gudinde for Bogliae Konster.
Myinda, een Træg kalder/Blindebuck.
Myrica, Pors.
*Myrrha, en Art Gummi/ Myrrhe.
Naumachia, (p.b.) Krig med Skibe.
*Nausea, Vemmelse.
Nympha, Ny-gifft Qvinde.
Obrussa, Prøvesteen.
Orca, Vin-Pibe / smal Tønde.
Orchestra, En Pladz udi Skue-spil/hvor de fornemmeste sad.
Orgyia, en Faffn.
*Oryza, (p.l.) Risengryn.
*Pæonia, Pioonie.
Palæstra, Fecte-Plaz.
Paraböla, Lignelse.
Parma, lidet rund Skiold.
Pausa, Ophold/Slag i Sang
Pera, Mad-pose / Hyrde-Taske.
Perca, Aborre.
Petra, Klippe.
*Phantasia, (p.b.) Galenskab/ Indbildning.
Pharetra, (p.b.) Pile-Kogger.
Phiäla, Pocal/Dricke-Skaal.
Philautia, (p. b.) egen Kierlighed.
*Phlebotomia, (p. b.) Aareladen.
Phoca, Soe-Kalff.
Plaga, Slag Hug/item Jægergarn.
Planca, Planche/Dxle.
Platëa, Gade.
Plica, Folde.
*Podagra, (p.b.) Siugdom i Fødderne.
Pœna, Straff.
Politia, Almindelig Regierung/Politi.
Pompa, Pract oc Pral.
Prora, Forstavn i Skibet/ Plicten.
*Ptisana, (p.b.) Byggvelling.

*Pur-

Purpŭra, Purpur-Farffve.
Pyra, Brendebaal.
*Resĭna, Terpentin/ Harpix.
Romphæa, Slags-Sværd.
Salamandra, Et forgifftigt Diur som kand leve i Ild.
Sambūca, Harpe/ Hackebret.
Sariſſa, lang Spitz/ Jagt-Spiud.
Satyra (p.b.) Skandſkrifft.
Scapha, Baad.
Scena, Skue-Platz.
Scheda, et Blad Papir.
Schedula, (p.b.) en Zeddel.
Schola, Skole.
Scoria, Smidde-ſinde/ Metal-ſkum.
Spatha, et Slags-Sværd. item Skummſke.
Sphæra, Klod.
Spira, Kringel-rund / item Hattebaand.
Spithăma, et Qvand lang.
Spongia, Svamp.
Statēra, Vect uden Skaale/ ſom Biſmer.
Stega, Overlob eller Decke paa Skib.
Stola, Qvinde-Kiortel.
*Stranguria, Kold-pis.
Strophа, Udfluct/ Rencke.
Syllaba, Stavelſe.
Sylva, Skov.
Synagōga, Forſamling.
Syngrapha, Hand-Skrifft.
Tæda, Fed Fyr / item tend Blus.
Tænia, Huffve-Bændel/ item Huffve.
Talea, Plante-Gren.
Theca, For at giemme noget i.
Techna, Snedighed/ Fund / Practique.
*Theologia, den hellige Skrift
Theriaca, Therioc.
Trachēa, Luffe-Rør.
Trochlĕa, Tridſe / eller Brynd-hiul.
Uncia, 2 Lod.
Veſpĕra, Affren.
Zona, Taſte/ Belte.

Sequentia Primæ ſingulariter vix uſurpantur, ideoq; in plurali diſcenda & varianda.

Hæ

Antæ, arum, Forſtolper paa Dore.
Bigæ, Vogn med to Heſte for
Bracchæ, Buxer/ Brog.
Clitellæ, Træ-ſadel.
Cunæ, Vugge.
Diræ, Guds Hefn oc Straff.
Divitiæ, Rigdom.
Epulæ, herlige Retter.
Exſequiæ, Lig-Begiengelſe.
Facetiæ, Hoflig Skiempt.
Feriæ, hellige Dage.
Fibræ, ſmaa Trevler paa Urte Rødder.

Fu-

Furiæ, Heffn-Gudinder.
Genæ, Kind/ Kindbeen.
Gerræ, Skandze-Kurfve.
Grallæ, Stolter at gaa paa.
Induciæ, Stilstand med Fienden.
Inferiæ, Stæle-Messe.
Insidiæ, Hemmelig Efftertractelse/ item Baghold.
Minæ, Truseler.
Nonæ, den femte eller sovende Dag i hver Maaned.
Nugæ, Sladder/ Sqvalder.
Nundinæ, Marckets-dage/ Marcket.
Pallangæ, Ruller under Skib.
Palpebræ, (p.b.) Øyne-Haar.
Parcæ, Lyckens oc Levnets Gudinder.
Præstigiæ, Gøgleri/ Kogleri.
Qvisqviliæ, Affaldne Leff.
Scandŭlæ, Tag-Spone.
Scapŭlæ, Skulder-blade.
Scopæ, Koste at feye med.
Supperiæ. Hielp i Nød/ Undsætning.
Tenĕbræ, Mørck/
Tricæ, Urede Haar / item u-rede Sag.
Valvæ, dobbelte Dørre.
item Origine Græca.
Hæ.
Athenæ, en fornemme Stad i Græcia.
Branchiæ, Fiske-giel.
Calendæ, Den første Dag i hver Maaned.
Chelæ, Krabbe-Sax/ Hummer-Klov.
Gnomæ, Smucke Meninger
Phalĕræ, Hesse-Smycke.
Thermæ, Varmbad.

Disse efterfølgende Primæ paa A. ere Masculini Generis, af Bemerckelsen.

Hic.
Assĕcla, Medfølger/ Tilhenger.
Aurīga, Kiør-Svend.
Collēga, Medbroder/ Medkiænēr.
Indigĕna, Indfødning.
Lixa, Felt-Kock eller Træfter.
Mammōna, Rigdoms Gud/ item Rigdom.
Papa, Pafve.
Pincerna, Skienckere.
Rabŭla, En Kivactig Procurator, en Ting-Stud.
Scriba, Skrifvere.
Scurra, Spot-fugl/ Narr/ Gieck.
Verna, Ufri Bonde-Søn.
Item Origine Græca.
Hic.
Agyrta, Gøgler/ Taskenspiller.

Apo-

Apostata (p. b.) som er falden fra Troen.
Athleta (p. l.) Fegter.
Bibliopola, (p. l.) Boghandler.
Oenopola (p. l.) Vintapper.
Pharmacopõla Apotecker.
Chiliarcha, Høvitzmand offver et Tusind.
Monarcha Eenevolds Herre.
Patriarcha, Patriarck/den fornemste iblant Fædrene.
Toparcha, Læns-Herre.
Dynasta, Mægtig Herre.
Epibata [p. b.] Soldat til Soes.
Geometra (p. b.) Landmaaler.
Hybrĭda, Fød af ulige slags Diur.
Idiõta et eenfoldigt Menniske. Item een privat Person.
Mysta, Een Præst.
Nauta, Baads-Mand.
Pirãta, Soerover.
Põëta, Poet.
Prophẽta, Prophet.
Sophista, Een Sophist, som misbruger sin Philosophi.
Sycophanta, Bagvasker/ Løgner.
Trapezita, Vexler.

(E)

E Primæ er Fæminini Generis, som Hæc.

Alce, es, Els-Diur.
Aloe, es, Aloe.
Crambe, Kaal.
Epitome, (p. b.) kort Extract.
Hecatombe, et Offer/ af hundred Diur.
Harpe, Krumsabel.
* Mastiche (p. b.) Mastix.
Ode, Sang/Vise.
Pentecoste, Pinze-Dag.
His adde Artium Nomina: ut Grammatice, Rhetorice, Logice, Ethice, Musice, &c. qvæ Latinis efferuntur in A: ut Grammatica, Rhetorica, Logica.

(AS)

AS Primæ er Masculini Generis, som: Hic.

*Boreas, æ, Norden Vind.
Etesiæ, in Plurali, hi Etesiæ, Sact-blæsende Vinde i Hunde-Dagene.
* Messias Christus/Salvede.
* Satanas (p. b.) Modstandere/ Satan.
Tiãras En Persisse Hat / som Konger oc Herrer bruge.
His adde Propria in AS, ut. Aenẽas, Andrẽas, Elias.

Onager, gri, (p.b.) Vild Asen/ vild Esel.
Archiater, tri, [p. b.] Hoff-Læge.
Presbyter, (pen.b.) teri, (p.b.) Olding. Gammel Kirckens Forstander.

Qvibus adde Fæm: unum: nempe.

Hæc Diameter, tri, (p.b.) En Linie/ som gaar tvert igiennem en Circkel oc deeler den udi to lige Deele.

(US.)

US Secundæ er Masculini Generis, oc ender Vocativum paa E. som

Hic

Acervus, i. Dynge/ Mengde/ Hob.
Acinus (p. b.) Vindru-Steen.
Aguus, (in Fæm. a,) Spat Øm.
Alveus, Strømmens Svelg.
Angulus, [p.b.] Kraag/ Vraa/ Hiørne.
Animus [p.b.] Sind / Gemyt.
In Fæm. Anima, æ, Siæl.
Annus, Aar.
Anus, Rumpe.
Araneus, [in Fæm. a,] Vederkoppe.
Armus, Skulder/ Bov.
Asinus, [p.b.] Asen/ Esel.
Asellus, Torsk/ Lange/ Kabbelau.
Autumnus, Høst.
Avus, [in Fæm. Avia.] Far-Fader/ Mor-Fader.
Baculus, (p.b.) Stav/ Stotte/ Kiep.
Balteus, Belte/ Gehæng.
Barrus, Elephant.
Bolus, Bid/ Mundfuld.
Bronchus, Stor-Labet/ Langmundet.
Bulbus, trind Rod.
Cachinnus, stor Latter.
Cadus, Vin-Fad.
Callus, haard Hud under Fødderne.
Campus, Marck/ jeffn Marck.
Canterius, Gilding/ udskaaren Hest.
Capricornus, Steen-Buck.
Carduus, Tidsel.
Carrus, Kiørvogn.
Caseus, Ost.
Catinus, (p. l.) Dybt Fad.
Catillus, Et lidet Fad.
Cervus, Hiort.
In Fæminino, Cerva, Hind.
Cibus, Mad/ Spise.
Cincinnus, Krøllet Haar-Lock.
Cippus, Lig-Steen.
Circus, Ride-Plats/ Rende-Bane.
Cirrus, Fletted Haar ved Ørene

Clavus

Clavus, Søm/ Spiger/ item Roer.
Clivus, Brinck/ steil Backe.
Columbus, (in Fæm. a,) Due.
Contus, Baadstage/ Fiskerstage.
Conus, Hielm-Spitz/ item en Kegel.
Corus vel Caurus, Nord-Vest.
Corvus, Raffn.
Cossus, Træ-Orm.
Crocus, (vel um,) Saffran.
Cubus, Figur som en Tærning.
Cucullus, Muncke-Hette/ item Kremmer-Huus.
Cucũlus, Gøg.
Culeus, Læder-Sæck.
Culullus, Vin-Kruus.
Culmus, Halmstraa.
Cumulus, (p. b.) Dynge/ Hob/ Stack.
Cuneus, Vegge.
Cuniculus, (p. b.) Kaninе.
Deus, [in Fæm. a,] Gud.
Deus *habet in Voc. sing.* Deus. *In Pl.* Dei, *vel* Dii. Deorum, Deis *vel* Diis.
Digitus, (pen. br.) Finger.
Discus, stadt Fad/ item Skudsteen.
Dolus, Svig/ Fund/ Bedregerj.
Dominus, [p. b.] Herre. In Fæm. Domina, Frue.
Domus, Torn/ Tornbusk.
Eqvus, Hest. In F. Eqva, Hoppe.
Famulus, (p. b.) (in F. a.) Tiener.
Faunus, Skow-Gud.
Favonius, Vesten-Vind.
Favus, Honning-Kage.
Figulus, (p. b.) Potremager.
Filius, in Voc. Fili. Søn. in Fæm: Filia, Daatter.
*Fimus, Møg.
*Fiscus, Skat-Kammer.
Floccus, Noppe/ Lu/ Flok.
Focus, Ild-sted.
Fritillus, Bret-spill.
Fucus, Smincke / item Vand-Bj.
Fumus, Røg/ Smøg.
Fundus, Grund/ Ejedom.
Fungus, Svomp paa Træ/ Paddehat.
Furnus, Bag-Ovn.
Fusus, Rocke-Teen.
Galĕrus, (& um,) Hat.
Gallus, Hane. In F. Gallina, Høne.
Gammarus, (p. b.) Krebs.
Genius (in Voc. Geni.) Engel/ item Art og Natur.
Girgillus, Garnvinde.
Gladius, Sverd/ Kaarde.
Clobus, Klod.
Graculus, (p. b.) Roge.
Grumus, Jord-Klimp/ Jord-Tue.
Hallus, Den store Taa.
Hamus, Krog/ Anael/ Hecte.
Hariolus, (p. b.) Spaamand.

Herus, Husbonde/Herre.
in Fæm. Hera, Frue.
Hinnus, Muul-Esel.
Hircus, Gedebuck/item Ram Stank.
Hirqvus, Øine-Kraag.
Hœdus, Kild.
Hortus, Urte-Have/Lyst-have.
Humerus, (p.b.) Skulder/Axel.
Jocus, Skiemt. *In Pl.* Hi joci, & hæc joca.
*Jugulus, (& um) Fremmerdeelen aff Halsen/ Overcken.
Juncus, Siv.
Juvencus, (in F. a,) Ung Nød.
Lacertus, (in F. a,) Øgle.
Lacertus, tyck Kiød/ Muskel. item Arm / fra Albugen til Haanden.
Laqveus, Stricke.
Lectus, Seng.
Limbus, Bremme paa Klæder.
*Limus, Dynd.
Lituus, Skalmeje.
Locus, Sted/ Platz/ Rum/ *In Pl.* Hi loci, & hæc loca.
Lucius, Gedde.
Lucus, Lund.
Ludus, Leeg/lystig Spil.
Lumbricus, Jord-Orm/Madicke.
Lumbus, Lend.
*Lupulus, (p b.) Humble.
Lupus, (in F. a,) Ulff.
Malleus, Hammer/Kolle.
Malus, Skibs-Mast.
Mannus, liden oc tam Hest.
*Mercurius, Gudernis Sende-Bud.
In V. Mercuri, (p. b.) *quia est N. Propr.* in IUS.
Mergus, Strand-Moge.
Millus, Hunde-Halsbaand.
Milvus } Glente.
Milvius }
Modus, Maade.
Modius, een Skieppe.
Morbus, Siugdom.
Moscus, Deßmer.
*Mucus, Snot/Næse-Skarn.
Mulus, (in F. a,) Muul-Esel.
*Mundus, Verden.
Murus, Muur.
*Muscus, Mus paa Træ.
Nævus, Plet/Fregne/ Vorte.
Napus, Rove.
Nasus, Næse.
*Neptunus, Gud for Havet.
Nervus, Seene.
Nidus, Fugle-Reede.
Nimbus, Platz-Regn.
Nodus, Knude.
Numerus, (p.b.) Tall.
Nummus, Penge/Mønt.
Oculus, (p.b.) Øje.
Palumbus, (in F. a,) Skow-Due.
Palus, Pæl.
Pampinus, (p. b.) Vintrælov.
Panus, Væffve-Spole.
Pastillus, Deßmer-Kugel.

Paxil-

Paxillus, Nagel/Sticke/Pind.
Penicũlus,(& um,) } Maler-
Penicillus,(& um,) } Pentzel.
Peſſulus, (p. b.) Dør-Slaade/ Klincke.
Petiolus, Frugt-Stilck.
Pileus, Hat.
Pilus, Haar.
Capillus, Hoved-Haar.
Pluteus, Ramme/Bog-Stoel.
Popũlus, Folck/Almue.
Porcus, (in F. a,) Svin/Gris.
Privignus, Stev-Søn.
Pugnus, Knyt Næve.
Pullus, Unge/ af et hvert Diur.
Pupus, (in F. a,) Lidet Drenge-Barn. Pupulus, (p. b.) *idem quod* Pupus.
Pupillus, (in F. a,) Faderløs-Barn.
Puteus, Brønd.
Qvalus, een Aletted Kurv.
Racémus, Vinbær-Klase.
Radius, Soel-straale.
Ramus, Green.
Remus, Aare.
Ricinus, (p. b.) Fladluus/Hundeluus.
Rivus, Vandbeck/ rindende Beck.
Rogus, Baal/ at brende nogen paa.
Rubus, Brambær-Riis.
Saturnus, den første Gud hos Hedningene.
Scalmus, Roerpind.
Scapus, Urte-Stilk/ item Pillebul.
Scarabæus, Skarnbasse.
Scirpus, Siv.
Sclopus, Lud/somgivis af opblæste Bakker/item Bøsse.
*Scorbũtus, Skiørbug.
Scrupus, liden Steen/item Brikke i Bræt-Spil.
Scrupulus, (p. b.) liden Steen/ som falder een som gaar i Skoen. 2. Bekymring. 3. den tredie Deel aff et Qvintin.
Servus, (in F. a,) Tiener.
Sestertius, To Skilling.
Simius, [in F. a,] Abe.
Sirũpus, Sirup.
Soccus, Socke.
Somnus Søvn.
Sonus, Lud/Klang.
Spinus, Vild Torn.
Sturnus, Star/Stær.
Succus, Safft.
Sulcus, Fure paa Ageren.
Surculus, (p. b.) Qvist paa Træ/item Ympe/Pode.
Susurrus, Snur oc Susen.
Tabãnus, Bræms.
Talus, Kode / Anckel-Kode/ item Tærning.
Tartarus, (p. b.) Vinsteen.
Tartarus, (p. b.) Helvede.
In Plur. est Neutrum: *ut*, hæc Tartara, orum.
Terminus, [p. b.) Ende.
Titũlus, Overskrifft/Titel.

Tophus, Sandſteen.
Tornus, Soarre-Jern.
Torus, Seng.
Tribulus, (p.b.) et ſlags Tidſel.
Truncus, Bul paa Træ/ Knub.
Tubus, Vand-Rende/ item Kikert.
Tumulus, (p.b.) een Høj/ item een Grav.
Turdus, Krams-Fugl.
Umbilicus, Navle.
Urceus, Vandkrucke.
Urſus, (in F. a,) Biørn.
Ventus, Vind/ Blæſt.
Veneficus, (p. b.) (in F. a,) Trol-Mand.
Verēdus, Poſt-Heſt.
Vertagus, (p.b.) Jact-Hund.
*Veternus, Soffve-Siuge.
Vicus, Gade/ Stræde/ item Landsbye.
Vidŭlus, Vandre-Taſke, Mad-Seck.
Viduus, (in F. a,) Enckemand.
Villus, Lang og tyck Uld/ item Haar-Lok.
*Viſcus, Fugle-Lim.
Vitellus, Eggeblomme.
Vitricus, [p.b.] Stee-Fader.
Vitulus, (p.b.) [in F. a,] Stude-Kalff.
*Vulcānus, Gud for Ild.

Seqventia Secundæ in VS ſunt origine Græca, ideoq; ſeorſum diſcenda.

Hic
Abacus, (p.b.) Skencke-Skive.
Acarus, (p.b.) Kiød-Orm.
Amaracus, [p.b.] Meyran.
Androgynus, (p.b.) ſom er baade Mand oc Qvinde. Hic Hermaphroditus, *idem.*
Angĕlus, Engel.
Apoſtŏlus, Apoſtel/ Sendebud.
Architectus, Bygmeſter.
Archithalaſſus, Admiral.
Aſilus, (p. l.) Brems.
Aſparagus, (p.b.) Aſparres.
Aſtacus, Hummer.
*Bacchus, Gud for Drick.
*Baptiſmus, Daab.
Baſiliſcus, Baſilisk.
Bibliopĕgus, Bogbinder. Naupĕgus, Siib-Bygger.
Bombus, Tromete-Liud/ Tiebrum.
Bombylius, Glas med en enz Hals.
Botrus, En klaſe Druer.
Bruchus, Orm paa Træ.
Bubalus, [p.b.] Byffel/ vild Oxe.
Caballus, Stor Heſt.
Cacabus, [p.b.] Pande/ Gryde/ Kedel.
Calamus, [p. b.] Et Rør ſom voxer i Vand/ item Pen/ Pibe/ Pil.

Calathus

Calăthus, Een Haand-Kurv.
Camēlus, Cameel-Dior.
Camīnus, (p.l.) Skorsteen.
Cantharus, [p.b.] Kande.
Canthus, Skinne om Hiul.
Carpus, Haand-Leed.
Cataclysmus, Vand-Floed.
Catarrhus, Flod i Hoffvedet.
Cercopithēcus, Markat.
Cestus, Brude-Belte.
Cetus, Stoer Hvalfisk/ Hav-Fisk.
Chorus, Chor af Sang eller Dantz.
*Christus, Salvede.
Cinædus, Dantzer/ Gøgler.
Clericus, Een Ordens Person/ Geistlig.
Clibanus [p.b.] Bag-Oven.
Clypeus, Skiold.
*Coccus, Skarlagens Bær/ item Farffve.
Colaphus, [p.b.] Mund-hask/ Drefigen.
Colossus, Stoer Stycke.
Collybus, [p.b.] Vexel/ Vexel-Brev.
Condylus, [p.b.] Knögel paa Fingrene.
Cophīnus, Kurv/ Brød-Kurv.
Coprophŏrus, Racker/ Skarnager.
Corycæus, Speider/ Spion.
Corymbus, Vedhende-bær.
Coryphæus, Oldermand/ Formand.
Cothurnus, Høy Sko som var brugelig i Tragoedier.
Crocodīlus, Crocodill.
Cyathus, [p.b.] Skaal/ Beger.
Cyclus, Circkel/ rund Ring.
Cygnus, Svan.
Cylindrus, Trumle.
Cyprīnus, Karpe.
Dactylus, [p.b.] Daddel/ item Finger.
Diabŏlus, Djevel.
Diaconus, (p.b.) Degn.
Echīnus, Pind-Svin / item Kar-bytte.
Ephēbus. Ung Dreng paa 14. Aar.
Ephorus, [p.b.] Til-Stuns Mand.
Episcopus, [p.b.] Bisp/ Biscop.
Eunūchus, Gilding.
Eurus, Østen Vind.
Exorcismus, Besværelse.
Gobius, Grundling.
Grabātus, Leg-benck.
Gryllus, Forkylling.
Gyrus, Ring/ Kreds.
*Helleborus, (p.b.) (& um,) Nyse-Urt.
*Hesperus, (p. b.) Aften-Stierne.
Hyacinthus, een Urt/ item een Edelsteen.
Hydrus, (in F.a,) Vand-Snog.
Hymnus, Lov-Sang.
*Ictĕrus, Gul-Soot.

Isthmus, et smalt Land imellem tvende Hav.
Labyrinthus, een Bygning i hvilcken der ere mange Irre-Veye.
Latomus, [p.b.] Steen-hugger.
Lemnus, Fisker-Baad.
Lemniscus, Bendel om Kranze.
Lethargus, Soffve-Siuge.
Lobus, Øre-Lep.
Logus, Tale.
Dialogus, (p.b.) Samtale.
Lychnus } Lycte/Lampe/
Lychnūchus } Lysekrone.
Magus, Een vitis Mand / item een Trold-Karl.
Medimnus, Een Maade paa 96. Potter.
Mimus, Gøgler.
Mœchus, Hoerkarl.
Molossus, stoer Hund.
Monachus, Munck.
Nanus, Dverg.
Narcissus, Vinter-Lilie.
Obēlus, Bradspid / Spitz.
Obeliscus, Lidet Spid item een firekantet Pille som er neden bred/og oven til spidz.
Obolus, (p.b.) een Hvid.
*Oceanus, (p. b.) Det store Hav.
Oeconomus, (p.b.) Huus-Foget.
Oesophagus, (p.b.) Maffve-Pibe/Mad-Strube.
Onocrotalus, (p.b.) Rørdrom.
*Orcus, Helvede.
Orphanus, (p.b.) Faderløs.
Pædagōgus, Tuctemester.
Pagus, Landsby.
Palimpsestus, Skriv-Taffle.
*Paliūrus, en Art Torn.
*Paradīsus, Paradis.
Parasītus, Snylte-Gest.
Pardus, Parderdiur.
Parochus, (p.b.) En Vert som forkaffer Reysende sti Huus og Tæring.
Paroxysmus, haard Anfald/af Siugdom.
Pelecānus, Pelican.
Peplus, (& um,) Hoffvit-klæde.
Petasus, (p.b.) en bred Hat.
Phasiānus, Fasan.
Philosophus, (p. b.) som elsker Verslig Viisdom.
Phonascus, Sangmester.
Polus, Himmel-Punt/om hvilcken Himmelen dreyer sig.
Poppysmus, Strygen/ Klappen.
Polypus, (p. b.) een Fisk med mange Fødder. Hic Polypus, odis, (p.b.) *Tertiæ. idem.*
Proselytus, (p.b.) een fremmed/ som hafver annammet Jødernis Low.
Prodromus, (p.b.) Forløber.
Psalmus, Psalme / Sang.
Psittacus, (p.b.) Pappegoje.
Pygmæus, Dverre.
Pyrōpus, Rubin.

Rapha-

*Raphanus, (p.b.) Pibberod/ Radis/ Redikke.
Rhombus, Garnvinde.
Rhonchus, Snorcken udi Søfne.
Rhythmus, Vise/ Rim.
Riscus, Leddicke eller Skab i Veggen.
Saccus, Seck/ Pose.
Satyrus, (p.b.) Skov-Trol.
*Scirrhus, Haard Vext.
Sciūrus, Egern.
Scombrus, Mackrel.
Scopus, Maal at stiude til.
Scopulus, (p.b.) Klippe.
Scorpius, Scorpion.
Scyphus, stoer Dricke-Skaal.
*Sirius, Hunde-Stierne.
Smaragdus, Een Edelsteen saa kalbet.
*Spasmus, Krampe.
Stomachus, (p.b.) Maffve.
Strobĭlus, Gran-Nød/ Fyr-Nød.
Stylus, Skrifver-sticke/ item Skrifft.
Syndĭcus, Juriſt/ Advocat.
Taurus, Tiur.
*Teneſmus, Bindelse i Liffvet.
Thalamus, (p.b.) Brude-Seng.
Theſaurus, Hemmelig Skat.
Tholus, Slutesteen udi een Hvelning.
Thronus, Kongelig Stoel/ Throne.
*Thymus, (& um,) Timian;
Thynnus, Tanteje.
Thyrſus, Urtestilck.
Tomus, een deel aff en Bog.
Tonus, Liud/ Klang/ Stemme.
Triumphus, Segervinding med paafølgende Ceremonie.
Trochus, Top/ Trille.
Trochĭlus, Fuglе-Konge.
Trochiſcus, smaa Kager aff Apotecket.
Tymbus, Grav.
Typus, Form/ Stempel.
Tyrannus, Tyran/ Voldsmand.
Urus, Ur-Oxe/ Vild-Oxe.
*Zelus, Nidkierhed.
Zelotypus, (p.br.) Nidkier.
Zephyrus, (p. br.) Venſten Vind.
Zythus, (& um,) Øl.

Efterfølgende Træis Navne / ere Fæminini Generis, ſom:

Hæc

Alnus, El/ Elle-Træ.
Eſcŭlus, et slags Eeg.
Fraxĭnus, Ask/ Eske-Træ.
Junipĕrus, Eneber-Træ.
Lentiſcus, Det Træ ſom den Gummi Maſtix flyder aff.

Malus

Malus } Ebel-Træ/ Abild.
Pomus }
Popŭlus, Poppelpil.
Prunus, Blomme-Træ.
Pyrus, Pære-Træ.
Sambūcus, Hyld.
Sorbus, Roneber-Træ.
Ulmus, Elme-Træ/ Alm.

Item hæc origine Græca.

Amygdalus, (p.br.) Mandel-Træ.
Biblus, et Træ i Egypten hvis Barck de skreff paa.
Buxus, (& um,) Buxbom.
Cedrus, Ceder-Træ.
Cerăsus, Kirßber-Træ.
Corylus, (pen.br.) Hassel.
Costus, en velluctendis Urt i Arabia.
Cupressus, Cypres-Træ.
Ebēnus, (& um,) Ibenholt.
Fagus, Bøg.
Mespĭlus, Mispel-Træ.
Myrtus, Myrte-Træ.
Ornus, Awenbøg.
Papyrus, (p. l.) et lidet Træ i Egypten hvis Barck de skref paa / som vi nu gior paa Papier.
Terebinthus, Terpentin-Træ.

Disse efterfølgende paa US, ere ogsaa Fæminini Generis.

Hæc

*Alvus, Bug.
Carbasus, (p. br) kostelig Lerret/ item Skibs-Segel. *In Plurali* hæc Carbasa, orum.
Humus, Jord.
Vannus, Kaste-Skuvl.

Item hæc origine Græca.

Hæc

*Abyssus, Dyb Svelg / Afgrund.
*Arctus *vel* Arctos, i, Nørreiding / item Norden.
Antidotus, (p.b.) (& um,) Lægedom mod Gifft.
*Byssus, kostelig fiint Lærred.
Dialectus, Et Sprogs Egenskab.
Diphthongus, dobbel Vocal.
Epōdus, et slaags Vers.
Erēmus, Ørck / Øde-Platz.
*Hyssōpus (& um,) Isop.
Lecythus, (p.b.) Olie-Krucke.
*Pontus, Hav.

His adde ab ἡ ὁδὸς compositæ: ut, Hæc Exodus, Methodus, Synodus, Periodus (p. br.) *Item hæc* Gemmarum *Nomina:* Amethystus, Crystallus, Chrysolĭthus, Sapphīrus.

Cum-

Communis Generis ere Hic & Hæc.

Atomus, (p.b.) Sole-Gran.
Balanus, (p.b.) Ageren/item Stickpille.
Barbitus, Hackebret.
Groſſus, u-moen Figen.
Groſſus, *pro Moneta, Mas ſcul. eſt.*
Phaſelus, Jagt/ Snecke.

Neutrius Generis ere

Hoc

*Pelagus, (p. b.) Dybet/det vilde Hav.
Virus, Forgifft. *In Ab:* Viro, *In Acc.* Virus, *Reliqvis Caſibus caret.*
Vulgus, Gemeen Mand. er Maſculini, og Neut. Generis.

UM.

UM er Neutrius Generis, ſom:

Hoc

*Album, Maſſn-Bog.
*Allium, Hvid-Løg.
Amentum, Kaſte Spiud-Rem
Amulētum, Uden paa hengende Lægedom.
Antrum, Dyb Hule under Jorden.
*Argentum, Sølv.
Armentum, ſtoer Fæmon.
Atrium, Forſtue/Sal.
*Aurum, Guld.
Axilium, Hielp.
Baſium, Kys.
Batillum, (vel us,) Ildſkee/ Ildtang.
Bellum, Krig/Orlog.
Bipalium, Jern-Skuffel.
Caducēum, (vel us,) Herolds Stav.
Cælum, Graff-ſticke/Hugge-Jern.
Cæmentum, Steen til Bygning.
Calamiſtrum, Krvſe-Jern. Hic Calamiſter, ſtri, *idem.*
Caliendrum, Garnete af Haar.
Caniſtrum, Kurv / Brød-Kurff.
Capiſtrum, Grime/Tomme.
Carpentum, Hene-Vogn.
Caſtrum, Slot med Muure om/Feſtning. *In Plurali,* hæc Caſtra, orum, Leier.

Caſtel-

Caſtellum, En liden Fleck med Muure om.
*Cerebrum, Hierne.
Cilium, Øyne-Haar/
Ciſium, Karre/ Vogn med 2. Hiul.
Coagŭlum, Løffve.
Cœlum, Himmel.
In Plur. Hi Cœli, orum.
*Cœnum, Dynd/ Skarn.
Colum, Sie.
Coloſtrum, Raamelck.
Compĭtum, Kaars-Vej.
Concilium, Mode/ Land-Mode.
Conſilium, Raad.
Corium, Huud/grov Lær.
Cotoneum, Qvæde.
Cribrum, Sold/Sicte.
Cruſtum, Skorpe / ſtycke Brød. Hæc Cruſtra, æ, *idem.*
Damnum, Skade.
Delŭbrum, Affguds Tempel.
Donum, Skenck/Gaffve.
*Dorſum,Ryg.
*Duellum, Krig/Feide.
Elementum, Element.
Epŭlum, herlig Maaltid/ Giæſtebud.
In Plur. hæ Epulæ, arum.
Ervum, Heſte-Bicke.
Eſſĕdum, Karm-Vogn.
Exemplum, Exempel/Copie/ Affſkrift.
Fanum, Indviet Kircke.
Faſcĭnum, Tryllerie.
Faſtigium, Det øfverſte aff en Ting/ item Høyhed.
Fatum, Skiebne/Lycke.
Fermentum, Suurdey.
*Ferrum, Jern.
Feudum, Leen.
Filum, Traa/Garn.
Flagrum, Pidſke.
Flagitium, Skendig Gierning.
*Fæniculum, Fænickel.
Fœnum, Høe/Græs.
Folium, Blad paa Urter oc Træ.
Forum, Torv.
Fragum, Jord-bær.
Frænum, Tømme/Bidſel.
Fretum, Sund.
Frumentum, allehaande Korn.
Fruſtum, Stycke.
Gaudium, Glæde.
Granum, Korn / item Frø/ Kierne.
Gremium, Skiød.
Gurguſtium, Bondehytte.
*Hilum, den ſorte Plet paa en Bønne.
*Hordeum, Byg.
Horreum, Lade/Korn-Lade.
Jacŭlum, Kaſte-Spiud.
Jugĕrum, (i & is) o, um, (o & e,) *In Plur.* Jurgera, um, (is & bus.) Een Ager eller Marck/240. Feder lang/og 120. Feder breed.
Jugum, Aag/ item Bierge-Top.

Jumen-

Jumentum, Stort Arbeids-Diur.
Labium } Læbe.
Labrum }
Lardum, Flesk.
Libum, Kage.
Licium, Sylle paa Væv.
Lignum, Træ / Tømmer / Ved.
Liguſtrum, Vild Olie-Træ.
Linum, Hør.
*Lolium, Klinte og Heire.
*Lomentum, Bønne-Mel.
Lorum, Rem.
*Lotium, Pis.
Lucrum, Baade / Profit
Luſtrum, Fem Aars Tid. item Hore-Kippe / Dyre-Leye.
*Lutum, Dynd.
*Macellum, Mad-torv.
Marſupium, Pung / Taske.
Membrum, Lem.
*Mentum, Hage.
Metallum, Malm / Ertz / Metal.
*Milium, Hirtz.
*Minium, Zinnober / Minie.
Mortarium, Morter.
*Muſtum, Muſt / ny Vin.
*Mulſum, Melske.
Negotium, Erende / Beſtilling.
Odium, Had.
Omāſum, Feed-Tarm / Kalluun.
Omentum, Den feede Hinde Indvollene ligge ſvøbte udi.
Oppidum, Bye.
Oſtium, Dør / Mund / Indgang.
Otium, Rolighed / Orckeloſhed.
Pabulum, (p.b.) Foder.
Palatium, Fyrſtelig Huus / Hoff.
*Palātum, [& us] Gane.
Paludamentum, Krigskiortel.
Patibŭlum, Galge.
Pedum, Hyrde-Stav.
Periculum, Fare.
Piſum, Ert.
Piſtillum, Støder udi Morter.
Plauſtrum, Arbeids-Vogn.
*Plumbum, Bly.
Poculum, Bæger.
Pomœrium, En bar Platz inden oc uden Muurene i een Stad / ſom ikke maatte byggis paa.
*Porrum, Løg.
Prædium, Landgods.
Prælium, Feldslag.
Prælum, Perſeſtang.
Præmium, Belønning.
Prandium, Middags Maaltid.
Pratum, Eng.
*Pretium, Værd / Betalning.
Probrum, Skam / Laſt / Haanhed.
Prodigium, underlig Gierning.
Pulpĭtum, Prædicke-ſtoel / Pulpitu.
Roſtrum, Svine-Tryne. item Neb paa Fugle.
Rutabŭlum, Rage / Ovnrage.

Ru-

Rutrum, Hacke / Kalcke-Kylle.
Sabbatum, (p.b.) Hvileldag/ Jødernes Søndag.
Sabŭlum, grov Sand.
Sagum, Krige-Kiol/ Kyllert.
Salarium, Sold.
*Salum/ Haw/ Søe.
Sarcŭlum, Harre/ Rive.
Sarmentum, Affbrut eller afsalden Green.
Sarrācum, Arbeids-Vogn.
Saxum, Steen / Kampesteen.
Scamnum, Benck.
Scabellum, Skammel.
Scortum, Solle-Lær / item een Hore.
Scrinium, Skrin/ Kiste.
*Sebum, *vel* Sevum, Talg/ Telle.
Secŭlum, Hundred Aars Tid.
*Sedum, Huus-Log.
*Serum, Melck-valle.
Signum, Tegn.
*Sinum, Sie-Bytte/ Melcke-Bytte.
Siparium, Forheng udi Skue-Spil.
*Solium, Kongelig Stoel/ oc Throne.
*Solum, Bond/ Grundvold.
Spatium, Rum.
Spicŭlum, Pick med Jern for paa.
Spolium, Roy/ Bytte.
Stabŭlum, Stold.
Stagnum, staaende Søe.
*Stannum, Tin.
Stuprum, Jomfru-Krenckelse.
Succĭnum, Raff.
Sudum, Klart Veir.
Supparum, (& us,) Segel/ item Skiorte/ Serck.
*Tabum, Rod eller Vaar.
Telum, allehaande Gevær.
*Temētum, Oerck Øll.
Templum, Kircke.
Tergum, Ryg/ Bag.
Tignum, Sparre/ Bielcke.
Tomacŭlum, Lerer-Pelse.
Tomentum, Bolster-fylling.
Transtrum, Roerbenck.
Tripudium, Dantz/ Springen.
*Tritĭcum, Hvede.
Tugurium, Bonde-Huus/ Horde-hytte.
Vallum, Vold.
Velum, Decke / Skibs-Seyl.
Venēnum, Forgifft.
Verbum, Ord/ Tale.
Vestibŭlum, Forstue.
Vestigium, Fod-spor.
Vinum, Øll.
Vitium, Last/ Lyde.
*Vitrum, Glas/ Glar.

Seqven-

Seqventia in UM sunt origine Græca.

Hoc

*Abſinthium, Malurt.
Adytum, (p.b.) En hemmelig Stæd udi Kircken/ Sacriſti/ Choret/ eller andet ſaadant.
*Æ ſum, Tid uden Ende.
Amphibium, Diur ſom lever baade paa Land oc i Vand.
*Anēthum, Dild.
*Anȳſum, Anis.
*Apium, Perſille.
Archīvum, Cancelli/ Breve-Kammer.
Aſarōtum, Et Gulf aff adſkillige Farffver.
Aſylum, (p.l.) Fri Stad/ Frelſe.
Aſtrum, Himmel-Tegn.
Automatum, (p.b.) Det ſom rører ſig aff ſig ſelff / Ur-Verck.
Balneum, Badſtue. *In Plur.* hæc Balnea, orum, & hæ Balneæ, arum.
Balſamum, (p.b.) Jødiſke Balſam.
Opobalſamum, (p.b.) Safft af Balſam.
Barathrum, Svellende Dyb.
Brabēum, Ære Skienck for Seyervinding.
Brachium, Arm.
*Butyrum, (p.l.) Smør.
Cariophyllon, Nellicke.
Cauterium, Brendejern.
Centrum, den middelſte Punct udi en Klod eller Circkel.
*Chamæmēlum, Cameel-Blomme.
Chirographum, (p.b) Haandſkrifft.
*Cilicium, Haardvug.
Cimelium, Klenod.
Cinnamum, (p.b.) } Caneel.
Cinnamōmum, }
Cœmeterium, Kirckegaard.
Cœnobium, Kloſter.
Collyrium, Øyen-Vand.
Conopēum, Omheng om en Seng.
Corallium, Corall.
*Coriandrum, Coriander.
*Cranium, Hierne-Skalle.
*Cumīnum, Kommen.
Cymbalum, Bielle.
Diſtȳchon, Et par Vers.
Electrum, Raff/ item, Guld blandet med Sølff.
Ellychnium, Lyſe-vege.
Elogium, herlig Vidnisbyrd.
Emporium, Handelſtad.
Enchiridion, Haandbog.
Encomium, herlig Berømmelſe.
Ephippium, Sadel.
Epicedium, Lig-Sang.
Emplaſtrum, Plaſter.
Epiſtomium, Hanet en Tonde.

Epithēton, Et Tilleg.
Epitaphium, Grav-Skrifft.
Ergastŭlum, Fengsel/ eller Sted hvor Trælle forvaris og arbeide.
Evangelium, Glad Budskab.
*Fegopyrum, (p.b.) Boghvede.
*Gossypium, Bomuld.
Gymnasium, Fecte-Skole/ item Studeer-Skole.
Gynæcēum, Fruer-Stue.
*Gypsum, Gyps-Kride.
Holocaustum, Brend-Offer.
Homagium, Hyldnings Eed.
*Hydrargyrum, [p.b.] Qveg-Sølff.
Hypocaustum, Vinterstue.
Idōlum, Affgud.
Lexicon, Ordbog.
Lilium, Lilie.
Lytrum, Rantion/ eller Løse-Penge.
Meteōron, det som avlis udi Luften/ aff opstigende Dampe/ som Regn/ Snee/ Hagel.
Narthecium, Basker-Byrde.
*Naulum, Færgeløn.
*Nitrum, Salpeter.
Nosocomium, Syg-Stue/ Hospital.
*Obryzum, (p.l.) Reent Guld.
Oestrum, Brems.
Orphanotrophium, Børne-huus.
Theriotrophium, Dyre-Have.
Opsonium, ald Spise som ædis til Brød.
Organum, (p b.) Instrument.
*Orichalcum, Messing.
Ostreum, Osterling.
Hæc Ostrea, æ, *idem.*
Ovum, Eg.
Parergon, Tilheng/ Smycke.
Pharmacum, Lægedom/ Medicin.
Philtrum, Locke-Drick.
Plagium, Menniske-Ran.
Plectrum, det mand slaar paa Instrumenter med/ Pensel.
Podium, Udheng/ Karnap.
Ptochodochēum, De Fattigis Huus.
*Saccharum, (p.b.) Sucker.
Sandalium, En Art Qvinde-Skoe.
Scandalum, (p.b.) Forargelse.
Scelēton, Sammenlenckede Been aff et Legeme.
Sceptrum, Kongelig Spiir/ Scepter.
Sciaterĭcum, Soel-Skive.
Scholium, Forklaring.
Sistrum, een Ægyptiske Klocke/ eller Bielle.
Sostrum, Forœring som giffvis Lægen.
*Spartum, Bast.
Spelæum, Huule i Jorden.
Stadium, Rendebane.
Symbŏlum, Sammenskud til et Maaltid/ item Advarsel/ viist Tegn.

Sym-

Sympoſium, Dricke-Gilde.
Talentum, En Summa Penge/ſaa god/ ſom 800 Slette Daler/(intelligeTalentum, Atticum minus, qvod maximè celebratur ab Hiſtoricis.)
Teleſcopium, Stoer Kickert.
Telonium, Toldbod.
Theatrum, Skue-Pladtz.
Topiarium, Lyſtgang i Haver.
Toxicum, Forgifft.
Triclinium, Stue at faa Mad i.
Trophæum, Seyervindings Tegn.
Tympanum, (p.b.) Tromme.

Efterfølgende Secunda ere Pluralis Numeri, og bruges icke i Singulari.

Maſculini Generis ere

Hi

Cancelli, orum, Traller/ Sprinckel-Verck.
Cani, Graa Haar.
Faſti, Kalender/ Krønicke.
Fori, Gangbretter paa Skibe.
Gemini, Tvillinger.
Inferi, De ſom ere i Helvede/ Trolde.
Libri, Børn.
Loculi, Punge/ Lædicker.
Poſteri, Efterkommere.
Superi, Guder.

Neutrius Generis ere

Hæc

Adverſaria, orum, Klacke-Bog.
Acta, Handel/ Bedrifft.
Arma, Vaaben/ Redſkab.
Bellaria, Confect efter Maaltid.
Comitia, Almuens Tilſammenkomſt/ at ſlutte noget.
Crepundia, Ducke-tøy.
Exta, Indvold.
Inteſtina, Interranea, } Indvold.
Juſta, Lig-Begengelſe.
Lautia, Æres-Skienck / ſom givis Legater.
Munia, Beſtilling.
Repotia, Gilde/ ſom holdis efter Brøllups-Dagen.
Ruta, Løſere.
Teſqva, Vild Ud-Ørck.

Item hæc origine Græca : Hæc

Analecta, Levninger.
Biblia, Den hellige Skrifftis Bøger.
Catapotia, Piller aff Apotecket.
Chronica, Aars Kronicke.
Hypochondria, Slagsite.
Salgama, (p. b.) Indsolted Vare.
Schidia, Affhugne Spaane.
Scruta, Gammel forslit Tøy.
Soteria, Langfredag.
Zizania, Ukrud/Klinte.

DE TERTIA DECLINATIONE.

Tertia Declinatio (den Tredie Declination) ender Nominativum Singularem paa A, E, I, O, C, L, T, N, R, S, X: Genitivum paa IS; Dativum paa I.

Tertia Declinatio forandris i Masculino og Fæminino, som Panis.

Singularis.		Pluralis.	
Nominativus } Vocativus, }	Panis	N. } V. }	- - es.
Genitivus,	- - - is.	G.	- - um.
Dativus,	- - - i.	D.	- - ibus.
Accusativus,	- - em.	Ac.	- - - es.
Ablativus,	- - - e.	Abl.	- - - ibus.

NB. Neutra hafver tre lige Casus, som endis i Plurali paa A, og bør derfor en Discipel, før hand declinerer, vel giffve act paa Cujus Generis et Ord er.

§.

Substantiva Tertiæ Declinationis.

(A.)

A Tertiæ er Neutrum, og ender Dativum og Ablativum pluralem paa BUS og TIS: som

Hoc

Hoc

Ænigma, atis, (p.b.) Mørk Tale.
Anathēma, Forbandelse.
Anathēma, Hvis der hengis op i Kircken til Zirat.
Apophthegma, En kort mærckelig Tale.
Apostēma, Byld.
Arōma, Specerj/ Krydderj.
Asthma, Tranabrystighed.
Carcinōma, Syggdom kaldet Krebs.
Cataplasma, Pap eller Grød som leggis paa een Skade.
Chasma, een stor Ritz eller Klefft.
Chroma, Farffve.
Clima, Een Deel aff Himmelen eller Jorden.
Diadēma, Kongelig Hoffvet-Smycke.
Diaphragma, Mellem-Gulff.
Diplōma, Kongebreff.
Dogma, een grundet Meening som en hver Sect kand hafve.
Drama, Comoedie-Spil.
Ecligma, Latverge.
Embamma, Vedske som mand dopper Maden udi.
Emblēma, Indlagt kostelig Arbeyd.
Glaucōma, Graa Plæt i Øjet. Hæc Glaucoma, æ, *idem*.
Gramma, Bogstav.
Idiōma, Et Sprogs Egenskab.
Lemma, Et Sprog/ Indhold.
Malagma, Blødgiørende Plaster.
Numisma, Penge/ Mynt.
*Paradigma, Exempel.
Pegma, Skaffot.
Perizōma, Skiørt / Forklæde.
Phlegma, Vandactig Vædske.
Schema, Skickelse/ Habit.
Schisma, Tredragt/ Uenighed.
Scomma, Spotte-Glose.
Smegma, Seebe.
Sperma, Sæd.
Sphalma, Feyl.
Stemma, Slegt/ Byrds Billede.
Stigma, Brendemercke.
Strategēma, listigt Krigspuds.
Stroma, Teppe/ Decke.
Peristrōma, Tapetery/ Omheng.
Symptōma, Tilfald.
Syrma, Klæde-Spandt.
Thymiama, Lystig Regelse.
Toreuma, Udstucken Arbeyd.
Tragēma, Confect.
His in MA *addas*: Hoc
Pascha, atis, (p.b.) Paaske.

(E.)

E Tertiæ er Neutrum, og ender Ablativum Singularem paa I; Genitivum Pluralem paa IUM, som:

Hoc

Altāre, is, (in Abl. i.) Alter.
Apluſtre, Flag paa Skib.
Apluſtrum, i, Secundæ, *idem.*
Concláve, Bag-Kammer/ Løn-Kammer.
Cubīle, Seng/ Senge-ſted.
Gauſape, (p. b.) (*v. gr. indeclinab.*) Rye.
Incīle, Bandlob.
Mantīle, Tørklæde/ Handklæde.
Mare, Hav.
Monīle, Halſbaand.
Neceſſe, (*indeclinab.*) Fornøden. Neceſſe & Neceſſum *non uſurpuntur niſi in N. & Acc. Sing.*
Præſēpe, Krybbe.
Rete, Fiſkegarn.
*Secāle, et Slags Rug.
Volūpe (in Acc. Volupe) *relis quis caſibus caret.* Vellyſt.
His addas Pluralia duo: nempe
Ilia, ium, (*ab Ile*) Smaa Tarme om Navlen.
Mœnia, ium, Muure/ Vold.

(I.)

I Tertiæ er Neutrum, som:

Hoc Hydromĕli, ītos, Miød. Hoc Gummi, (*indecl.*)
Hoc Sinăpi (*indeclinab.*)

(O.)

O er Maſculinum: Haver i Genitivo ONIS: eller INIS, O, i onis, erlanget; I, i inis, er ſtakket/ som:

Hic

Agāſo, ōnis, Eſel-driffver.
Apexābo, ōnis, Blod-pølſe.
Aqvĭlo, ōnis. Norden-Vind / item Norden.
Ardelio, ōnis, Løßdriver / Dag-tiuff.
Aſturco, ōnis, Ganger-Heſt.

Baro,

Baro, ōnis, Baron/ Friherre.
Bubo, ōnis, Ugle.
Bufo, ōnis, Tudse.
Calo, ōnis, Rytter-Dreng.
Capo, ōnis, Capun.
Capus, i, Secundæ, *idem.*
Carbo, ōnis, Kul.
Cardo, inis, Hengsel.
Caupo, ōnis, Kro-Mand.
Cento, ōnis, Flikket Stykke.
Cerdo, onis, Skolapper.
Crabro, onis, Gedehams.
Falco, onis, Falck.
Fullo, onis, Valcker/ item Garver.
Gerro, onis, Slander-Hanck.
Gurgulio, (*vel* Curculio) Korn-orm.
Helluo, onis, Skyllehals/ Rutte-Broer.
Hiſtrio, onis, Gøgler.
Homo, inis, Menniske.
Lanio, onis, Slagtere.
Lanius, ii, *idem.*
Latro, onis, Røvere.
Leno, (in F. a, æ,) Ruffer.
Ludio, (in F. a, æ,) Gøgler/ Dantzer.
Lurco, onis, Skyl-Hals.
Mango, onis, Pranger.
Margo, inis, Bred.
Matellio, onis, Nat-Potte.
Matŭla, æ, & Matella, æ, *idem*
Mucro, onis, Od ee Spidz.
*Nemo, inis, ingen / inted Menniske.
Opilio, onis, Faare-Hyrde.
Ordo, inis, Orden/ Stick.
Papilio, onis, Sommerfugl.
Pavo, onis, Paafugl.
Pavus, i, *idem.*
*Pernio, onis, Frost i Fødderne.
Pero, onis, Bonde-Skoe.
Petaſo, [p.b.] onis, Fleske-Bøste.
Phrygio, onis, Borderer/ Perle-Stikker.
Præco, onis, Herold/ Udraaber.
Pulmo, onis, Lunge.
Pumilio, onis, Dverg.
Hic Pumilius, i, *idem.*
Puſio, onis, Liden Dreng.
Rheno, onis, Skind-Troye.
Salmo, onis, Lax.
*Sapo, onis, Sæbe giort til i Bolde.
Scipio, onis, Stav.
Sermo, onis, Tale.
Silo, onis, Kirt-Næset.
Hic Silus, i, *idem.*
Stolo, onis, Vandgreen
Strabo, onis, Skeel/ Vind-Øyet. Hic Silus, i, *idem.*
Struthio, onis, Struz.
Sturio, onis, Storre.
Temo, onis, Vogn-Stang.
Tendo { onis / inis } Spende-Seene.
Titio, onis, Sluct Brand.
Turbo, inis, Hvirvel-Vind.

Tyro, onis, Ung Soldat.
*Umbo, onis, Bugen paa et Skiold.
Unio, onis, Stor Perle.
*Unio, Samdrectighed F. est.
Vespertilio, onis, Asfenbacke.
Vespillo, onis, Som begraver de Døde.
Sic origine Græca in O: Hic
Apollo, inis, Den Asfgud Apollo.
Draco, onis, Drage.
*Embryo, onis, U-fuldkommen Foster.
Gnato, onis, Snylte-Gjest.
Harpago, [p.b.] onis, Baads-hage.
Leo, onis, Løve. In F. Lea, æ: & Leæna, æ.
Melo, onis, Melone.
Pluto, ōnis, Gud over Helvede.
Sipho, onis, Vand-Sprude/ item Hane i Øl-Tønde.
Spado, onis, Gilding.
Thraso, onis, Stor-talende.

Efterfølgende paa O, ere Fæminini Generis. Nemlig:

(*I.*) *Hyperdissyllaba in* DO *&* GO *(præter* Harpago, *quod Masc. est) ut*

Hæc

Alcēdo, ǐnis, Isz-Fugl.
Arundo, Rør.
*Calīgo, Tock Mørck/ Taage.
*Cartilāgo, Bruske.
Crepīdo, Søe-kant/ Havbred.
*Cupīdo, Begierlighed.
Cupido pro Deo Amoris, *Masc. est.*
*Formīdo, Frøct.
Fulīgo, Sved.
Hirūdo, Igle.
Hirundo, Svale.
Imāgo, Billede.
*Indāgo, Sat Jæger-Garn.
*Lentīgo, Fregne paa Huden.
Libīdo, Løsactighed.
*Lolīgo, Een Fisk/ hvis Blod er sort som Bleck.
*Plantāgo, Vejbred.
*Porrīgo, Skurff/ Skel i Hovedet.
*Propāgo, Vinstam/ item Afkom.
*Rubīgo, Rust paa Jern.
Sartāgo, Brad-Pande.
Silīgo, Ruug.
Terēdo, Træ-Orm.
Testūdo, Snegel/ item Hvelvinna/ Lut.
*Vertīgo, Svindel i Hoffvedet.
*Vitilīgo, Hvid Spette paa Legemet.
*Ulīgo, Jordens Fuctighed.

(II) Fæ-

(II.) Fæminina *sunt*:

Hæc

Caro, carnis, Kiød.
*Communio, onis, Gemeenskab.
Concio, onis, Forsamling.
Conditio, onis, Vilkaar.
*Consortio, onis, Stal-broderskab.
Ditio, onis, Herred/Gebet.
*Echo, ûs, [o, o, o,] Gienstrald.

Nota.

Græca Fœminina in ω : *ut*, Echo, Halo, Sappho, Dido, Alecto, Clotho, *&c. formant Genit. in* US, *reliquos casus in* O. *Veteres tamen hæc etiam Latinorum more declinarunt*: *ut* Dido, onis, oni.
Grando, inis, Hagel.
Halo, onis, Ring om Maanen.
*Juno, onis, *Jovis* Kone oc Syster.
Legio, onis, Et Regiment Krigs-Folck paa 6666. Mand.
Occasio, onis, Leilighed.
*Optio, onis, Kaar/ Vall.
*Perduellio, onis, Forræderj mod sin Øfrighed.
Portio, onis, Deel.
Ratio, onis, Skæl/ Fornuft.
Rebellio, onis, Oprør.
Regio, onis, Landskab.
Religio, onis, Hellighed/ Guds Tieniste.
Seditio, onis, Oprør.
*Talio, onis, Vederlag.
*Usucapio, onis, Heud.
Virgo, inis, Jomfru.

(*III*) *Fœminina sunt omnia Verbalia in* IO : *ut*

Lectio, (à Lego) Læsning.
Oratio, (*ab* Oro,) Tale.
Ambitio [*ab* ambio] Ergerlabed.

Pondo (et Pune) *Neutrum est & indeclinabile.*

Cog T, ere Neutrius Generis, som

Lac, lactis { Melck.
Caput, itis { Hoffvet.
Occiput, itis { Nacke.
Sinciput, itis { Forhoved.

(L.)

L, er Neutrum, AL ender Ablativum Singularem paa I, Genitivum Pluralem paa IUM, som:

Hoc

Animal,ālis,[in Ab.i,] Diur.
Puteal,alis, Domstoel.
Toral,ālis, Sengelagen.
Tribūnal,ālis, Domstoel.
Vectīgal,ālis, Told.
*Fel,fellis, Galde.
*Mel,mellis, Honning.
Nihil *vel* Nil, Intet. *In Accusativo.* Nihil, Nil. *Reliquis casibus caret.*

Masculini Generis, ere:

Hic

Consul,ŭlis, Borgemester.
Exsul,ŭlis, Land-flyctig.
Præsul,ŭlis, Bisp.
Pugil,ĭlis, Fæcter.
Sal,salis, Salt. *Olim* hoc Sal.
Sol,solis, Solen.

(N.)

Nendis paa AN,EN,ON.

AN.

AN, er Masculinum, som:

Hic

*Pæan,ānis, En Sang Apollini til Ære.
*Pan,anis, Skov-Trold.
Titan,ānis, Solen.

(EN.)

EN, er Neutrum, som:

Hoc

Abdōmen,ĭnis, Vom/Ister-bug.
Agmen, Skare/ Reysende Krigs-hær.
*Alūmen, Alun.
*Bitūmen, Jt slags Liim.
Cæcūmen, Det øffoerste paa en Tinq.
Carmen, Vers/Poeteri.
Crimen, Last.
Discrīmen, Forskiel/ item Fare.
Exāmen, Bisværm/item Tunge paa Skaal-Vect / item slittig Randsagning.
Flumen, Floed.
Fulmen, Lyn-ild.
Germen, Ny Qvist/ Grøde/ Spire.
*Gluten, Liim.
Gramen, Græs.
Ingven, Rore/ hemmelig Lem.
Limen, Dør-Terskel.
Lumen, Skin.
Nomen, Navn.
Numen, Guds Krafft.

Omen,

Omen, Ont eller got Mund-held. item Tegn til Lycke eller U-lycke.
Rumen, Hals-Svelg.
Semen, Sæd/Frø.
Stamen, Rende-garn.
Sufflämen, Vogn-Kæde.
Tormen, Vrid i Livet.
Vimen, Vidie/Baand.
Volūmen, stoer Bog.

Excipiuntur Masculina *in* EN:

Hic

Attăgen, ĕnis, Hasel-Høne.
Flamen, ĭnis, Afguds Præst.
Lien, ĕnis, Milt.
Pecten, ĭnis, Kam/Haarkam.
Ren, ĕnis, Nyre.
Oscen, ĭnis, (C.g.) Een Fugl.
Item hæc Græca in EN: Hic
*Hymen, ĕnis, Jomfrudom/Mødom.
Lichen, ĕnis, et slags Skab i Ansictet, item Steen-Lefver Urt.
Splen, enis, Milt.
Quibus adde unum in IN: *nempe*
Delphin, ĭnis, Marsvin.
Hic Delphīnus, i, *idem.*

Siren, ĕnis, Hav-frue. *F. est Significatione.*

(ON.)

ON *Tertiæ* er Masculinum, som:

Hic

Achĕron, ontis, Een Flod i Helffvede.
*Charon, ontis, Helffvedis Ferge-Mand.
*Colŏphon, ōnis, En berømt Stad i Jonia.
Agon, ōnis, Rende-plads/ item Kamp.
Canon, ŏnis, Regel/ Rettesnoer.
Chamæleon, ontis, Et Dyr med mange Plætter / hvilcket kand omskiffte sine Farfver.
Dæmon, ŏnis, Diævel.
Gnomon, onis, (p.b.) Visser paa Seierverck eller Compas, item Rettesnoer.
*Orĭon, ōnis, Himmel-tegn.
*Triton, ōnis, Vejr-Hane.

Excipiuntur Fæminina *in* ON.

Hæc

Ædon, onis, (p.b.) Nattergal.
Halcyon, (p.b.) onis, [p.b.] Jis-Fugl.

Icon

Icon, onis, (p. b.) Billede/ Lignelse.

Sindon, onis, [p.b.] Tynd og dyrebar Linklæde.

[R.]

R, endis paa AR, ER, OR, UR.

(AR.)

AR, er Neutrum og ender Ablativum paa I, Men Far, Jubar, Hepar, Nectar, beholder E.

Hoc

Calcar, āris, Spore.
Cochlear, āris, Skee.
*Far, farris, Hart Korn som Byg.
*Jubar, ăris, Solens Glantz.
Instar, *in Acc.* instar. *Reliquis casibus caret*, Lige ved.
Lacūnar, āris } Hvelning/
Laqvear, āris } Loft.
Lupānar, āris, Hore-Kippe.
Palear, āris, Doglep paa Nød.
Par, paris, Par.
Torcŭlar, āris, Perse.

Item hæc Græca in AR.

Hoc

*Hepar, atis, [p. br.] Leffer.
*Nectar, aris, (p.b.) Gudernis Drick.

Excipiuntur Masculina *in* AR.

Hic

Cæsar, aris, (p.b.) Kæjser.
Lar, laris, Gaarbo/Nisse.

[ER.]

ER *Tertiæ* er Masculinum, som:

Hic

Accipiter, tris, Hog.
Acipenser, eris, (p.b.) Storre.
Agger, eris, (p.b.) Demning.
Anser, eris, [p.b.] Gaas.
Carcer, eris, (p.b.) Fengsel.
Frater, tris, Broder.
Halter, ēris, Vectskang som Linie-Dantzere bruge.
Imber, bris, ium, Plats-Regn.
Jupiter, Jovis, Den offverste Gud hos Hedningene.
Later, ĕris, Tegel-Steen.

Lin-

Linter, tris, Knuf-Stib.
Uſitatus hæc Linter.
*Mulciber, bĕris, Gud for Ild.
Paſſer, ĕris, Spurre
Uter, tris, ium, Sæck/ Lær-Flaſke.
Venter, tris, ium, Bug.
Veſper, Affren. *In Abl.* Veſpere.
Reliquis Caſibus caret.
Vomer, ĕris, Plog-Jern. Hic Vomis, ĕris, *idem.*
Item hæc Græca in ER.
*Aer, aĕris, Lufft.
*Æther, ĕris, Himmelens Befæſtning.
Character, ĕris, Kiende-Tegn.
Clyſter, ĕris, Clyſter.
Crater, ĕris, Gilde-Skaal. Hæc Cratĕra, æ, *idem.*
Panther (in F. thĕra) Panter-Diur.
Pater, tris, Fader.
Excipiuntur Fœminina in ER: Hæc
Mater, tris, Moder.
Mulier, ĕris, Qvinde.

Neutra ſunt in ER:

Hoc.

*Acer, ĕris, Valbirck.
Cicer, ĕris, Fugle-Ert.
Iter, itinĕris, Reiſe.
Papāver, ĕris, Valmue.
*Piper, ĕris, Pibber.
*Siler, ĕris, Vie-Træ.
Siſer, eris, (p. b.) Gule Rødder.
Spinther, ĕris, Armbaand.
*Suber, eris, [p. b.] Korck.
Tuber, eris, (p. b.) Knude/ Vext.
Uber, eris, (p. b.) Yver.
Verber, (verbere,) Slag/ Hug. Verber *in Sing. ſolo Ablativo gaudet, in Plur. verò eſt integrum: ut* hæc verbera, um.
*Zingiber, eris, [p. b.] Ingefer.

[OR.]
OR er Maſculinum, ſom:

Hic

Auctor, ōris, Angiver / Begynder. Autor vel Author, *idem.*
Color, Varme.
Color, Farve.
*Cremor, Moes/ Velling.
Furor, Galenſkab.
Honor, Ære.
Humor, Vedſke.
Labor, Arbeid.
Lepör, Lyſtig Skiemt.
Lictor, Bøddel-Kneet.

Liqvor

Liqvor, Klarflydende og dryppende Vedske.
*Livor, Mørckblaat / item Mißundelse.
*Mucor, Skimmel.
*Nidor, Luct aff det som brendes eller steeges.
Odor, Luct.
Olor, Svan.
*Pædor, Skidenhed oc Stanck.
Prætor, Stat-holder / Byfoget / Landsdommer.
Rumor, Rye / Rycte.
Sapor, Smag som en Ting haver.
Sqvalor, Skidenhed / Ureenhed.
*Tenor, Jeffn-hold.
Urinator, Dyckere.
Vapor, Damp.

Item hæc duo Græca in OR:

Hic

Castor, oris, (p.b.) Beffver.
Rhetor, oris, Som lærer Veltalenhed.

Fœminina sunt in OR:

Hæc

Arbor, oris, (p.b.) Træ.
Soror, ōris, Søster.
Uxor, ōris, Ecte-Hustru.

Neutra sunt in OR:

Hoc

*Æqvor, oris, [p.b.] Jeffn Platz / item Hav.
*Ador, oris, (p.b.) Hart Korn.
Reliquis casibus caret.
*Marmor, oris, (p.b.) Marmor-Steen.
Cor, cordis, ium, Hierte.

(UR.)

UR er Neutrum, som:

Hoc

*Ebur, oris, [p. b.] Filsbeen.
Femur, oris, (p.b.) Laar.
Fulgur, ŭris, Lynild.
Guttur, ŭris, Strube.
*Jecur { oris, (p.b.) / cinoris, (p.b.) } Lefver.
*Murmur, uris, (p. b.) Knur.
Robur, oris, (p.b.) Haard Eeg / item Styrcke.
*Sulphur, uris, (p.b.) Svovel.

Excipiuntur Masculina *in* UR.

Hic

Augur, ŭris, Spaamand.
Fur, furis, Tiuff.
*Furfur, ŭrls, Klid.
Turtur, ŭris, Turtel-Due.

Vul-

Vultur, ŭris, Grib.
His adde unum Græcum in YR: *nempe*
Martyr, yris, [p.b. & C.g.] Den som lader sit Liv for Christi Bekiendelse.

S. (*præcedente Vocali.*)

S *Tertiæ*, som hafver een Vocal for sig/ endis paa AS, ES, IS, OS, US, AUS, YS.

(AS.)

AS *Tertiæ* er Fæmininum, som:

Hæc

Æstas, ātis, Sommer.
Ætas, ātis, Alder.
Anas, atis, (p.b.) And.
Calamĭtas, ātis, Elendighed.
Facultas, ātis, Evne/ Lejlighed.
*Majestas, ātis, Høyhed.
Tempestas, ātis, Tid / item Storm/ Veir.
Voluntas, ātis, Villie.
Voluptas, ātis, Vellyst.

Item hæc Græca in AS: Hæc

Dromas, adis, [p.b.] Cameel.
*Ischias, adis, (p.b.) Lende-Vee.
Lampas, adis, (p.b.) Fackel.
Hebdomas, adis, (p.b.) Vge.
Olympias, adis, (p.b.) Een Tiid hos de Græcker / som indeholdt fem Aar.
Pallas, adis, (p.b.) Gudinde for Vilsdom.

Excipiuntur Masculina in AS.

Hic

As, assis, ium, 12. Uncer / 24. Lod.

Nota.

Nomina assis *Partes significantia, sunt etiam Tertiæ & Masculini generis: ut,* Hic Deunx, uncis, (9: *undecim unciæ*) Decunx *vel* Dextans (9: 10. *uncia*) Dodrans (9: 9. *unciæ*) Bes *vel* Bessis (8) Septunx (7) Semissis (6) Qvincunx (5) Triens (4) Qvadrans (3) Sextans [2, Unciæ.] *Sic compositæ ab* asse: *ut,* hic Decussis, hic Centussis.

Mas, Maris, ium, Mandkiøn.
Vas, vadis, ium, Forlover/ i Livs Sager.

Item hæc Græca.

Hic

Adamas, (p.b.) antis, Demant.

Ele-

Elephas, (p.b.) antis, Elephant.

Hic Elephantus, i, *idem.*

Gigas, antis, Kiempe.

Neutra ſunt in AS.

Hoc

Fas, (*in Acc.*) Fas, Ret/ Billigt.

Nefas, (*in Acc.*) Nefas, Ubilligt.

Reliquis Caſibus carent.

Vas, vaſis, Kar. *In Plurali eſt Secundæ: ut*, hæc Vaſa, orum. *Item hæc Græca: Hoc*

Artocreas, atis, (p.b.) Poſtey.

Eryſypelas, atis, En Siugdom ſom vi kalder Roſen.

*Pancreas, atis, Et Stycke Kiød uden Been/ ſom ligger bag under Maven.

[ES.]

ES *Tertiæ* er Fæmininum, ſom:

Hæc

Abies, etis, (p.b.) Igr/ Fyrre-Træ.

Ædes, is, ium, Huus.

Ales, itis, Stoer Fugl.

Apes, is, Bie. *Hæc* Apis, is, *idem.*

Ceres, eris, Gud-Inde for Korn.

Cædes, is, ium, Mord/ Manddrab.

Clades, is, ium, Nederlag i Krig.

Crates, is, ium, Riſt/ Harre/ Hecke.

*Fames, is, Hunger.

Fides, is, Streng paa Leeg.

*Indoles, is, Medfød Art/ Nemme.

*Labes, is, Smitte.

Martes, is, Maar.

*Merces, ēdis, Løn.

Merges, itis, Korn-Neg.

Moles, is, Stort Arbeid og Tunge.

Nubes, is, ium, Skye.

*Proles, is, Affkom/ Barn.

*Pubes, is, Mandvoxen.

*Qvies, ētis, Roe/ Hvile. *Sin* Inqvies, ētis, Uroe. *At* Reqvies *eſt Tertiæ & Quintæ Declinationis.*

Rupes, is, ium, Klippe.

Seges, etis, [p.b.] Sæd ſom endnu groer.

Sepes, is, ium, Gierde.

Stapes, edis, [p.b.] Stigbøjel.

*Strues, is, Samlet Dynge/ Haab.

*Suboles, is, Affkom/ Barn.

Tabes, is, Svinde-Soet.

Teges, etis, Et ſlags Maatte.

Vulpes, is, ium, Ræv.

Efter-

Efterfølgende Fæminina paa ES ere Pluralis Numeri;

Hæ

Ambāges,um, Krumme Veje. Item Rencker/Omsvøb. *In Ablativo singulari* ambāge.
Dapes,um, Forstelige Retter. *In sing.* hujus dapis,em,e.
Fores,ium, Dørre.
Fruges,um, Jordens Grøde. *In sing.* Frugis,em,e.
Grates, Tack for velgiort.
Lactes, ium, Melcken i een Fisk.
Nates,ium, Artz-Balder.
Opes,um, Gods/ Rigdom. *In sing.* Opis,em,e.
Plejădes,um, Siu-Stiernen.
Preces,um, Bønner. *In Sing.* Preci,precem,prece.
Sordes,ium, Skarn.
Vices, ium, Bestilling/item Nu en/nu en anden. *In Sing.* Sordis,em,e. Vicis, em, e.

Masculini Generis ere

Hic

Acinaces,is, (p.b.) Sabel.
Ames,ĭtis, Stillingen i Fugle-Garn.
Antistes,ĭtis, (C.g.) Forstander.
Aries,ētis, Væder.
Cespes, ĭtis, Grønsver eller Torv.
Cocles, ĭtis, Een-Øjet.
Comes,ĭtis, Stalbroder paa Reisen. item Een Greve.
Eqves,ĭtis, Rytter.
Fomes,ĭtis, Tynder/ Lunte.
Gurges,ĭtis, Svelg.
Hæres,ēdis, Arving.
Hospes, ĭtis, Vert / item Giest. *In Fœminino* Hospita, æ.
Indiges,ētis, Helgen.
Interpres,ētis, Tolck.
Lebes,ētis, Kiedel/ Kaaber-Grydе.
Limes,ĭtis, Marcke-Skiel.
Magnes,ētis, Magnete.
Miles, ĭtis, Krigs-Mand/ Soldat.
Obses,ĭdis, Gidsel.
Palmes,ĭtis, Vinträe-Qvist.
Palumbes, is, Ringel-Due/ Skov-Due.
Paries,ētis, Væg.
Pes,pedis, Fod. Compes, *Fam.est.* Bolt/ Stock.
Pedes, itis, (p.b.) Fod-Gienaer.
Præs,prædis, Forlover i Gield-Sager.

Præſes, idis, (p. b.) Forſtander.
Poples, itis, (p.b.) Haſe.
Satelles, itis, Drabant.
Stipes, itis, Bul paa Træ.
Tapes, ētis, Tæppe/ Tapete.
Termes, itis, (p. b.) Afbrut Green med Fruct paa.
Torqves, is, (C.g.) Kæde. Hic & hæc Torqvis, is, *idem*.
Trames, itis, (p.b.) Tver-Sti.
Trapes, ētis, Olie-Mølle/ eller Perſe. Hoc Trapetum, i, *idem*.
Trudes, is, Hefve-Stang.
Tudes, itis, (p.b.) Rødde/ Kølle.
Vates, is, um, (C.g.) Spaa-Mand.
Veles, itis, (p.b.) Let-vebnet Krigs-Mand.
Vepres, is, Tidſel oc Torn.
Verres, is, Orne.

Efterfølgende Maſculina paa ES, ere Pluralis Numeri.

Hi

Antes, ium, De Steene ſom ſtaar ud/ paa hvilcke Bygningen ſættis og ſtillis.
Antipodes, um, (p.b.) Folck ſom boe liae under os paa den anden Side af Jorden.
Furfŭres, um, Skæl i Hovedet.
Lemŭres, um, Natte-Spøgelſe/ Giengangere.
Majōres, um, Forfædre/ de Gamle.
Minōres, um, De Unge/ eller Efterkommere.
Manes, ium, Giengangere.
Penātes, ium, Huus-Guder.
Primōres, um, Høfdinger. *In ſing.* hujus Primoris, em, e,
Procĕres, um, Store Herrer.
Pugillāres, ium, Skriver-Taſſe. Hæc Pugillaria, *idem*.
Sales, ium, Skiemte-fuld Tale.
Triōnes, um, Et Himmel-Tegn ſom kaldis Karls-vogn/ item Norden.

Neutrius Generis ere

Hoc

Æs, æris, Kaabber.
*Cacoēthes, is, Ond Vane.
*Hippomanes, Een Urtis Nafn/ item et ſtycke Kiød ſom ſidder for i Panden paa et nyfødt Foll.
*Panaces, (p.b.) Een Urtis Nafn.

(IS.)

IS er Fæmininum, som:

Hæc

Auris, is, ium, Øre.
Avis, is, ium, Fugl.
Bilis, is, Galde.
Bipennis, is, ium, Tve-egget Øxe.
Carduēlis, is, Stillitze.
Cassis, idis, (p.b.) Hielm.
Classis, is, ium, Skibs-Flode. item een Fane Ryttere.
Clunis, is, ium, Artzbalde.
Corbis, is, ium, Kurff.
Cuspis, idis, (p.b.) Spitz.
Cutis, is, Huud.
Naris, is, ium, Næsebore.
Ovis, is, ium, Faar.
Pellis, is, ium, Skind.
*Pestis, is, Pestilentze.
*Promulsis, idis, (p.b.) En sød Spise.
Ratis, is, Tømmer-Flode/item Skib.
Vallis, is, ium, Dall.
Vestis, is, ium, Klædebon.
Vis, Magt/Styrcke. Vis *habet in Acc. Sing.* Vim, *in Abl.* Vi. *In Plur. est integrum: ut*, hæ vires, ium.
His addas hæc Græca in IS.

Hæc

Absis, idis, (p.b.) Ringen om Hiul.
Acanthis, idis, (p.b.) Siseke.
Arthritis, idis, (p.b.) Ledvereck.
Aspis, idis, (p.b.) En giftig Slange.
*Ægis, idis, (p.b.) *Palladis* Skiold.
Bolis, idis, (p.b.) Dybs-Lod.
*Cannabis, (p.b.) is, Hamp.
Cantharis, [p.b.] idis, Spanff Flue.
Capparis, (p.b.) Cappers.
Charybdis, is, Hav-Svelg.
*Cinnabaris, is, (p.b.) Cinnober.
Corōnis, idis, (p.b.) Spitzen paa et Bierg eller Bygning, item Ende
Endromis, (p.b.) idis, Vinter-Kiol.
Ephemĕris, idis, (p.b.) Kalender.
*Epiglottis, idis, (p.b.) Dreffen i Halsen.
Hæmorrhois, idis, [p.b.] Een Blod-Slange / item een Aare i Bagtarmen.
Jaspis, idis, (p.b.) Jaspis.
*Iris, idis, (p.b.) Regn-bue.
*Nephrītis, idis, (p.b.) Nyre-Vee.
Paropsis, idis, (p.b.) Dybt Fad.
Periscĕlis, idis, (p.b.) Hose-Bond.

*Pleuritis, idis, (p.b.) Plorist/ Sidebuld.
Postõmis, idis, Næse-Baand/ Mund-Kurff.
Proboscis, idis, (p.b.) Elephants Tryne. Hæc Proboscis, idis, *idem*.
Pyrãmis, idis, (p.b.) Spitz Taarn.
Pyxis, idis, [p.b.] Budicke.
Tigris, idis, (p.b.) Tiger-Diur.
Tyrocneſtis, is, Riffve-Jern.

Diſſe efterfølgende paa IS, ender *Accuſ.* paa IM, *Ablat.* paa I.

Hæc.

Amuſſis, is, Rette-Snoer.
Pelvis, is, Becken.
*Ravis, is, Heeshed.
*Sinãpis, is, Sinep.
*Sitis, is, Tørſt.
*Tuſſis, is, Hoſte. *Sic Nomina Fluviorum*: Albis, Araris, (p.b.) Tigris, Tybĕris: *Et Græca*:
Buris, is, Plough-Stiert.
*Mephītis, is, Ilde lugtende og Svoel-actig Stank.
Syrtis. is, Een farlig Stedi Havet formedelſt Flyde-Sand/ Hav-Svælg.

Diſſe efterfølgende paa IS, ender *Accuſativum* paa EM, eller IM. *Ablat.* paa E, eller I.

Hæc

Clavis, is, Nøgel.
Febris, is, Kaalde-ſiuge.
Navis, is, Skiib.
Puppis, is, Bagſtavn/ Styre-Bord.
Reſtis, is, Reeb.
Strigilis, is, Heſte-Skrabe.
*Sementis, is, Saaen / item Sæd-Tiid / og Sæd.
Secũris, is, Øxe.
Turris, is, Taarn.

Diſſe efterfølgen paa IS, ender *Genitivum ſingularem* paa IS Latinè: paa IOS *vel* EOS Græcè. *Accuſativ.* paa IN: *Ablativ.* paa I.

Hæc

Baſis, is, (ios *vel* eos) Blad eller Food ſom een Stytte eller Pille ſtaar paa.
*Catechēſis, Børne-Lærdom.
Diœcēſis, Herred/ Stifft.

Eclip-

Eclipſis, Solens eller Maanens Formørckelſe.
*Ecſtaſis, (p.b.) Sindets Forvyckelſe.
*Genĕſis, Skabelſe.
Hærĕſis, Kiætterj.
*Hypocrĭſis, Hyckleri.
Metropŏlis, Hoved-Stad.
*Paralyſis, (p.b.) Verckbrød.
Phraſis, Een Maade at tale med.
*Phrenĕſis, *vel* Phrenĭtis, ĭdis, Vildelſe.
*Phthiriaſis, [p. b.) Luſe-Stuge.
*Phthiſis, Svindeſoet.
*Praxis, Gierning.
*Syntaxis, Sammenſættelſe.

Efterfølgende paa IS, ere Maſculini Generis:

Hic

Amnis, is, ium, Aae.
Angvis, is, ium, Snog.
Axis, is, ium, Vogn-Axel.
Canālis (*in Abl.* I. *in Gen. Plur:* IUM) Vand-Rende.
Caulis, is, ium, Urte-Stengel.
Cinis, ĕris, um, Aske.
Collis, is, ium, Høj.
Crinis, is, ium, Haar.
Cucŭmis, ĕris, Agurcke.
Olim hic Cucumer, ĕris.
*Dis, ditis, Gud for Rigdom.
Enſis, is, ium, Sverd/ Degen.
Faſcis, is, ium, Knippe/ Bylt.
Feciālis, is, Herold.
Finis, is, ium, Ende.
Follis, is, ium, Puuſter
Funis, is, ium, Reeb.
Fuſtis, is, ium, Knippel.
Glis, gliris, ium, Skov-Rotte.
Ignis, is, ium, Ild.
Majālis, is, Galt.
Menſis, is, ium, Maaned.
Orbis, is, Kreds/ Ring/ item Verden.
Panis, is um, Brød.
Penis, is, Een Mands Lem.
Piſcis, is, Fisk.
*Pollis, ĭnis, Sictet Meel.
Poſtis, is, ium, Dør-Stolpe.
Pulvis, ĕris, Støv.
*Rivālis, Som haver fællis Kone med een anden.
*Sangvis, ĭnis, Blood.
Sentis, is, Torn.
Sodālis, is, ium, Selſkabs Broder/ Stalbroder.
Torris, is, ium, Tend-Brand
Ungvis, is, ium, Negel.
Vectis, is, ium, Dør-Skaade/ item Hefve-Stang.
Vermis, is, ium, Orm.

Communia ſunt in IS.

Hic & Hæc

Affinis, is *(in Ablativ.* e. & i.) Spoger.

Nota.

Adjectiva in IS *Subſtantivè uſurpata: ut* Ædĭlis, Annālis, Bipennis, Birēmis, Familiaris, Natālis, Popularis, & *ſimilia finiunt Ablativum ſingularem in* E & I.

Canis, is, um, Hund.
Civis, is, ium, Borger.
Extorris, is, Landflygtig/ fredløs.
Felis, is, ium, Kat.
Hoſtis, is, ium, Fiende/ Uven
Juvenis, is, um, Ung Karl eller Pige.
Teſtis, is, ium, Vidne.

(OS.)

OS er Maſculinum, ſom:

Hic

Flos, oris, Blomſter.
Mos, moris, Viis/ Skick/ Sæder.
Nepos, ōtis, Barnebarn. *In Fæm.* Neptis, is.
* Ros, roris, Dug.

Item hæc Græca:

Heros, ōis, Een ſtatelig Herre. *In Fæm.* Herōis, ĭdis, *vel* Heroīna, æ.
Monocĕros, ōtis, Enhiørning.
Rhinocĕros, ōtis, Et Dyr ligt een Elephant.

Excipiuntur Fæminina in OS.

Hæc

Cos, cotis, ium, Slibſteen/ Hvedeſteen.
Dos, dotis, ium, Brude-Skat/ Medgifft.
* Eos, cōis, Morgenrøde.
Glos, oris, Huſbondis Syſter.

Communia ſunt in OS:

Hic & Hæc

Bos, bovis, boum, Nød/ Oxe eller Koe. *Dat. & Abl. In Plurali* bobus & bubus.
Cuſtos, ōdis, um, Vogter.
Sacerdos, ōtis, um, Præſt.

Neutra sunt in OS.

Hoc

Os, oris, Mund.
Os, ossis, ium, Been.

His addè Græca Primæ Contractorum in OS, *quæ Græcam Declinationem prorsus retinent: ut,* Hoc

Cetos, us, (*in Plur.* Cete) Hvalfisk.
*Chaos, us, Alle Tings Blandelse.
Epos, us, Heroiske Vers.
Melos, us, (*in Plur.* Mele) Sang.

(US.)

US *Tertiæ* er Neutrum, som

Hoc

Acus, ĕris, Avne.
Crus, uris, um, Skenckel.
Facinus, oris, [p.b.] Drifftig Gierning.
Fœdus, ĕris, Pact/Forbund.
Fœnus, oris, [p. b.] Rente af Penge.
Frigus, oris, Kuld/Frost.
Funus, ĕris, Lig.
Genus, ĕris, Art/Sleet.
Glomus, ĕris, Nøgel Traad.
Jus, juris, (um & ium) Low og Ret.
Latus, eris, (p.b.) Side.
Littus, oris, (p. b.) Strand-stede/Havbred.
Nemus, oris, (p.b.) Liden Lyst-Skow.
Olus, eris, (p.b.) Grønne Mad-Urter.
Onus, eris, (p.b.) Byrde.
Opus, eris, (p.b.) Arbejde/Gierning.
Pectus, oris, (p.b.) Bryst.
Pignus, oris, (p.b.) Pant.
Plus, pluris, Meere. Plus *Dativo & Ablativo singulari caret. In Plurali est integrum: ut,* Plura, ium, ibus.
Pondus, eris, [p. b.] Tynge/Byrde.
Pus, puris, Rede/Vaar.
Rudus, eris, (p.b.) Gruus/Gammel Stycker Steen og Kalck.
*Rus, uris, Landsbye.
Scelus, eris, (p.b.) Skielm-Stycke.
Sidus, eris, (p.b.) Himmel-Tegn.
Stercus, oris, (p.b.) Lort/Møg og Skarn.
Tempus, oris, (p.b.) Tiid/item Tidning.
Thus, thuris, Rogelse.
Ulcus, eris, (p.b.) Bylde.
Vellus, eris, (p.b.) Uld.
Viscus, eris, (p.b.) Indvold.
Vulnus, eris, (p.b.) Saar.

Excipiuntur Maſculina in US.

Hic

Lepus, oris, (p.b.) Hare.
Item hæc à πῶς compoſita: Apus, odis, (p.b.) Tripus, odis, [p.b.] Chyrtropus, (p.b.) Polypus (p.b.) *at* Lagōpus *Fœminium eſt.*

Fœminina ſunt in US *Tertiæ.*

Hæc

Incus, ūdis, Amboldt.
Juventus, ūtis, Ungdom/Ungdoms Aar. Hæc Juventa, æ, *idem.*
Palus, ūdis, ium, Kiær/Moſe/Morad.
Pecus, ŭdis, um, Qvæg/Liden Hiord. Hoc Pecus, ŏris, *idem.*
*Salus, ūtis, Velfærdt.
*Senectus, ūtis, Alderdom. Hæc Senecta, æ, *idem.*
Servitus, ūtis, Tieniſte/Trældom.
Subſcus, ŭdis, Tvær-Træ/ſom binder og ſammenføyer Bræder/eller andet. Anker.
*Tellus, ūris, Jord.
Virtus, ūtis, Dyd.

Cummunia ſunt in US.

Hic & Hæc

Grus, gruis, gruum, Trane.
Mus, muris, ium, Muus.
Sus, ſuis, ſuum, Svin. *In Dat. & Abl. Pl.* Suibus & Subus.

(AUS & YS.)

AUS og YS ere Fœminini Generis, ſom

Hæc

Fraus, dis, ium, Svig/Bedragerj.
Laus, dis, um, Roes/Berømmelſe.
Chelys, yos, Lut.
Chlamys, ydis, [p.b.] Krigskiol
Erynnys, yos, Helvedis Plage-Gudinde.

S (*præcedente Conſonâ.*)

S, (ſom haver een Conſonant for ſig) er Fœminini Generis, ſom:

Hæc

Ars, tis, ium, Konſt.
Cohors, tis, Een Fane Fod-Folck.

Fors

Fors, Hendelse. *In Abl.* forte: *reliquis Casibus caret.*
Forceps, ipis, um, Nappe-Tang.
Frons, dis, ium, Løv paa Træ.
Gens, tis, ium, Folck.
Glans, dis, ium, Agern paa Bøg.
Juglans, dis, ium, Valnød.
Hyems, emis, (p.b.) um, Vinter.
Lens, dis, ium, Gnid.
Lens, tis, ium, Linse/ et slags smaa Erter.
Mens, tis, ium, Vid og Fornuft.
Mors, tis, Død.
Pars, tis, ium, Een Deel.
*Plebs, bis, Det gemeene Folck.
Puls, tis, Grød.
Scobs, bis, ium, Fill-Spon/ Save-Spon.
Sors, tis, ium, Lodde/ Lod. *At* Consors *habet in Gen.* Pl. um, Deelactig.
Trabs, bis, ium, Bielcke.
Urbs, bis, ium, Byge.

Excipiuntur Masculina.

Hic
Auceps, cŭpis, um, Fugle-Fænger.
Dens, tis, ium, Tand.
Bidens, tis, ium, Forcke.
Bidens, (Et Faar) *Fæm. est.*
Tridens, tis, Tre-forck/ Greeb.
Fons, tis, ium, Kilde.
Libripens, dis, Vej-Mester.
Manceps, ipis, um, Forpacter.
*Mars, tis, Gud for Krig.
Mons, tis, ium, Bierg.
*Occĭdens, tis, Vesten.
*Oriens, tis, Osten.
Pons, tis, ium, Bro.
Rudens, tis, Tackel/ Tou.
Torrens, tis, Rindende Beck.
Item Græca hæc: Hic
Æthiops, ŏpis, um, Morian.
*Chalybs, ybis, (p.b.) Staal.
Cyclops, ōpis, Een en-øyet Kempe i Sicilia.
Gryphs, yphis, um, Grib.
Hic Gryphus, i, *idem.*
*Hydrops, ōpis, Vattersoot.
Merops, opis, (p.b.) Een Fugls Navn/ som feder sine Forældre naar de ere gamle.
Myops, opis, Skeel-øiet.
Seps, pis, ium, Een gifftig Slange.

Communia sunt: Hic & Hæc

*Adeps, ipis, Ister.
Cliens, tis, Tilhenger/ som staar under een andens Forsvar.
Cœlebs, ibis, (p.b.) um, Ugifft.

Infans, tis, ium, Spæt Barn.
Parens, tis, um, Fader/ Forælдre.
Princeps, ipis, (p.b.) am, Fyrste.
Scrobs, bis, ium, Hule i Jorden.
Hic & hæc Scrobis, is, *idem.*
Serpens, tis, ium, Slange.
Stirps, pis, Stamme/ Bul.
Stirps, *pro* Slect eller Afkom. *Fæm. est tantum.*

Neutra sunt

Hoc Ens, tis, ium, Ting.
Hoc Accidens, tis, ium, Tilfald.
Animans, tis, (*a est g.*) Dyr.

(X.) *Præcedente Consonantâ.*

X (som haver een Consonant for sig) er Fæminini Generis, som:

Hæc

Arx, cis, ium, Slot.
Calx, cis, Kalck/ item een Hæl.
Calx (een Hæl) *Masc. est sæpius.*
Falx, cis, ium, Segel/ Lee.
Lanx, cis, ium, Veje-Skaal.
Merx, cis, ium, Kram-Vare.
Item Græca hæc
Larynx, gis, Strube.
Lynx, cis, ium, Los.
Lynx *Poëtis Masculinum est*
Meninx, gis, Hinde som Hiernen ligger skiult udi.
Phalanx, gis, Een Krigs-Hær af 8000. Fod-Knecte.
Syrinx, gis, Fløyte af et eller flere Rør.
Sphinx, gis, Et underligt Dyr hos des Thebaner/ som ville drille alle med sine mørcke Spørs-maal.

X, (som haver een Vocal for sig) endis paa AX, EX, IX, OX, UX, YX, og er enten Masculini eller Fæminini Generis;

(AX.)

Hic

Anthrax, acis, Kul/ item Karbunckel / item en forgiftig Byld.
Arctophylax, acis, (p.b) Et Himmel-Tegn hos Norleidingen.

Dro-

Dropax, acis, Et Slags Salve / som bider Haaret af/ hvor det paasmøres.
Nycticorax, acis, (p.b.) Natte-Raffn.

Hæc

Fax, facis, Blus.
Fornax, ācis, Ovn / Kackel-Ovn.
Limax, (c.g.) ācis, Snegel.
*Pax, acis, Freed.
Styrax, acis, (p.b.) Et slags Træ som voxer udi Syrien.
Thorax, ācis, Bryst / item Trøje/Bryst-Harnisk.

Item Grxca hæc.

Climax, acis, (p.b.) Stige.
Myſtax, acis, (p.b.) Knæbelbart.

(EX.)

Hic

Apex, icis, (p.b.) Top/ Toddel.
Aruſpex, icis, (p.b.) Spaamand.
Auſpex, icis, (p.b.) Spaamand efter Fugle-Skrig.
Caudex, icis, (p.b.) Bul paa Træ.
Cimex, icis, (p.b.) Vegge-Luus.
Codex, icis, [p.b.] Bog.
Frutex, icis, (p.b.) Ympe item Buske-Træ.
Grex, gregis, Hiord af smaat Fæ.
Imbrex, icis, (p.b.) Huul Tag-Steen.
Index, indicis, Viſer/ item Regiſter/Pege-finger.
Judex, icis, (p.b.) Dommer.
Latex, icis, (p.b.) Alt det som er vaadt og vædskefuldt.
Murex, icis, (p.b.) Foedangel/ item Purpur.
Podex, icis, (p.b.) Arß/Rumpe.
Pollex, icis, (p.b.) Tommelfinger/Tommel-Taa.
Pulex, icis, Loppe.
*Ramex, icis, (p.b.) Tarmbrud Tarmeloeb.
Remex, igis, Roer-Kneet.
Rumex, icis, (p.b.) Suur Kruud.
Sorex, icis, (p.b.) Skov-Maus.
Vertex, icis, (p.b.) Iſſe.
Vervex, ēcis, Gildet Væder.
Vortex, icis, [p.b.] Hvirvel-Vind/item Svelg i Havet.

His addas in Fex *deſinentia,*

Facio: *ut,* Hic

Aurifex, icis, (p.b.) Guld-Smid.
Carnifex, icis, (p.b.) Boddel.
Pontifex, icis, (p.b.) Pave/ Biſp.

Hæc

Hæc

* Carex, icis, (p.b.) Stær-Græs.
Fex, fecis, Berme.
Forfex, ficis, (p.b.) Sax.
Halex, ecis, Sild.
Hoc Halec, ecis, *idem.*
Ibex, icis, (p.b.) Vild Geed.
Ilex, icis, (p.b.) Nis-Eeg.
Lex, legis, Lov/item Regel.
*Nex, necis, Død.
Pellex, icis, (p.b.) Gift Mands Boelskab.
Supellex, ectilis, [p.b.] Huus-geraad. *In Pl.* Suppellectilia, ium.
Vibex *vel* Vibix, icis, Nible.
Atriplex, plicis, (p.b.) F. & N. *eſt.*

Communia ſunt in EX.

Cortex, icis, (p.b.) Barck paa Træ.
Culex, icis, (p.b.) Myg.
Obex, icis, (p.b.) Skaade/ Hoirvel.
Pumex, icis, (p.b.) Foodſteen.
Silex, icis, (p.b.) Flinte-Steen.

(IX.)

Hic

Calix, icis, (p.b.) Bæger/ Drik-Kar.
Fornix, icis, (p.b.) Hvelning/ item Hore-Kippe.

Item Græca hæc:

*Phœnix, icis, Eeniſte Fugl i Verden.
Spadix, icis, Caſtanie-bruun.

Hæc

Cervix, icis, Nacke.
Cicătrix, icis, Skramme.
Cornix icis, Krage.
Coturnix, icis, Vagtel.
Filix, icis, (p.b.) Bregne.
Larix, icis, (p. b.) Et ſlags Fyr-Træ eller Gran.
Lix (obſoletum) Aſke.
Lodix, icis, Senge-Klæde/ Senge-Lagen.
Maſtix, igis, Svøbe.
Meretrix, (p.b.) icis, Hore.
Nix, nivis, Snee.
Nutrix, icis, Amme.
Obſtetrix, [p.b.] icis, Jorde-Moder.
*Pix, icis, Beeg.
Radix, icis, Roed.
Salix, icis, (p.b.) Pil.
Strix, gis, En ſkreckelig Natte-Fugl.

Com-

Communia sunt in IX.

Perdix, icis, Agerhøne.
Natrix, icis, Vandsnog.
Hystris, icis, (p. b.) Pindsvin.
Varix, icis, (p. b.) Stor Blod-Aare.

(OX.)

Hic
Esox, ōcis, Lax.
Hæc
Nox, noctis, Nat.
Volvox, ōcis, Orm i Vintræ.
Vox, vocis, Røst/Stemme.

(UX.)

Hic
Tradux, ucis, (p. b.) Vinqviist at pode.
Hæc
Crux, ucis, Galge/Kaars.
*Lux, cis, Ilus.
Nux, cis, Nød.
Faux, (*in Abl.* Fauce,) Svelg i Halsen. *In Plurali est integrum: ut,* hæ Fauces, ium.

Communia sunt in UX.

Hic & Hæc
Dux, ducis, Første/Anfører.
Conjux, ugis, (p. b. Ecte-mand eller Hustrue.

(YX.)

YX er Masculinum, som:

Hic
Bombyx, ycis, (p. l.) Silke-Orm.
Calyx, ycis, [p. b.] Rose Knop/Blomster-Knop / i hvilken Blomstret ligger før end det bryder ud.
Coccyx, ygis, (p. l.) Gøg.
Japyx, ygis, (p. b.) Nord-vest.
Onyx, ychis, (p. b.) Onickel.
Sardō-Ʒychis Ƶ (p. b.) Sar-nyx, Ƶychos Ʒonick.

Styx, gis, (F. c.) Een forgifftig og meget kold Brønd i Arcadia / item een Helvedis Floed.

DE QVARTA DECLINATIONE.

Qvarta Declinatio (den fierde Declination) ender Nominativum Singularem paa US eller U.

US Qvartæ haver i Genitivo US, i Dativo UI:

U Qvartæ Declineris ikke i Singulari.

US Qvartæ er Masculinum: U er Neutrum.

§.

Qvarta Declinatio forandris i Masculino og Fæminino som Fructus: Men Neutra Qvartæ haver i Plurali tre lige Casus.

Singularis.		*Pluralis.*	
Nominativus } Vocativus }	Fructus.	N. } V. }	- - us.
Genitivus	-- -- us.	G.	- - uum.
Dativus,	-- -- ui.	D.	- - ibus.
Accusativus,	-- um.	Ac.	- - us.
Ablativus,	- - u.	Abl.	- - ibus.

SUBSTANTIVA QVARTÆ DECLINATIONIS.

(US.)

US Qvartæ er Masculinum, som:

Hic

Æstus, us, Heede/ Brynde.
Arcus, [ûbus] Bue.
Astus, Tredskhed/ Kunst/ (*in Abl.* Astu) *In Plur. N. & Ac.* Astus: *Reliqvis casibus caret.*
Cæstus, Handske med Blye-Knude paa.
Cœtus, Forsamling.
Currus, Vogn.
Fastus, Pral/ Brask/ Bram.

Fœtus,

Fœtus, Foster/Yngling.
Fructus, Frugt/item Nytte og Gaffn.
Gradus, Trin/Trappe.
IESUS, Guds og Mariæ Søn. *habet in Acc.* Iesum: *in reliquis Casibus* Iesu.
Incestus, Blodskam. (Incestum, *idem.*)
Lacus(ŭbus) Liden Sø/item Tappe-kar.
Lessus, Lig-Sang.
Luxus, Ofverdaadighed.
Magistrātus, Øvrighed.
Metus, Fryct.
Partus(ŭbus) Barne-Fødsel.
Passus, Skrid.
Portus(ĭbus & ŭbus) Haffn.
Potus, Allehaande Drick.
Qvæstus, Baade/Profit.
Qvestus, Klagen.
Ritus, Vedtagen Skick og Viis.
Senātus, Raad.
Sensus, Sandz/Følelse. *Sensus sunt qvinqve: nempe* Hic Auditus, Hørelse. Visus, Syn. Gustus, Smag. Olfactus, Lugtelse. Tactus, Følelse. *Sed hæc sunt* Verbalia *à Supinis orta.*
Sexus, Kiøn.
Sinus, Fiord / Vig / item Barm.
Situs, um, u, (*in Ac. Pl.* us,) Skimmel. *Reliqvis casibus caret.*
Specus, (ŭbus) Huule i Jorden.
Spiritus, [p.b.] Aand.
Tumultus, Alarm/Rumor.
Versus, Vers.
Vultus, Anseet. *His adde Plurale unum: nempe* Hi Artus, uum, ŭbus, Ledemod.

Fæminini Generis ere:

Hæc

Acus, Naael.
Anus, Kierling.
Manus, Haand.
Nurus, Sønne-Kone.
Porticus, (p.b.) Omgang.
Penus, Forraad paa Mad og Øl. Hoc Penus, oris, (p.b.) *Tertia idem.*
Socrus, Hustruis Moder.
Tribus, (ŭbus,) Rode.

His adde Plurale unum: Nempe

Hæ

Idus, uum, Den ottende Dag efter Nonas i hver Maaned.

NB. Disse efterfølgende Nomina ere Secundæ og Qvartæ Declinationis, dog i ikke alle Casibus.

Hæc

Ficus, (i & us) Figen eller Figen-

gen: Træ. Ficus *pro* Slug: dom/*est tantùm Secundæ, & Masculini generis.*

Laurus, e, [i, us] o, (o & u) (um) *In Pl.* hæ lauri, ōrum, is, (os & us.) Laverbær-træ.

Colus (ut Laurus *in singulari*) *In Plur. est tantùm Secundæ.* Rok som mand spinder paa.

Qvercus (i & us) (orum & uum.) *Cateri Casus sunt Qvartæ,* Eeg.

Pinus & Cornus, *in Abl.* u, (*in N. & Acc. Pl.* us,) *Cateri Casus sunt Secundæ.*

Domus, us, (i & us) ui, um, o, *In Pl.* domus (uum & orum) (os & ûs) ibus, Huus.

(U.)

U er Neutrum og declineris ikkun i Plurali Numero, som:

Hoc	
Cornu [a, uum] Horn.	Penu, Forraad.
Gelu, (*indecl.*) Frost/Kuld.	Tonitru, (p.b.) (a, uum,) Torden.
Genu, [a, uum,] Knæ.	Veru, (a, um, ŭbus,) Bradspid.
Pecu, (a, uum, ŭbus,) Qvæg.	

DE QVINTA DECLINATIONE.

Qvinta Declinatio (den femte Declination) ender Nominativum Singularem paa ES: Genitivum og Dativum paa EI.

ES Qvintæ er Fæmininum, som ES Tertiæ,

§.

Qvinta Declinatio forandris som Species.

Singularis.		*Pluralis.*
Nominativus } Vocativus. }	Species.	N. } V. } - - es.
Genitivus. - -	ei.	G. - - erum.
Dativus. - -	ei.	D. - - ebus.
Accusativus. -	em.	Ac. - - es.
Ablativus. - -	e.	Abl. - - ebus.

SUB:

SUBSTANTIVA QVINTÆ DECLINATIONIS.

Hæc

Acies, ēi, Slagtordning/ item Eggen paa Kniv eller Kaarde/item det skarpe i Øjet.
Caries, Ormsting.
Dies, Dag, *in Sing. C. est, in Pl. M. tantum.*
Meridies, Middag. *Masculi. est. Dierum Nomina sunt:*
1 Dies Solis, Søndag.
2 Dies Lunæ, Mandag.
3 Dies Martis, Tisdag.
4 Dies Mercurii, Odensdag.
5 Dies Jovis, Torsdag.
6 Dies Veneris, Freddag.
7 Dies Saturni, Løverdag.
Effigies, Billede/ Contrafet/ Efterlignelse.
Facies, Ansict.
Superficies/ den yderste Flade paa en Ting.
Fides, ei, Tro/Løfve.
Glacies, Jis.
Ingluvies, Kroe.
Maceries, Steengierde.
Hæc Maceria, æ, *Primæ idem.*
Rabies, Forbitrelse/ Gallenskab.
Res, rei, (p.b.) Ting/Sag.
Sanies, Rodet Blod.
Series, Rad.
Species, Anseelse/ Gestalt/ item Slags.
Spes, ei, [p.b.] Haab.

DE NOMINE ADJECTIVO.

Adjectivum er et Ord / som forklarer een Mand/ Qvinde eller Ting / og kand derfor udsigis med Mand/Qvinde/Ting/ som/ een ærlig Mand/een dydig Qvinde/een god Ting.

Adjectivum forandris i Enden ved Declination og Comparation.

Cujus Declinationis og Generis er Adjectivum?

Adjectivum er Primæ, Secundæ eller Tertiæ Declinationis, og haver tre Genera, under tre/to / eller een Endelse.

Hvilke Adjectiva haver 3. Genera, og 3. Endelser?

Adjectiva Secundæ Declinationis paa US og ER: Thi de haver i Masculino US eller ER: I Fæminino A: I Neutro UM: Som Doctus, a, um. Piger, a, um.

Hvilke Adjectiva haver 3. Genera og 2. Endelser?

Adjectiva Tertiæ paa IS og Comparativa paa OR: Thi Adjectiva paa IS haver i Masculino og Fæminino IS, i Neutro E: som Fortis, fortis, forte.

Comparativa paa OR haver i Masculino og Fæminino OR, i Neutro US: som Doctior, doctior, doctius.

Hvilke Adjectiva haver 3 Genera, og een Endelse?

Adjectiva Tertiæ som ikke endis paa IS eller OR: som Vetus, i Fæminino Vetus, i Neutro Vetus: Og disse Adjectiva kaldis Omnis Generis.

DE COMPARATIONE.

I Comparation tagis i act tre Gradus eller Trapper/ſom kaldis Poſitivus, Comparativus, Superlativus.

Poſitivus Gradus er Adjectivi første Ord: ſom Doctus Lærd. Fortis, Stærk.

Comparativus gradus kommer af Poſitivo, naar mand legger til Genitivum eller Dativum, (ſom endis i Poſitivo paa I,) OR eller US: ſom af Genitivo, docti, kommer doctior, docti-us: af Dativo forti, forti-or, forti-us.

Superlativus Gradus kommer af Poſitivo, naar mand legger til Genitivum eller Dativum (ſom endis i Poſitivo paa I,) S og ſimus: ſom af Genitivo Docti kommer docti-ſſimus: af Dativo forti forti-ſſimus.

Diſſe Adjectiva forandrer deris Comparation.

Bonus, god /	melior,	optimus.
Malus, ond /	pejor,	peſſimus.
Magnus, ſtor/	major,	maximus.
Parvus, liden/	minor,	minimus.
Multus, megen/	- -	plurimus.
Multa, megen/	- -	plurima.
Multum, meget/	Plus, mere/	plurimum, meſt.

ADJECTIVA IN US.

Adjectiva paa US, haver i Fæminino A, i Neutro UM. US og UM ere Secundæ Declinationis, A er Primæ.

Æmŭlus, a, um, Efterfølgere/ item Nidkier.
Æqvus, or, mus, Jevn/ slet/ item billig.

Exemplum Comparationis.

	M. G.	F. G.	N. G.
P.	Æqvus	aqva	æqvum
C.	Æqvi-or	- or	- us
S.	Æqvi-ſſimus	ſſima	ſſimum

Nota.

Comparativa omnia tam in OR, qvàm in US ſunt Tertiæ Declinationis, habentq; in Abl. ſingulari E & I.

Æternus, or, — Evig.
Albus, or, mus, Hvid.
Almus, Fødende.
Altus, or, mus, Høj.
Amārus, or, mus, Bedſk.
Amīcus, or, mus, Ven/ Venlig.
Inimīcus, or, mus, Uven Fiendſk.
Amœnus, or, mus, Lyſtig/ deilig.
Amplus, or, mus, Vid og rum.
Anguſtus, or, mus, Snæver/ trang.
Antīqvus, or, mus, Gammel.
Aprīcus, Som ſtaar aaben for Solen.
Aptus, or, mus, Beqvem.
Ineptus, or, mè, Ubeqvem.
Arcānus, Hemmelig/ forborgen.
Arctus, or, mus, Snæver.
Arduus, Vanſkelig at klyve op/ item Høj.
Aſſus, Steegt.
Auguſtus, or, mus, Indviet/ helliget.
Avārus, or, mè, Gierig/ graadig.
Balbus, Stam/ leſp.
Bardus, Dorſk/ Tølperſk.
Bellus, or, mus, Smuck/ ſiin.
Blæſus, Læſp.
Blandus, or, mus, Smigrend.
Bonus, melior, optimus, Good.
Cœcus, or, — Blind.
Cœterus, Anden/ den anden.
Callidus, or, mus, Treeſk/ Liſtig.
Calvus, Skaldet.
Canus, Graaheerdet.
Carus, or, mus, Dyer/ kier.
Caſcus, Gammel.
Caſſus, En ſom har miſt noget.
Caſtus, or, mus, Kydſk/ Ubeſmittet.
Catus, Snedig/ tredſk.
Cavus, Huul.
Certus, or, mus, Vis og ſand.

Citus

Citus, or, mus, Hastig/ Snar.
Clandestinus, Hemmelig.
Clarus, or, mus, Klar/ item Berømt.
Claudus, Lam/halt.
Cognātus, Slegt/Lig.
Commodus, or, mus, (p.b.) Nyttig/belelig.
Convexus, Hvelft/krumbøjet.
Crassus, or, mus Tyck/feed.
Crispus, or, — Krusset.
Crudus, or, mus, Raae/ Ukaaget.
Cunctus, Alle tillige.
Curtus, Stacket/ kort/ stumpet.
Curvus, Krum.
Decrepitus, (p.b.) Meld-gammel.
Delicātus, or, mus, Lecker/ Kræsen.
Densus, or, mus, Tyck.
Dignus, or, mus, Værdig.
Dirus, or, mus, Gruelig/grum
Divinus, or, — Guddommelig.
Dubius, Tvilactig.
Durus, or, mus, Haard.
Ebrius, Drucken/Beskenckt.
Exiguus, — mus, Ringe/Liden.
Extē- rus, or, { extrēmus / extimus } Fremmed/Udlending.
Facētus, — mus, Lystig/ skiemptsom.
Facundus, or, mus, Veltalendis.
Falsus, — mus, Falsk.
Fatuus, Fantast/ Daare.
Faustus, Lyckelig.
Ferus, Grum/vild.
Fessus, Træt.
Festus, or, — Hellig/Højtidelig
Fidus, or, mus, Troe.
Firmus, or, mus, Fast/Sterck.
Flaccus, Lang-øret.
Flavus, Guul/Lysguul.
Flavi species sunt.
Fulvus, Bruunguul.
Ravus, Ravidus } Sortguul.
Fœcundus, or, mus, Fructbar.
Fœdus, or, mus, Slem/Heslig.
Fœtus, Svanger.
Fretus, Den som stoler paa noget.
Frivolus, (p.b.) Skiør/ skrøbelig.
Geminus, (p.b.) Dobbel.
Gnarus, or, mus, Vittig/forfaren.
Ignārus, — mus, Uvidendis.
Gnavus, or, — Flittig.
Ignāvus, — mus, Lad.
Gratus, or, mus, Tacknemmelig.
Ingrātus, or, mus, Utacknemmelig.
Hirtus Hirsūtus, us, Hispidus, (p.b.) } Stygbaaret/ hvashaaret.
Honestus, or, mus, Erbar.
Hornus, Af dette Aar/ Aargammel.

Humānus, or, mus, Menniſkelig/ from.
Idoneus, Beqvem.
Jejūnus, or, — Hungrig.
Importūnus, or, mus, U-beqvem/ u-beleilig.
Opportūnus, or, mus, Beqvem.
Inclytus, (p.b.) — ſſimus, Berømmelig.
Infenſus, or, — Vred/ forbittret.
Infernus, Undertil/ Helvede.
Ingenuus, Fribaaren/ ærlig/ redelig.
Intempeſtus, Den ſtille Tid/ Naar alting er ſtille.
Intimus, (p.b.) Inderſt.
Invītus, — mus, Nødig/ imod Villien.
Jucundus, or, mus, Løſtig/ behagelig.
Juſtus, or, mus, Retfærdig.
Lævus, Venſtre/ U-lyckelig.
Largus, or, mus, Rund/ Gavemild.
Laſcīvus, or, — Lockſalig.
Laſſus, Træt/ modig.
Latus, or, mus, Breed.
Lentus, or, mus, Sej/ item Langſom.
Lepidus, (p.b.) — mus, Løſtig/ vitzeerlig.
Limus, Tver/ Skev.
Lippus, Saur-øjet.
Liqvidus, (p.b.) or, mus, Det ſom flyder ſom Vand.
Longus, or, mus, Lang.
Longinqvus, or, — Langt her fra.
Lubricus, (p.b.) Slibrig.
Luſcus, Een-øjet.
Magnus, major, maximus, Stoer.
Malus, pejor, peſſimus, Ond.
Mancus, Lemleſt/ vanfør.
Manifeſtus, or, — Aabenbarlig.
Manſvetus, — mus, Temt/ Tam/ item Stille/ Sactmodig.
Matūrus, or, mus, Tidig/ moed.
Medicus, (p. b.) Det ſom hør til Læge-konſten.
Medius, Mit/ mit imellem.
Dimidius, Det ſom er halfft/ halffdeelen.
Mendīcus, — mus, Staader/ Betler.
Merus, U-beblandet / lutter/ ibel.
Mirus, Underlig.
Mœſtus, or, mus, Sorrigfuld.
Morōſus, or, mè, Knarvuren.
Mulſus, Mengt med Honning.
Multus, — plurimus, Meegen.
Mundus, or, mus, Reen.
Mutilus, (p.b.) Lemleſt.
Mutus, Dum/ taugs.
Mutuus, Tilfellis/ indbyrdis.
Nimius, Alt for megen.
Novus, — mus, Nye.
Nudus, Nøgen.
Nuncius, Bud/ Sendebud.

Obē-

Obēsus, Feed.
Obliqvus, or, — Krum.
Obscœnus, — mus, Slem/ ſkiden.
Obscūrus, or, mus, Mørck/ Dunckel.
Obsolētus, or, mè, Gammel/ aflagt.
Obstīpus, Kraaghalſet.
Obtūsus, or, mè, Sløff/ uden Eg.
Opācus, or, mus, Mørck/ overſkuggen.
Opīmus, or, — Riig/ item Feed.
Opipārus, Herlig/ Koſtelig.
Opulentus, or, mus, Riig.
Opus, Fornøden.
Opus *eſt unius Terminationis & indeclinabile.*
Parcus, or, mus, Sparſom/ karrig.
Parvus, minor, minimus, Liden.
Paucus, or, mus, Faae.
Peritus, or, mus, Forfaren.
Imperītus, iùs, mè, U-forfaren.
Perplexus, or, — Sammenvicklet.
Pius, — ſſimus, Gudfrøctig.
Impius, — ſſimus, U-gudelig.
Plenus, or, mus, Fuld.
Poſtĕrus, or, poſtremus, Efterfølgendis.
Præpoſtĕrus, Bagvendt.
Poſtĭcus, Bag til.
Præcipuus, Fornemme.
Præditus, [p.b.] Begavet.
Pravus, — mus, Vanartig og vond.
Priſcus, Gammel.
Priſtinus, (p.b.) Forig.
Probus, or, mus, From/ u-forfalſket.
Imprŏbus, or, mus, Ond/ u-dydig/ artig.
Procērus, or, mus, Høj/ lang.
Prolixus, or, — Vittløfftig.
Promiſcuus, Beblandet / i Fleng.
Pronus, or, — Nedbøjet.
Propinqvus, or, — Nær ved.
Propitius, Naadig.
Proprius, Egen.
Protervus, or, — Modvillig/ Slem.
Proximus, (p.b.) or, — Nærmeſt.
Publicus, (p.b.) Almindelig.
Purus, or, mus, Reen.
Impūrus, — mus, U-ren.
Putus, — mus, Luter/ idel.
Qvantus, Hvor ſtoor.
Rancĭdus, Harſk.
Rarus, or, mus, Tynd/ Rar.
Raucus, Hees.
Rectus, or, mus, Ret.
Reliqvus, (p.b.) Ofverbleven.
Reus, Skyldig.
Sævus, or, mus, Grum/ ſtreng.
Salvus, Som er i god Behold. U-ſkad.

Sanctus, or, mus, Hellig.
Sanus, or, mus, Sund.
Saucius, Saaret.
Scitus, or, mè, Smuck/ Kion.
Inſcītus, or, mus, U-ſticked, U-høvisk.
Secūrus, or, mus, Tryg/ ſicker.
Sedūlus, flittig/ duelig.
Sentus, Tornactig/ ſom ſeer ud ſom Torne.
Serēnus, — mus, Klar.
Serius, Alvorlig.
Serus, or, mus, Sildig
Siccus, — mus, Tør.
Simus, Bracknæſet.
Sincērus, or, — Reen/u-forfalſket.
Situs, Sat/lagt.
Diſſitus, (p.b.) langt fra hin anden.
Sobrius, ædru.
Socius, ſom er med i Selſkab.
Solidus, (p.b.) — mus, ſterck/ faſt/ gandſke.
Spiſſus, or, mus, Tæt/ Tyck.
Spurcus, ùs, mus, Slem/u-tuctig.
Spurius, U-ecte
Stolidus, [p. b.] — mus, Taabelig
Strenuus, or, mus, Tapper og duelig.
Strigōſus, or, mus, Mager og Slem.
Stultus, — mus, Daarlig.
Subitus, (p.b.) Haſtig.
Superbus, or, mus, Hoffertig.
Supernus, } Ofoen til.
Supĕrus, }
Supīnus, or, — Vindaaben.
Surdus, or, — Døv.
Tantus, Saa ſtor.
Tardus, or, mè, Seen/langſom.
Torvus, or, mus, Grumſeende/ Øyſter.
Tranqvillus, or, mus, Stille/ roelig.
Trepidus, (p.b.) Bange/ forſtrecket.
Trinus, Trefoldig.
Tutus, or, mus, Tryg.
Vacuus, — mus, Ledig.
Vagus, U-ſtadig
Vanus, or, mus, Forfengelig.
Valgus, Skeevbeenet.
Varius, Adſkillig.
Varus, Skeevbeenet.
Vaſtus, or, mus, Rum/ vild/ ſtoer.
Vegĕtus, or, mus, Friſk/ rørig.
Versūtus, or, mus, Treſk/ liſtig.
Verus, or, mus, Sand/ ſandru.
Viduus, uden Mage/ eenlig.
Vivus, Levendis.
Udus, Vaad.
Ultimus, (p.b.) Den ſidſte.
Unus, Een.
Univerſus, Gandſke.

AD-

ADJECTIVA in ER.

Nota.

(1.) Adjectiva paa ER haver i Fæminino A, i Neutro UM. ER og UM ere Secundæ, A er Primæ Declinationis.

(2.) Adjectiva paa ER ender Superlativum paa RIMUS: som / Asper, asper-rimus.

Æger, gri, us, — Syg/ilde til freds.

Asper, ĕri, or, mus, Ujefn/hvas.

Exemplum Comparationis.

	M. G.	F. G.	N. G.
P.	Asper	aspera	asperum.
C.	Aspĕri-or	- or	- us.
S.	Asper-rimus	- rima	- rimum.

Creber, bri, or, mus, Megen/tidelig.

Dexter, teri, (p.b.) or, — Paa den høyre Side / item Lyckelig.

Gibber, beri, (p.b.) Kraagrygget/Pucklet.

Glaber, bri, or, — Slet/glat.

Integer, (p. b.) gri, — mus, Sandfærdig/uden Mangel.

Lacer, eri, (p.b.) Reeven.

Liber, eri [p.b.] or, mus, Fri/Fribaaren.

Miser, eri, (p.b.) or, mus, Elendig.

Niger, gri, or, mus, Soort.

Nigri *species sunt.*

Ater, tri, Kullsort.

Pullus, Sort som Jord/Jord-Farffve.

Fuscus, or, — Sortebrun/Lurjdus, Sortbleeg.

Piger, gri, or, mus, Lad.

Prosper, eri, (p.b.) or, — Lyckelig.

Pulcher, chri, or, mus, Smuck/Kiøn.

Ruber, bri, or, — Rød.

Rubri *species sunt.*

Gilvus, Bleegrød/Blaa-Helvus, cked.

Rufus, or, — Guulrød.

Russus, Luf Farre.

Sacer, cri, — mus, Hellig.

Scaber, bri, or, — Hvas og ujefn.

Sinister, tri, or, — Venster.

Tener, eri, (p. b.) or, mus, Spæ/klein.

Teter, tri, or, mus, Græsslig.
Vafer, fri, — mus, Snedig og treſk.
His adde unum in UR nempe
Satur, ŭri, or, — Mæt.

Nota,

1. Uter, Alter, Neuter, *quæres in Pronomine.*

2. *Sex in ER ſunt unius Terminationis & Tertiæ Declinationis, nempe*

Bigener, eris, (p.b.) Som er fød af tvende ſlags Dyr.
Congener, eris, ſom er af ſamme Slect.
Degener, eris, (p. b.) Vanſlectig.
Pauper, eris, (p.b.) or, mus, Fattig.
Puber, eris, (p.b.) Ung Dreng eller Pige ved ſiorten Aar.
Uber, eris, (p. b.) or, mus, Overflødig.

ADJECTIVA in IS.

Nota.

(1) Adjectiva paa IS haver i Maſculino og Fæminino IS, i Neutro, E: ſom/ hic brevis, hæc brevis, hoc breve.

(2.) Adjectiva paa IS og E, ender Ablativum Singularem paa I, ſom brevis, breve, in Ablativo brevi.

(3.) Facilis, gracilis, humilis, ſimilis, haver i Superlativo facillimus, gracillimus, humillimus, ſimillimus.

Brevis, or, mus, Kort.

Exemplum Comparationis.

	M. G.	F. G.	N. G.
P.	Brevis	Brevis	Breve
C.	Brevi-or	- or	- us
S.	Brevi-ſſimus	- ſſima	- ſſimum.

Col

Colūmis, } Frisk/ sund.
Incolūmis, }
Comis, or, —— Belefven/ venlig.
Commūnis, Tilfellis/ allmindelig.
Crudēlis, or, mus, Grum.
Debȳlis, or, —— Skrøbelig/ Afmectig.
Dulcis, or, mus, Sød.
Exīlis, or, — Tynd/ Sperlemmet.
Fertīlis, or, mus, Fructbar.
Fortis, or, mus, Sterck, mandelig.
Futilis, (p.b.) Utet/ rindende/ item uduelig / som hafver intet paa sig.
Geniālis, Lystig og glad.
Gracilis, (p.b.) or, llimus, Tynd/ spærlemmet.
Grandis, or, — Stoor/ fuldvoxen.
Gravis, or, mus, Tung/ svar.
Habilis, (p.b.) or, — Lavlig.
Hilaris, (p.b.) ùs, — Lystig og glad. Dicitur & Hilarus, a, um.
Humilis, (p.b.) or, llimus, Lav/ ydmyg.
Illustrris, or, mus, Herlig/ Ypperlig.
Immmānis, or, mus, Grum/ Vild.
Immūnis, Fri/ uden Tynge.
Inānis, —— mus, Tom.
Jugis, Aagbunden/ item stedsvarende.
Juvenis, (p.b.) junior, — Ung Karl eller Pige.
Lævis, or, —— Slet/ glat.
Lenis, or, mus, Mild.
Levis, or, mus, Let.
Mediōcris, Middelmaadig.
Mitis, or, mus, Mild.
Mollis, or, mus, Blød.
Nobilis, or, mus, Adel.
Omnis, Alle/ een hver.
Pingvis, or, mus, Feed.
Possibilis, Muelig.
Impossibilis, [p.b.] Umuelig.
Potis, or, mus, Mectig til noget.
Putris, Rodden.
Qvalis, Hvordan.
Rudis, —— mus, Grov.
Segnis, or, —— Lad.
Similis, (p.b.) or, llimus, Lig.
Sterilis, (p.b.) or, —— Ufrucebar.
Svavis, or, mus, Sød/ liflig.
Sublīmis, or, —— Høy.
Subtīlis, or, mus, Kleinlig/ skiær.
Talis, Saadan.
Tenuis, or, mus, Tynd/ smal.
Tristis, or, mus, Bedrøvet.
Turpis, or, mus, Slem/ grum.
Vilis, or, mus, Ringe.
Utilis, —— mus, Nyttig.

Effter

Efterfølgende paa IS ender Masculinum og saa paa ER, og haver derfor i Superlativo, RIMUS.

Acris, Acer, } is, e, Skarp/streng. acrior, acerrimus.

Alacris, Alacer, } is, e, Frist. alacrior, alacerrimus.

Celebris, Celeber, } is, e, Berømmelig. celebrior, celeberrimus.

Celer, celeris, (p.b.) e, Snar/hastig. Hic, Celeris *antiquum est*. Celerior, celerrimus.

ADJECTIVA in US, ER, IS non terminata.

Nota.

(1) Adjectiva, som ikke endis paa US, ER, eller IS, haver i Masculino, Fæminino og Neutro ikkun een Endelse/som hic, hæc, hoc, Anceps.

(2) Adjectiva som haver ikkun een Endelse/ere Tertiæ Declinationis, og ender Ablativum Singularem paa E eller I. Sed Participia in NS in constructione duorum Ablativorum exeunt in E. ut, regnante Carolô.

Anceps, ipitis, Tve-egget/item Tvilsom.

Atrox, ôcis, or, mè, Grum streckelig.

Audax, acis, (p.l.) or, mus, Dristig.

Exemplum Comparationis.

	M. G.	F. G.	N. G.
P.	Audax	audax	audax
C.	Audaci-or	- or	- us
S.	Audaci-ssimus	- ssima	- ssimum

Cicer

Cicur, ŭris, Tam/ſvag.
Clemens, tis, or, mus, Mild/from.
Concors, dis, or, mus, Eenig.
Cõntŭmax, ācis, Trodzig/ modes, Reſes, idis, } (p. b.) Lad.
Diligens, (p. b.) tis, or, mus, Flittig.
Dives, itis, (p. b.) or, ditiſſimus, Rig.
Felix, īcis, or, mus, Lyckſalig.
Ferax, ācis, or, mus, Fructbar.
Ferox, ōcis, or, mus, Modig/ ſtolt/ grum
Freqvens, entis, — mus, Jdelig.
Hebes, ĕtis, or, — Slor.
Iens, euntis, Gaaendis/ ſom gaar.
Abiens, abeuntis. *Sic cætera ab EO compoſita, præter* ambiens *in Genit.* ambientis.
Ingens, tis, or, mus, Stoer.
Inſolens, (p. b.) tis — mus, Uſædvanlig. item Hofferdig.
Libens, tis, ùs, mus, Gierne/ godvillig.
Locuples, ētis, or, mus, Rig.
Mendax, ācis, or, mus, Løgnactig.
Neqvam (*indeclinabile*) neqvior, nequiſſimus, Skalckactig.
Pellax, ācis, Bedragelig.
Pernix, īcis, or, mus, Snar/ knap.
Petŭlans, antis, — mus, Modvillig.
Præceps, ipitis, Som falder næſgruis eller paa Hovedet.
Prægnans, tis, Fructſommelig/ ſiuelig.
Præpes, etis, (p. b.) Haſtig/ ſnar.
Procax, ācis, or, — Ublu.
Prudens, tis, or, mus, Forſictig/ Sindig.
Qvot (*indeclinabile*) Hvor mange.
Aliqvot (*indeclinabile*) Nogle.
Recens, tis, or, mus, Friſk/ ferſk.
Redux, ŭcis, Igienkommendis.
Repens, tis, Haſtig/ ſnar.
Sagax, ācis, or, mus, Skarpſindig/ Klog.
Semi, (*indeclinabile*) Halff.
Sesqvi (*indeclinabile*) Halfanden.
Solers, tis, or, mus, Flittig/ konſtig.
Sons, tis, Skyldig/ Kadelig.
Inſons, tis, Uſkyldig.
Supplex, ĭcis, Ymygelig bedendis.
Tenax, ācis, — mus, Paaholden.
Pertĭnax, ācis, — mus, meget paaholden.
Teres, etis, (p. b.) Langleds Trind.
Tot (*indeclinabile*) Saa mange.

Toti-

Totidem (p. b.) (*indeclinabile*) Lige saa mange.
Trux, ucis, Grum og forfærdelig.
Vehemens, tis, — mus, Ivrig fyrig.
Velox, ōcis, or, mus, Hastig/ snaer
Verax, ācis, Sanddru.
I tantùm in Ablativo habent.
Memor, oris, (p.b.) Een Ihukommer.
Par, paris, Parret/ Lige.
Vigil, ilis, (p.b.) Vaagen/ item Vœcter.

E tantùm in Ablativo habent.
Compos, otis, (p.b.) Mœctig.
Impos, otis, (p.b.) Som haver ikke i sin Vold/ affmœctig.
Inops, opis, (p.b.) Fattig.
Senex, is, or. — Gammel.
Sospes, ĭtis, Uskad/ i Live.
Vetus, ĕris, or, rĭmus, Gammel. *His adde composita à* PES: *ut,*
Bipes, edis, (p.b.) Med to Fødder.
Tripes, edis, (p. b.) Med tre Fødder.
At Qvādrupes, dat E & I.

DE ADJECTIVIS NUMERALIBUS.

Adjectiva Numeralia ere 7. Slags: Nemlig/

(I.) CARDINALIA,

Om hvilke der sporis.

QVOT? Hvor mange?	
Unus, a, um,	1. I. Een/ et.
Duo, æ, o,	2. II. To.
Tres, tria,	3. III. Tre.

Nota.
1. Unus, a, um, *declinatur in Pronomine.*
2. Duo, æ, o, *item* ambo, æ, o, Begge To/ *declinatur sic:*

M.	Duo, Ambo	ōrum	ōbus	os.
F.	Duæ, ambæ	ārum	ābus	as.
N.	Duo, ambo	ōrum	ōbus	o.

3. Hi & hæ Tres, hæc Tria *sunt Tertiæ, Sequentia Cardinalia à Qvatuor ad Centum inclusivè, item* Mille *Adjectivum, sunt indeclinabilia & unius Terminationis, in omni Genere.*

INDECLINABILIA.

Qvatuor (in o, g.)	4.	IV.
Qvinq;	5.	V.
Sex.	6.	VI.
Septem.	7.	VII.
Octo.	8.	VIII.
Novem,	9.	IX.
Decem,	10.	X.
Undecim.	11.	XI.
Duodecim.	12.	XII.
Tredecim.	13.	XIII.
Quatuordecim.	14.	XIV.
Qvindecim.	15.	XV.
Sedecim.	16.	XVI.
Septendecim.	17.	XVII.
Octodecim.	18.	XVIII.
Novendecim,	19.	XIX.
Viginti.	20.	XX.
Viginti unus, a, um,	21.	XXI.

Sic Viginti duo, æ, o, Viginti tres, tria, Viginti qvatuor, qvinqve, sex, septem, octo, novem.

Triginta.	30.	XXX.
Quadraginta,	40.	XL.
Quinquaginta.	50.	L.
Sexaginta.	60.	LX.
Septuaginta,	70.	LXX.
Octuaginta,	80.	LXXX.
Nonaginta.	90.	XC.
Centum.	100.	C.

At DECLINABILIA. sunt.

Ducenti, æ, a,	200.	CC.
Tricenti	300.	CCC.
Quadringenti.	400.	CCCC.
Quingenti.	500.	D.
Sexcenti.	600.	DC.
Septingenti.	700.	DCC.
Octingenti.	800.	DCCC.
Nongenti.	900.	DCCCC.
Mille (*indecl.*)	1000.	M.

Nota.

Mille *Adjectivum est indeclinabile. At* Mille *Substantivum declinatur in Plurali: ut,* Hæc Millia, ium, ibus. *Hinc adjectivè numeramus* mille, *bis* mille, *ter* mille, *& sic deinceps per Adverbia Numeralia: Substantivè numeramus, unum* mille, *duo* millia, *tria* millia, *& sic porrò per Cardinalia.*

(II.) ORDINALIA
Om hvilke der sporis.

QVOTUS? Hvilken i Tallet?	Tertius.
Primus, a, um, Den første.	Qvartus.
Secundus.	Qvintus.

Sex-

Sextus.
Septimus.
Octāvus.
Nonus.
Decimus, Undecimus, Duodecimus, Decimus tertius, qvartus, qvintus, sextus, septimus, octavus, nonus,
Vigesimus, *vel* vicesimus,
Trigesimus.
Qvadragesimus,
Qvinqvagesimus.
Sexagesimus.
Septuagesimus.
Octogesimus.
Nonagesimus.
Centesimus.
Ducentesimus.
Trecentesimus.
Qvadringentesimus,
Qvingentesimus.
Sexcentesimus.
Septingentesimus.
Octingentesimus,
Nongentesimus.
Millesimus.
Bis millesimus,
Ter millesimus, &c.

Nota.

Ad Ordinalia etiam referri possunt Numeralia in ANUS : ut Primanus, Secundanus, Tertianus, Qvartanus, Qvintanus, Sextanus, Septimanus, Decimanus, *vel* Decumanus, &c. *qvi est primi, secundi, tertii, &c. ordinis, cohortis, vel Diei.*

(III.) DISTRIBUTIVA
Om hvilke der sporis.

QVOTENI? Hvor mange?
Singuli, æ, a, Hver for sig.
Bini, Hver to/eller to.

Terni deni,
Qvarterni deni,
Qvini deni,
Seni deni,
Septeni deni,
Octoni deni,
Noveni deni,
Viceni,
Viceni singuli,

Terni, Qvaterni, Qvini, Seni, Septēni, Octōni, Novēni, Deni, Undēni, Duodēni.

Deni terni,
Deni qvaterni.
Deni qvini.
Deni seni.
Deni septeni.
Deni octoni.
Deni noveni.
Vigeni.
Singuli & viceni, &c.

Tricen

Tricēni vel Trigēni,
Quadragēni,
Quinquagēni,
Sexagēni,
Septuagēni,
Octuagēni,
Nonagēni,
Centēni,
Centēni singuli, &c.

Ducentēni
Trecentēni
Quadringenteni
Quingenteni
Sexcentēni
Septingentēni
Octingentēni
Nongentēni
Milleni

vel

Duceni.
Treceni.
Quadringeni.
Quingeni.
Sexceni.
Septingeni.
Octingeni.
Noningeni.

(IV) MULTIPLICATIVA.
Om hvilke der sporis.

QVOTUPLEX? Hvor mange slags? Simplex, icis, (in o, g.) Eenfoldig. Duplex, Triplex, Quadruplex, Quintuplex, Sextuplex, Octuplex, Noncuplex, Decuplex, Centuplex, Millecuplex, Multiplex.

(V) PROPORTIONALIA.
Om hvilcke der sporis.

QVOTUPLUS? Hvor mangfoldig? Simplus, a, um, Een/eenfoldig. Duplus, Triplus, Qvadruplus, Quintuplus, Sextuplus, Septuplus, Octuplus, Noncuplus, Decuplus, Centuplus, Millecuplus.

(VI) TEMPORALIA.
Om hvilcke der sporis.

QVOT ANNORUM EST? Bimus, a, um, To Aar gammel. Trimus, Quadrimus.

(VII) PONDERALIA

Om hvilcke der sporis.

QVOT PONDO EST? ut Binarius, Ternarius, &c. *Sed hæc in ARIUS etiam Temporalia sunt: ut,* Centenarius, *centum librarum vel annorum.*

Ad Adjectiva Numeralia referri etiam possunt Adverbia NUMERI, *de quibus quæritur.*

QVOTIES? Hvor mange gange?

Semel, Engang.

Bis, To gange.

Ter, Tre gange.

Quater, Quinquies, Sexies, Septies, Octies, Novies, Decies, Undecies, Duodecies, Tredecies, Qvindecies, Decies sexies, Decies Septies, Decies Octies, Decies novies, Vicies, Vicies *semel, &c.* Tricies, Quadragies, Qvinqvagies, Sexagies, Septuagies, Octogies, Nonagies, Centies, Ducenties, Trecenties, Quadringenties, Sexcenties, Septingenties, Octingenties, Noningenties, Millies.

DE

DE PRONOMINE.

Pronomen er et Ord/som forandris i Enden ved Declination, og brugis i Stæden for Nomen.

Pronomen ere Primitivum, eller Derivatum.

Pronomina Primitiva ere Ti: Ego, Tu, Sui, Ille, Iſte, Ipſe, Hic, Is, Qvis, Qvi.

Pronomina Derivata ere Ni: Meus, Tuus, Suus, Noſter, Veſter, Noſtras, Veſtras, Cujus, a, um, & Cujas, atis.

Meus, a, um. Min/ Mit. Tuus, a, um. Din/ Dit. Suus, a, um. Sin/ Sit. Noſter, noſtra, um. Vores/ Vort. Veſter, veſtra, um. Eders/ eller Jæris/ Jært. Noſtras, atis. Een af vort Folk. Veſtras, atis, een af Eders Folk. Cujus, a, um? Hvis? Cujas, atis? af hvad Folk eller Land?

Merk.

1. Ego, Tu, Sui. og Neutrum Qvid, ere Subſtantiva de andre Pronomina ere Adjectiva.
2. Pronomina have ikke Vocativum, undtagen Tu, meus, i Vocativo mi, noſter & noſtras.
3. Pronomina Derivata ere Primæ, Secundæ eller Tertiæ Declinationis: Pronomina Primitiva Declineris ſaa:

EGO, Jeg.

Singularis			Pluralis		
Nom.	Ego, Jeg.		Nom.	Nos, Vi.	
Genit.	mei,	Mig.	Gen.	noſtrum vel noſtri, Os.	
Dat.	mihi,		Dat.	nobis,	Os.
Ac.	me,		Ac.	nos,	
Abl.	me,		Abl.	nobis,	

TU, Du.

Nom.	Tu, Du.		N.	Vos, J.	
Voc.			V.		
Gen.	tui,		G.	veſtrum, veſtri.	
Dat.	tibi,	Dig.	D.	vobis,	Eder.
Ac.	te,		Ac.	vos,	
Abl.	te,		Ab.	vobis	

SUI, Sig. (caret Nominativo.)

G.	ſui.		G.	ſui.	
D.	ſibi.	Sig.	D.	ſibi.	Sig.
Ac.	ſe.		Ac.	ſe.	
Ab.	ſe.		Ab.	ſe.	

ILLE, illa, illud/ Hand/hun/det. Den/den/det.

N.	Ille, illa, illud.	Hand/hun/det.	N.	Illi, illæ, illa.	De/de/de Ting.
G.	Illius (in omni Genere)	Hans/hendis/dets.	G.	Illorum, arum, orum.	Deris/deris/deris.
D.	Illi (in omni Gen.)	Hannem/hende/det.	D.	Illis (in o. G.)	Dennem.
Ac.	Illum, illam, illud.	Hannem/hende/det.	Ac.	Illos, lllas, illa.	Deñem/deñem/de Ting.
Ab.	Illo, illa, illo.	Hannem/hende/det.	Ab.	Illis, (in o. G.)	Dennem.

Som Ille, declineris ISTE, iſta, iſtud. Den/det. Item Adjectivum Alius, a, aliud, een anden/et andet. alius, een andens:

IPSE, ipſa, ipſum. Hand ſelv/hun ſelv/det ſelv.

N. Ipſe, a, um.	N. Ipſi, ipſæ, ipſa:
G. Ipſius, (in, o. G.)	G. Ipſorum, ārum, ōrum.
D. Ipſi, (in. o, G.)	D. Ipſis. (in. o. G.)
Ac. Ipſum, am, um.	Ac. Ipſos, as, a.
Ab. ipſo, â, ô.	Ab. Ipſis (in o. G.)

Som

Som Ipſe, declineris Dette Adjectiva: Unus, ullus. nullus, ſolus, totus, uter, alter, neuter: Ex. grat.

Unus, a, um, een/ et. G. unius (in o. G.) Dat. uni. (in o. g.)

Ullus, a, um, Nogen. G. ullius. Dat. ulli.

Nullus, a, um, Ingen. nullius, nulli.

Solus, a, um, Alleene. ſolius, ſoli.

Totus, a, um, Gandſke. totius, toti.

Uter, utra, um? Hvilken af to? utrius, utri.

Alter, altera, alterum, Een af to. alterius, alteri.

Neuter, tra, trum, Ingen af to. neutrius, neutri.

IS, ea, id. Hand/ hun/ det.

N. Is, ea, id.	N. Ii, eæ. ea,
G. ejus, (in o. g.)	G. eorum, earum, eorum.
D. ei, (in o. g.)	D. eis vel iis (in o. g.)
Ac. eum, eam, id.	Ac. eos, eas, ea.
Ab. eô, eâ, eô.	Ab. eis vel iis [in o. g.]

HIC, hæc, hoc. Denne/dette.

N. Hic, hæc, hoc.	N. Hi, hæc, hæc.
G. hujus. (in o. g.)	G. horum, harum, horum.
D. huic. (in o. g.)	D. his (in o g.)
Ac. hunc, hanc, hoc.	Ac. hos, has, hæc.
Ab. hôc, hâc, hôc.	Ab. his. [in o. g.]

Qvis, qvæ, qvid? Hvo eller hvem? hvad?

Qvi, qvæ vel qva, qvod? Hvilken/hvilket.

N. Quis, quæ, quid. / Qui, qua, quod.	N. Qui, quæ, quæ. / qua.
G. cujus. (in o. g.)	G. quorum, quarum, quorum.
D. cui. (in o. g.)	D. quibus. (in o. g.)
Ac. quem, quam quid / quod	Ac. quos, quas quæ. / qua.
Ab. quô, quâ, quô / quî, quî, quî.	Ab. quibus (in o. g.)

NB. Pro-

NB. Pronomina Composita declinantur ut Simplicia, nam adjectæ Particulæ manent indeclinabiles: ut,

Egomet, Jeg selv. G. meimet, Dat. mihimet.

Qvisq;, qvæq; qvodq;, Een hver/ cujusq;, cuiq;.

Qvivis, qvævis, qvodvis. Een hver / cujusvis, cuivis.

Qvilibet, qvælibet, qvodlibet, Een hver/ cujuslibet.

Aliqvis, aliqva, aliqvod. Een eller Nogen / alicujus.

Qvidam, qvædam, qvoddam; Een eller nogen/ cujusdam.

Qvisqvam, Nogen cujusqvam, cuiqvam.

Idem, eadem, idem, den samme / det samme/ ejusdem.

DE VERBO.

Verbum bemerker en Mands / Qvindis / Tings/ Gierning eller Tidelse: Og haver gierne i Danske for sig/ eller/ naar der sporis / bag sig/ disse Personer: Jeg/ Du/ Hand (hun/ det) Vi/ I/ De: item i Infinitivo for sig denne partikel (At.)

§.

Verbum forandris i Enden ved Conjugation.

I Conjugation tagis i agt Tempus, Modus, Numerus og Persona.

§. Tem-

§.

Tempora ere Tre: Nemlig (1) *Præſens.* (2) *Præteritum* (ſom er tre Slags Imperfectum, Perfectum, og Plusqvamperfectum) (3) *Futurum.*

§.

Modi ere Fire: Indicativus, Imperativus, Conjunctivus, Infinitivus.

§.

Numeri ere To: Singularis, Jeg/ du/ hand elſker: Pluralis, Vi/ I/ De/ elſke.

§.

Perſonæ ere Tre:
Den første/Ego, Jeg/ i Plurali, Nos, Vi.
Den anden/Tu, Du/ i Plurali, Vos, I.
Den tredie/Ille, Hand/ i Plurali, Illi, De.

---

§.

Verbum ere Tre Slags/Nemlig:

(I.) Activum eller Paſſivum.
(II.) Perſonale eller Impersonale.
(III.) Finitum eller Infinitum.

Hvad er Verbum Activum og Paſſivum?

Hvert Verbum er Activum eller Paſſivum, undtagen Sum, Forem, Fio, Exiſto, ſom kaldis Verba Subſtantiva.

Activum endis paa O, og bemerker een Giernina ſom gaar ud/ eller een Gierning ſom bliver i den ſom gior/ og er derfor Activum to Slags: Nemlig Tranſitivum og Intranſitivum.

Activum Transitivum paa O haver Passivum paa OR: Activum Intransitivum paa O haver ikke Passivum paa OR, og kaldis Neutrum.

Passivum endis paa OR, og bemercker een Lidelse/ eller at lide.

Merk.

OR er Passivum naar det kommer af O, og bemerker at lide/ men Activum naar det ikke kommer af O, og bemerker at giøre. Activum paa OR kaldis Deponens.

§.

Hvad er Verbum Personale og Impersonale?

Verbum Personale conjugeris i alle Personer: som Amo, amas, amat:

Verbum Impersonale conjugeris ikkun i Tertia Persona Singularis Numeri og haver for sig udi Dansken/ i Activo (Det) i Passivo (Der) som Decet, det sømmer: Dicitur, der sigis.

§.

Hvad er Verbum Finitum og Infinitum?

Verbum Finitum er Indicativi, Imperativi, og Conjunctivi Modi, og kiendis i Dansken paa disse Personer/ Jeg/ du/ hand/ vi/ I/ de.

Verbum Infinitum er Infinitivi Modi: Og kiendis i Dansken paa denne Partikel, At: som at elske/ at have elsket.

Conjugationes ere Fire.

Den første Conjugation haver i Infinitivo ARE (langt) som Amāre ; i Præterito AVI : i Supino ATUM.

Den anden Conjugation haver i Infinitivo ERE (langt) som Monēre : i Præterito UI, i Supino, TUM.

Den tredie Conjugation haver i Infinitivo ERE (stacket) som Legĕre : i Præterito og Supino intet vist Kiendemerke.

Den fierde Conjugation haver i Infinitivo IRE (langt) som Audīre : i Præterito, IVI eller II : i Supino ITUM.

Merk.

Disse 4. Conjugationes sættis ordentlig under hin anden / til den Ende at et Barn strax kand lære at de kommer overeens i Imperfecto, Perfecto og Plusquam perfecto, og der hos strax merke den Forskiel / som findis i Præsenti og Futuro, hvor de ikke kommer over eens. Og saaledis vissere og saarere lære at conjungere end paa den gemene Maade / efter hvilken mand ikke vel kand fatte den Lighed og U-lighed som findis i Conjugationibus.

Verba, som endis paa O, Conjugeris saa.

INDICATIVUS MODUS.

Præsens

Singularis.			Pluralis.		
Jeg/	Du/	Hand	Vi	J	De.
Amo, Jeg elsker/	as,	at:	amus,	atis,	ant.
Moneo, jeg vaaminder/	es,	et:	ēmus,	ētis,	ent.
Lego, Jeg læser/	is,	it:	ĭmus,	ĭtis,	unt.
Audio, Jeg hører/	is,	it:	īmus,	ītis,	iunt.

Amo Jeg elsker/ amas Du elsker / amat Hand elsker: amamus Vi elske/amatis J elske/ amant de elske.

Sum Jeg er/ es Du er / est Hand er; Sumus Vi ere/estis J ere/sunt De ere.

NB. Sum leggis til at mand kand conjugere Verbum paa OR.

Præteritum.

Præteritum er tre Slags: Nemlig

Imperfectum, Perfectum, og Plusqvamperfectum, Præteritum Imperfectum.

Amābam, Monēbam, Legēbam, Audiēbam,	Jeg elskede/ Jeg vaamindte/ Jeg læste/ Jeg hørde/	bas, bat: bāmus, bātis, bant.

Amabam Jeg elskede/ amabas Du elskede/ amabat Hand elskede: amabamus Vi elskede/ amabatis J elskede/ amabant de elskede.

Eram Jeg var/ eras Du var / erat Hand var: eramus Vi vare/ eratis J vare/ erant De vare.

Præteritum Perfectum (haver)

Amāvi, Monui, Legi, Audīvi	Jeg haver elsket/ vaamindt/ læst/ hørt	isti, it:	imus istis	ērunt ēre.

Amavi

Amavi Jeg haver elſket / amaviſti Du haver elſket / amavit Hand haver elſket: Amavimus Vi have elſket / amaviſtis J have elſket / amavērunt vel amavēre De have elſket:

Fui Jeg haver været / fuiſti Du haver været / fuit hand haver været: fuimus Vi have været / fuiſtis J have været / fuerunt de have været.

NB. Af Perfecto Indicativi kommer de Tempora ſom endis paa RAM, RIM, SEM, RO, SE: De andre Tempora kommer meſten af Præſenti.

Præteritum Plusqvamperfectum (havde)

Amavĕram	Jeg havde	elſket	ĕras, ĕrat: erāmus erātis, ĕrant,
Monuĕram		vaamindt	
Legĕram		læſt	
Audivĕram		hørt	

Amavĕram Jeg havde elſket / amaveras Du havde elſket / amaverat Hand havde elſket: amaveramus Vi havde elſket / amaveratis J havde elſket / amaverat De havde elſket.

Fueram Jeg havde været / fueras du havde været / fuerat hand havde været: fueramus Vi havde været / fueratis J havde været / fuerant de havde været.

Futurum (ſkal eller vil.)

Amābo	Jeg ſkal eller vil	elſke	bis, bit: bĭmus, bĭtis, bunt.
Monēbo		vaamindе	
Legam		læſe	es, et: ēmus, ētis, ent.
Audiam		høre	

Amabo

Amabo Jeg skal eller vil elske / amabis Du skal eller vil elske/amabit hand skal eller vil elske: amabimus Vi skal eller vil elske / amabitis J skal eller vil elske/ amabunt De skal eller vil elske.

Ero Jeg skal eller vil være / eris Du skal eller vil være/ erit hand skal eller vil være : erimus Vi skal eller vil være/ eritis J skal eller vil være / erunt De skal eller vil være.

IMPERATIVUS MODUS

Præsens

Ama Elsk du :	amāte elsker J/
Mone Paaminb du :	monēte paaminder J.
Lege Læs du :	legite læser J.
Audi Hør du :	audīte hører J.
Es vel sis Vær du :	este værer J.

Futurum.

Singularis	Pluralis
Amāto elske skal [du/hand]	amatote [J] amanto [De]
Moneto paaminde skal [du hād	monetote [J] monente [De]
Legito læse skal [du hand]	legitote [J] legunto [De]
Audito høre skal [du hand]	auditote [J] audiunto [De]
Esto være skal [du hand]	estote [J] sunto [De]

CONJUNCTIVUS MODUS

Præsens (cum efterdi)

Amem Jeg elsker / es,et: ēmus, ētis, ent.
Moneam Jeg paaminder
Legam Jeg læser
Audiam Jeg hører
} as,at: amus, atis, ant.

Cum

Cum amem efterdi jeg elſker / ames du elſker / amet hand elſker / amemus Vi elſke / ametis J elſke / ament de elſke.

Cum ſim efterdi jeg er / ſis du er / ſit hand er: ſimus vi ere / ſitis J ere / ſint de ere.

Imperfectum (cum der)

Amārem Jeg elſkede /
Monērem Jeg paamindte / } res, ret: rēmus, rētis,
Legĕrem Jeg læſde / rent.
Audīrem Jeg hørde /

Cum amarem der jeg elſkede / amares du elſkede / amaret hand elſkede / amaremus vi elſkede / amaretis J elſkede / amarent de elſkede:

Cum eſſem der jeg var / eſſes du var / eſſet hand var; eſſemus vi vare / eſſetis J vare / eſſent de vare.

Perfectum (cum efterdi)

Amaverim Jeg haver elſkt /
Monuerim paamindt / } ris, rit: rīmus, rītis;
Legerim læſt / rint.
Audiverim hørt /

Cum amaverim efterdi Jeg haver elſkt / amaveris du haver elſkt / amaverit hand haver elſkt amaverimus vi have elſkt / amaveritis J have elſkt / amaverint de have elſkt.

Cum fuerim Efterdi jeg haver været / fueris du haver været / fuerit hand haver været: fuerimus vi have været / fueritis J have været / fuerint de have været.

Plus-

Plusqvam perfectum (cum der)

Amaviſſem Jeg havde elſkt /
Monuiſſem Jeg havde vaamindt /
Legiſſem Jeg havde læſt /
Audiviſſem Jeg havde hørt /
} iſſes, iſſet: iſſemus, iſſetis, iſſent.

Cum amaviſſem der Jeg havde elſkt / amaviſſes du havde elſkt / amaviſſet hand havde elſkt ; amaviſſemus vi havde elſkt / amaviſſetis J havde elſkt / amaviſſent de havde elſkt.

Cum fuiſſem der jeg havde været / fuiſſes du havde være / fuiſſet hand havde været : fuiſſemus vi havde været / fuiſſetis J havde været / fuiſſent de havde været.

Futurum (cum naar)

Amavero , Jeg faar elſkt
Monuero , Jeg faar vaamindt
Legero , Jeg faar læſt
Audivero , Jeg faar hørt
} ris, rit: rimus, ritis, rint.

Cum amavero Naar jeg faar elſkt / amaveris du faar elſkt / amaverit hand faar elſkt: amaverimus vi faar elſkt / amaveritis J faar elſkt / amaverint de faar elſkt.

Cum fuero Naar jeg faar været / fueris du faar været / fuerit hand faar været : fuerimus vi faar været / fueritis J faar været / fuerint de faar været.

INFINITIVUS MODUS

Præsens (At)	Præteritum (At have)
mãre, At elske/	Amaviſſe, At have elskt.
lonẽre, At paaminde/	Monuiſſe, At have paamindt.
egere, At læse/	Legiſſe, At have læſt.
udire, At høre/	Audiviſſe, At have hørt.
ſſe, At være.	Fuiſſe. at have været.

SUPINA,

Det første (til At)	Det andet (At)
matum, til at elske.	amatu, at elskis.
onitum, til at paaminde /	monitu, at paamindis.
ectum, til at læse/	lectu, at læsis.
uditum, til at høre.	auditu, at høris.

PARTICIPIA.

Præsens endis paa NS, som

mans, antis Elskendis eller den som elsker.
lonens, entis Paamindendis eller den som paaminder.
egens, entis Læsendis eller den som læser.
udiens, entis Hørendis eller den som hører.
ns, entis værendis eller den som er

Futurum endis paa RUS, som

maturus, a, um, som skal eller vil elske.
oniturus, a, um, som skal eller vil paaminde.
ecturus, a, um, som skal eller vil læse.
uditurus, a, um, som skal eller vil høre.
ıturus, a, um, som skal eller vil være.

Verba ſom endis paa OR, conjugeris ſaa:

INDICATIVUS MODUS

Præſens.

Amor Jeg elſkis/ āris, ātur: āmur, amini, antur.
Moneor Jeg paamindis/ēris, ētur; ēmur, emini, entur.
Legor Jeg læſis/ĕris, ĭtur: ĭmur, imini, untur.
Audior Jeg høris/īris, ītur: imur, īmini, iuntur.

§.

Amor Jeg elſkis/ amaris du elſkis/ amatur hand elſkis: amamur vi elſkis/amamini J elſkis/amantur de elſkis.

Imperfectum.

Amābar Jeg elſkedis/
Monēbar Jeg paamindtis/ } bāris } ātur: bamur,
Legēbar Jeg læſtdis/ } bāre } bamini, bantur,
Audiebar Jeg hørdis/

Amabar Jeg elſkedis/amabaris du elſkedis/ amabatur hand elſkedis: amabamur vi elſkedis/ amabamini J elſkedis/amabantur de elſkedis.

Perfectum.

Amatus, elſket
Monitus, paamindt } Conjugeris med Sum [Jeg er] eller
Lectus, Læſt } fui [Haver været]
Auditus, hørt

Som

Amatus ſum Jeg er elſket/ amatus es du er elſket/ amatus eſt hand er elſke: amati ſumus vi ere elſket/ amatis eſtis, J ere elſket/ amati ſunt de ere elſket.

ama-

Amatus fui Jeg haver været elskt/amatus fuisti Du haver været elskt/amatus fuit hand haver elskt: amati fuimus Vi have været elskt/ amati fuistis, J have været elskt, amati fuerunt de have været elskt.

Plusqvam perfectum.

Amatus, Monitus, Lectus, Auditus, } Conjugeris med Eram (Jeg var) eller fueram (Jeg havde været) som

Amatus eram Jeg var elskt / amatus eras Du var elskt/amatus erat hand var elskt: amati eramus vi vare elskt/amati eratis J vare elskt/ amati erant de vare elskt.

Amatus fueram Jeg havde været elskt/ amatus fueras Du havde været elskt/amatus fuerat hand havde været elskt: amati fueramus vi havde været elskt/ amati fueratis J havde været elskt / amati fuerant de havde været elskt.

Futurum.

Amābor, Monēbor, Legar, Audiar, Jeg skal eller vil } elskis/ paamindis/ læsis/ høris/ } bĕris, bĭtur: bĭmur bimini, buntur ēris, ētur; emur, eminí, entur.

Amabor Jeg skal eller vil elskis/amaberis Du skal eller vil elskis / amabitur hand skal eller vil elskis: amabimur vi skal eller vil elskis/ amabimini J skal eller vil elskis/ amabuntur de skal eller vil elskis.

IMPERATIVUS MODUS

Præsens.

Amāre, lad dig elskis; amamini lader Eder elskis.
Monēre, lad dig paamindis: monemini lader Eder paamindis.

Legĕre, lad dig læſis: Legimini lader Eder læſis.
Audire, lad dig høris: audimini lader Eder høris.

Futurum.

Amātor elſkis ſkal (du/hand) amamĭninor, J/ antor, de.
Monĕtor paamindis ſkal [du / hand] monemĭnor, J/ entor, de.
Legĭtor læſis ſkal / (du/ hand) legimĭnor, J/ untor De,
Auditor høris ſkal (du/ hand) audimĭnor, J/ iuntor, de.

CONJUNCTIVUS MODUS

Præſens (Cum efterdi)

Amer, Jeg elſkis/ ĕris, ĕtur: emur, emini, entur.
Monear, jeg paaminbdis/
Legar, Jeg læſis/ } āris, āre } ātur: amur, amini, antur.
Audiar Jeg høris/

§.

Cum amer efterdi jeg elſkis/ameris du elſkis/ametur hand elſkis: amemur vi elſkis/amemini J elſkis/ amentur de elſkis.

Imperfectum (Cum der)

Amārer Jeg elſkedis
Monĕrer Jeg paaminbdis
Legĕrer Jeg laſbdis } rĕris, rĕre } ĕtur: emur, emini, entur.
Audirer Jeg hørdis

Cum amarer, der jeg elſkedis/ amareris du elſkedis/ amaretur hand elſkedis: amaremur vi elſkedis/ amaremini J elſkedis amarentur de elſkedis.

Per-

Perfectum (cum efterdi)

Amatus, elſket/
Monitus, paamindt
Lectus, læſt/
Auditus, hørt/
} Conjugeris med Sim, Jeg er/eller fuerim, Jeg haver været.

Cum amatus ſim efterdi jeg er elſket / amatus ſis du er elſket/amatus ſit, hand er elſket : amati ſimus vi ere elſket/amati eſtis J ere elſket/amati ſint de ere elſket:

Cum amatus fuerim efterdi jeg haver været elſket/ amatus fueris du haver været elſket / amatus fuerit hand haver været elſket : amati fuerimus vi have været elſket / amati fueritis J have været elſket / amati fuerint de have været elſket.

Plusqvam perfectum (cum der)

Amatus,
Monitus,
Lectus,
Auditus,
} Conjungeris med eſſem (Jeg var) eller fuiſſem (Jeg havde været/ ſom

Cum amatus eſſem der Jeg var elſket/ amatus eſſes du var elſket / amatus eſſet hand var elſket; amati eſſemus vi vare elſket / amati eſſetis J vare elſket/ amati eſſent de vare elſket.

Cum amatus fuiſſem der Jeg havde været elſket/ amatus fuiſſes [illegible]r du havde været elſket / amatus fuiſſet der hand [illegible]avde været elſket / amati fuiſſemus der vi havde [illegible]t elſket / amati fuiſſetis der J havde været elſket [illegible]nati fuiſſent der de havde været elſket.

Futurum (cum, Naar)

Amatus
Monitus
Lectus
Auditus

Conjugeris med Ero (Jeg bliver) eller fuero (faar været) som

Cum amatus ero Naar jeg bliver elsket/ amatus eris du bliver elsket/ amatus erit hand bliver elsket : amati erimus vi blifve elsket / amati eritis J blifve elsket/ amati erint de blive elsket.

Cum Amatus fuero Naar jeg faar været elsket/ amatus fueris du faar været elsket/ amatus fuerit hand faar været elsket : amati fuerimus vi faar været elsket/ amati fueritis J faar været elsket / amati fuerint de faar været elsket.

INFINITIVUS MODUS

Præsens

Amari, At elskis.
Moneri, At vaamindis
Legi, At læsis.
Audiri, At høris.

Præteritum Perfectum & Plusqvamperfectum.

Amatum esse vel fuisse — At være eller have været — elsket/
Monitum esse vel fuisse — At være eller have været — vaamindt/
Lectum esse vel fuisse — At være eller have været — læst/
Auditum esse vel fuisse — At være eller have været — hørdt.

PAR-

PARTICIPIA

Præteritum endis paa Tus, Sus, eller Xus.

Amatus, a, um, Monitus, a, um Lectus, a, um Auditus, a, um	Den som er	elsket / paamindt / læst / hørdt /

Futurum endis paa DUS.

Amandus, a, um, Monendus, a, um Legendus, a, um Audiendus, a, um	Den som skal	elskis paamindis. læsis høris.

GERUNDIA.

Amandum Monendum Legendum Audiendum	Mand faar	elske. paaminde. læse. høre.

Merck.

Gerundium er eendeel et Verbum Activum thi det bemercker at giøre / eendeel et Nomen Secundæ declinationis som declineris i Nominativo, Genitivo, Accusativo oc Ablativo : som Nominativus Amandum, mand faar elske. Genit. amandi at elske: Accusat. ad amandum til at elske : Ablat amando, i det mand elsker.

DE PRÆTERITIS & SUPINIS VERBORUM PRIMÆ CONJUGATIONIS.

Verba Primæ Conjugationis have i Præterito Avi, i Supino ATUM: som:

*Ambŭlo, āvi, ātum, āre, Jeg gaar vid og vid/spatzerer.
*Amo, elsker.
Aro, pløjer.
*Auſculto, hører/item adlyder.
*Autŭmo, meener/holder det for.
Bajŭlo, bær Kæs eller stor Byrde.
*Balo, bræger.
Beo, giør til gode.
*Blatĕro, sladrer/pladrer.
*Boo, vraaler/brøler.
*Caco, giør mit Behov.
Caſtigo, refſer/straffer.
Caſtro, gilder/skiær ud.
Celo, skiuler.
*Certo, stridet/kiempet.
*Ceſſo, lader aff/dvæler.
Cito, skeffner.
Concito, (p.b.) kommer aff sted.
*Clamo, raaber.
Clino (*inuſitatum*) *hinc* Acclino, helder op til.
*Cogĭto, tænker.
*Cœno, holder Maaltid.
*Colo, dyrker.
Concilio, forhverfver/foreener.
Concinno, danner/lafver vel.
Conſidĕro, betænker/ofverveyer.
Deſidĕro, attraar/ lengis efter.
Cauſſo (*inuſitatum*) *hinc* Accūſo, anklager.
Excūſo, undskylder.
Conſilio, raadslaar.
Conſterno, forfærder.
Copŭlo, kobler sammen.
*Coruſco, skinner/ blincker/ glimrer.
Cremo, brender.
Creo, skaber.
Culpo, laster.
Curo, haver Omsorg for.
Procūro, forestaar.
Damno, dømmer.
Condemno, fordømmer.
Delecto & Oblecto, forlyster.
Deſtino, (p.b.) besticker.
Dico, bortgifver til Eje og Brug.
Abdĭco, opsiger/affetter.

habet & in Prat. cœnatus ſum.

Dito

Dito, giør rig.
Dolo, høfler/hugger slet.
Dono, forærer.
*Dubito, (p.b.) tvifler.
Duro { jeg varer *eſt* Neutrum. / jeg hærder *eſt* Activum
*Ejŭlo, hyler.
Erro, farer vild/vancker.
Exantlo, udøſer/uddricker.
Exentĕro, skiær op oc tager Indvollen ud.
Exiſtimo, (p.b.) meener.
Fatĭgo, trætter.
*Feſtino, haſter/iiler.
Flagito, (p.b.) raaber paa/maner/eſter.
*Flagro, brender.
Flo, blæſer.
Formido, frycter saare.
Foro, borer.
*Fragro, lucter vel.
Fuco, smincker.
Fugo, driver paa Fluct.
Fundo, legger Bond eller Grund.
Futo, (*inuſit.*) *hinc*
Confuto, bemper det sodanne/saa det syder icke over.
Refŭto, igiendriver.
Gargarizo, skyller Halsen.
Gelo, frys/giør kold.
Gemino, (p.b.) giør dobbelt.
Guberno, regierer/styrer.
Guſto, smager.
Habito, (p.b.) boer.
*Halo, aander/ giver Lufft oc Aande.
Anhĕlo, stønner/ drager haſtig Aande.
*Hio, gaber.
*Jejūno, faſter.
*Jento, staar Darre.
Ignōro, veed icke af.
Impero, (p.b.) befaler/ paalegger.
Inchoo, begynder.
Indāgo, jager/opleder/opſporger.
Inqvino, (p.b.) beſmitter/ beklicker.
Inſtīgo, tilſtynder.
Interpŏlo, opfejer/omſtafferer.
*Intro, gaar ind i.
Irrīto, operrer.
Judico, (p.b.) dømmer.
Jugo, nagler ſammen/ tilſammenføier.
Conjŭgo, *idem.*
*Jurgo (& or) klamrer/ skiendie.

Nota.

Verba qvæ in Activa Significatione deſinunt ſimul in O & OR, vocantur Abundantia: ut Jurgo & jurgor, Ructo & ructor, &c.

*Juro, sværer.
habet & in Prær. juratus ſum.
*Dejero, [p. b.] sværer sandrueligen.
*Pejero, (p.b.) sværer mig om Meen.
*Labōro, arbeider.
Lævo, sletter/glatter.

Lanio, slacter) riffver oc slider.
*Latro, gør/ bielder.
Laudo, roser/ berømmer.
Laxo, løsner/ sirer.
Lego, sticker Sendebud ud.
Levo, løffter/ letter paa noget.
Libo, lipper/ item offrer.
Libro, vejer.
Ligo, binder.
Liqvo, smelter/ gior klar.
Liro, harrer.
Lito, offrer oc stiller Gud til freds.
Lucŭbro, gior noget ved Lius om Natter Tid.
Lustro, beseer/ beskuer.
Luxo, rycker aff Leed.
Macto, slacter.
Macŭlo, besmitter.
Mando, befaler.
Commendo, befaler til troer Hænde/ item berømmer.
*Mano, rinder/ flyder.
Mendico, trygler/ tigger/
Meo, gaar oc vandrer hid oc did.
*Migro, flytter.
Monstro, viser.
Mulcto, straffer paa Penge eller andre Maader.
Mundo, gior reen.
*Musso, hvisker/ mumler.
Murilo, lemlester.
Muto, skiffer/ forandrer.
Narro, fortæller.
Navo, legger flid paa.
*Nauseo, vemmis.
Neco, dræber.
Enecco, *habet* ui, ctum, *idem*.
Nego, negter/ siger nej.
*Nicto, klipper med Øynene/ blunder.
No, Nato } Svømmer.
Noto, mercker/ tegner.
Numero, (p.b.) tæller.
Nuncŭpo, nævner.
Nuntio, forkynder.
Obtŭro, tilstopper.
Occo, harrer/ strimler.
Occŭpo, tager ind med Magt.
Opto, ynsker.
Orbo, stiller een ved een kier Ting.
Orno, smycker.
Oro, beder. Adŏro, tilbeder.
Paco, stiller til freds.
Palpo, klapper.
*Parento, holder Tale over den Døde.
Paro, laver til/ bereeder. Apparo, (p. b.) *idem*.
Patro, bedriver noget.
Impetro, (p.b.) forverffver/ naaer.
Pecco, synder.
Pello *Prima* (*inusitatum*) *hinc* Appello, nefner/ kalder/ tiltaler.
Penetro, (p.b.) trenger mig ind.
Pio, soner/ boder.
*Pitisso, lipper/ smager oc forsøger.

Placo

Placo, stiller tilfreds.
*Ploro, græder. Deplōro, begræder.
Porto, bær/drager.
Postŭlo, kræver.
*Poto, dricker.
habet & in Supino potum.
Privo, skiller ved noget.
Probo, holder for got.
Approbo, (p.b.) samtycker/billiger.
Promulgo, forkynder for alle Mand.
Propāgo, legger Vin-Stock.
Propero, (p.b.) haster.
Propīno, dricker til.
*Pugno, strider.
Pullŭlo, skiuder ny Grøde.
Purgo, gior reen.
Puto, skiær/ snitter/ item jeg meener.
Amputo, affsnitter.
Qvadro, runder/ jeffner/ ligner.
Reciproco, drager frem og tilbage.
Recupero, bekommer igien det som var tabt.
Refocillo, vederqvæger.
Regno, herrker/regnerer.
Repræsento, viser frem.
Repudio, forskiuder en Hustru.
Rigo, vander. Irrigo, (p.b.) idem.
Rogo, beder om noget. Interrogo, [p.b.] adspørger.
Rumino (& or) tygger Drøv.
Runco, udrydder.
Sagino, fædmer/ mædsker.
Sano, læger og gior karsk.
Satio, mætter. Satŭro, idem.
Saucio, saarer.
*Screo, harcker.
Sedo, satter/ stiller.
Servo, frelser/ bevarer.
*Sibilo, (b.p.) hvidtzler.
Signo, tegner/ mercker.
*Significo, bemercker/ gifver tilkiende.
*Simŭlo, strømter/ lader som.
Dissimŭlo, lader som interer/ fordølger.
Insimŭlo, beskylder.
Sipo, (insitatum) hinc
Dissipo, (p.b.) kaster ud her og der/ strøer.
Sollicito, bemøyer/ gior u-ro.
*Spero, haaber.
*Spiro, ånder/ blæser.
Spolio, berøfver/ plyndrer.
Spurco, gior skiden.
*Stagno, sigis om Vand / som opvæller og bliver til een Søe.
Stauro, (insit.) hinc
Instauro, fornyer det som vil forfalde.
Restauro, fornyer.
*Stillo, dryppер.
Stipo, omgifver/ sætter tæt tilsammen.
Strangŭlo, qvæler/ henger.
Stupro, krencker.
Sudo, sveder.
Suffōco, qvæler,

Suppedito, forstrecker/ forsyner.
Tamino, (*inusit.*) *hinc* Attamino, & Contamino, besmitter/ solcker.
Taxo, vorderer/ item laster.
Temero, (p. b.) besmetter/ skiender.
Tempero, (p.b.) styrer/ holder i raade med.
Tento, frister/ forsøger.
Sustento, opholder.
Termino, sætter Maal og Ende/ ender.
Titillo, kilderer.
Titŭbo, snubler/ raffver.
Tolero, (p.b.) taaler/ lider/ udstaar.
*Trepido, (p.b.) skielffver og bæffrer.
*Triumpho, hofverer ofver Fienderne.
Trucido, grum melig myrder
Turbo, forstyrrer.
*Vacillo, raffver/ vackler.
*Vaco. er ledig / har intet at bestille.
Vacuo, tømmer.
*Vapŭlo, slaais/ faar Hug.
Vario, forandrer.
Vasto, ødelegger.
Verbero, slaar/ hyudstetter.
Vestigo, leeder slitteligen efter at finde.
Vibro, svinger/ fegter i Veiret.
*Vigilo, [p.b.] vaager.
Violo, (p.b.) krencker.
Visito, (p.b.) besøger.
Vito, skyer og flyer.
Vitupero, [p.b.] laster.
*Ulŭlo, tuder.
Voco, kalder.
Volo, flyver.

Sequentiæ Primæ variant Præteritum & Supinum.

In Prat. UI. in Sup. ITUM.

*Crepo, ui, itum, (p.b.) are, knarcker.
Sic Increpo. (p.b.) *At* Discrepo *habet* ui, itum, & avi, atum.
*Cubo, ui, itum, (p.b.) ligger.
Domo, ui, itum, (p.b.) temmer spæger.
Plico, ui, itum (p.b.) folder.
Sic Applico, Complico, Explico, Implico: at Duplico, Triplico, Multiplico, Supplico, *habent tantum* avi, atum.
*Sono, ui, itum, (p.b.) lyder.
*Tono, ui, itum, [p.b.) tordner.
Veto, ui, itum, (p. b.) forbyder.
Frico, ui, frictum, risver/ kratzer.
Seco, ui, sectum, skiær.

Mico,

Mico, ui, — glintzer/ skinner.
Emico, (p. b.) ui, — skinner her frem.
*Dimico (p. b.) (ui & avi) atum.

Sequentia Primæ sunt plane irregularia.

)O, dedi, datum, dare, giver.
Sic Circumdo, Pessundo, Venundo, Satisdo. *Reliqva à DO sunt Tertiæ Conjugationis.*
Sto, steti, statum, stare, staar.
Composita à STO duplicant Supinū: ut,
Asto, astiti, (p.b.) (itum, ātum.) *Sic* Exsto, Insto, Obsto, Persto, Præsto, Resto. Circumsto dat circumsteti, (p.b.) *sine Sup.*
Juvo, juvi, [*sine Sup.*] hielper.
Adjuvo, (p. b.) jūvi, jūtum, *idem.*
Lavo, lavi, (lautum, lotum, lavatū] toer.
*Labo, Jeg falder. Item Nexo, jeg knytter/ carent Præterito & Supino.

DEPONENTIA PRIMÆ CONJUGATIONIS

In Præterito ATUS.

Adminiculor, (p. b.) understøtter/ hielper.
Adūlor, smigrer.
Adulteror, (p. b.) bedrifver Hoer.
Æmulor, (p. b.) efterfølger/ item mißunder.
Altercor, kiffvis.
Amplexor, omfaffner.
Ancillor, betiäner ydmyg Tieniste.
Aprīcor, soelbager mig.
Aqvor, vander Hester eller Fæ.
Arbĭtror, meener.
Architĕctor, bygger.
Argŭlor, spaaer,
Argūtor, taler spitzfindig.
Argumentor, beviiser.
Aspernor, foracter.
Assentor, siger ja til/ hyckler.
Auctiōnor, holder offentlig fal.
Aucupor, (p.b.) fanger Fugle/ locker Fugle.
Avguror, (p.b.) spaar.
Auspicor, (p.b.) spaar af Fugle flugt.
Auxilior, hielper.
Bacchor, løber gal/ raser.
Cachinnor, leer høyt.
Calumnior, falskelig angiver.
Cavillor, bagtaler.

Caus-

Cauſſor, gifver Aarſag / vender for.
Commeſſor, æder oc dricker for meget.
Commentor, penſer paa oc dicter.
Comitor, (p. b.) følger med/ledſager.
Conciõnor, taler til Folcket.
Conflictor, holder Slactning.
Conor, legger vind paa.
Conſpicor, [p.b.] ſeer/blifver var.
Suſpicor, (p.b.) miſtænckер.
Contemplor, & o, beſkuer.
Contor, fritter/udforſker.
Percontor ſlitteligen ſpørger om.
Convitior, ofverſkænder.
Convivor, giør Gieſtebud/giør Selſkab i Gieſtebud.
Criminor, (p.b.) laſter.
Cunctor, tøffver.
Depecũlor, ſlaar under mig.
Dignor, holder værdig.
Digladior, fecter.
Dominor, [p.b.) herſker/regierer.
Epulor, er til Gieſt.
Exẽcror, forbander.
Fabricor, (p.b.) bygger.
Fabulor, (p.b.) ſnacker / ſladrer.
Famulor, (p.b.) tiener.
Ferior, holder helligt/er ledig.
Frumentor, ſancker Korn.
Fruſtror (& o) bedrager.
Furor, ſtiæler.
Geſticulor, (p. b) gøgler for mig.
Græcor (Pergræcor) lefver i Suus og Duus.
Graſſor, gaar fort frem.
Gratificor, (p.b.) giør til Villie.
Grator, ønſker til
Gratulor, (p.b.) lycke.
Gravor, beſværer mig.
Hallucinor, (p.b.) farer vild/støder an.
Hariõlor, ſpaaer.
Heluor, lever i Fraadſeri
Drukkenſkab.
Hortor, tilraader.
Hoſpitor, (p.b.) er til Herberge.
Jaculor, (p.b.) (& o) ſkiuder/kaſter.
Imaginor, (p. b.) indbilder mig.
Imitor, (p.b.) efterfølger.
Inficior, benecter.
Inſidior, lurer paa nogen.
Interprẽtor, fortolcker/udlegger.
Jocor, ſkiemter.
Lacrimor, (p.b.) græder.
Lætor, glædis ved.
Lamentor, begræder.
Lenocinor, (p.b.) holder Ruſſeri. Item Smigrer.

Licitor, (p. b.) faler paa noget.
Lucror, haader/vinder.
Luctor, strider.
Ludificor, (p.b.) gæcker/ spotter.
Machinor, (p.b.) bringer til veje med List.
Medicor, (& o) (p.b.) læger.
Meditor, (p. b.) ponser paa.
Mercor, kiøber.
Metor, affmaaler.
Minor, truer.
Miror (admiror) undrer paa.
Misĕror, ynckis offrer.
Modĕror, styrer.
Modulor, (p.b.) siunger.
Mœchor, bedriver Hoer.
Morigeror, (p.b.) adlyder.
Moror, dvæler/forsøver.
Muneror (& o) (p.b.) forærer/ vederlegger.
Mutuor (& o) laaner mig til.
Negotior, handler.
Nidulor, giør Rede.
Nugor, sladrer.
Nundinor (p.b.) holder Marcket.
Obsŏnor (& o) kiøber Suul.
Odŏror (& o) lucter.
Ominor, [p.b.] spaaer.
Abominor [p.b.] holder for ont/hafver Affsky til.
Operor, arbeyder.
Opĭnor, meener.
Opitulor, [p.b.] Hielper.
Osculor, [p.b.] kysser.
Otior, lefver og er i Stilhed.
Pabulor, [p. b.] sancker Føring.
Pandiculor, recker mig.
Patrocinor [p.b.] forsvarer.
Peregrĭnor, reiser uden Lands.
Periclitor, [p.b.] er i Fare.
Philosophor, [p.b.] taler viiseligen.
Pigror, dveler/ er lad.
Piscor, Fisker.
Populor [& o] plyndrer.
Prædor, røver.
Prælior, holder Slag/Strider.
Præstolor, [p.b.] forsøver/bier efter.
Prævaricor, (p.b.) hincker paa begge Been / holder mod og med.
Precor, ydmygeligen beder.
Ratiocinor, (p.b.) bruger Fornufften.
Recordor, kommer ihu.
Refragor, siger eller staar imod.
Rimor, smaaligen leeder efter.
Rixor, kivis.
Scisc̃tor } flitteligen udsper-
Scitor } ger.
Scrutor, flitteligen opsøger/ randsager.

Sector

Sector, efftefølger.
Sermocinor (p.b.) snacker.
Solor (Consolor) (p. l.) trøster.
Spatior, spadzerer.
Speculor, (p.b.) speider/ seer ud efter.
Stabulor (& o) er i Stald/ stalder hos.
Stipulor, tager Ord/ Mund og Haand af een/ at hand een Ting vil giøre.
Stomachor, nagger paa noget/ er vred for.
Svavior, kysser.
Testor, vidner.
Testificor, vidner om for alle.
Tricor, fladrer/ kivis.
Tristor, er bedrøvet.
Trutinor, (p.b.) ofverveier.
Tumultuor, larmer.
Tutor, stritteligen beskiermer.
Vador, tager Forlofver/ Viszning og Pant af een / at møde i rette.
Vagor, vancker.
Vaticinor, (p.b.) spaar.
Velificor, (& o) (p. b.) seiler/ giør Seil.
Velitor, (p.b.) skermyszerer.
Veneror, (p.b.) hedrer/ ærer.
Venor, jager efter.
Verecundor, blues ved.
Versor, omgaaes med.
Vociferor (& o) (p.b.) raaber og skriger.

DE PRÆTERITIS & SUPINIS VERBORUM.

SECUNDÆ CONJUGATIONIS.

In Præterito UI, in Supino ITUM breve.

*Careo, carui, caritum, carēre. Mangler/ feiler.
*Caleo, calui, calitum, calēre. Er varm.
*Calesco, ——— ——— calescere. Begynder at blive varm.

Nota. Verba Derivata som endis paa Sco, som Calesco, a Calco, ere Tertiæ Conjugationis, og kaldis Incho-

nchoativa, fordi de bemercker een Begyndelse paa en Ting eller Gierning: som Calesco, Jeg varmis/ eller begynder at blive varm/ Præteritum og Supinum ave verba inchoativa ikke/ uden saa er de laaner dem f deris Primitivis. som calesco, calui, calitum, alescere.

Coaleo,(sco)	coalui,	coalitum,	coalēre.	Groer sammen.
Debeo,	debui,	debitum,	debēre.	Er skyldig.
Diribeo,	diribui,	diribitum,	diribēre.	Uddeler.
Doleo,	dolui,	dolitum,	dolere,	Sørger.
Habeo,	habui,	habitum,	habere.	Haver.
Jaceo,	jacui,	jacitum,	jacere.	Ligger.
Mereo,	merui,	meritum,	merere.	Fortiener.
Moneo,	monui,	monitum,	monere.	Paaminder.
Noceo,	nocui,	nocitum,	nocere.	Skade/ er skadelig.
Oleo,	olui,	olitum,	olere.	Giver Lugt af mig/ lucter.

Sic Oboleo, redoleo, suboleo. Reliqva ab Oleo vide in

Evi, Etum.

Pareo,	parui,	paritum,	parēre.	Adlyder.
Placeo,	placui,	placitum,	placere.	Behager/er behagelig.
Præbeo,	præbui,	præbitum,	præbere.	Giver/forskaffer.
Orbeo,	sorbui, / sorpsi,	sorbitum / sorptum	sorbere.	Sober.
Taceo,	tacui,	tacitum,	tacere.	Tier.
Terreo,	terrui,	territum,	terrere.	Forskrekker.
Valeo,	valui,	valitum,	valere.	Lider vel.

Seqventia variant Supinum.

Censeo,	censui,	censum,	censere.	Dømmer/meener.
Doceo,	docui,	doctum,	docere.	Lærer andre.
Miſceo,	miſcui,	miſtum / mixtum	miſcere.	Blander.

Rau-

Rauceo,	raucui,	rauſum,	raucere.	Er hees.
Teneo,	tenui,	tentum,	tenere.	Holder.
Abſtineo,	abſtinui,	abſtentum,	abſtinere.	Holder mig fra noget.
Torreo,	torrui,	toſtum,	torrere.	Steeger.

EVI, ETUM.

Compleo,	complevi,	completum,	complere.	Opfylder.
ſic	expleo,	impleo,	repleo, &c. à Pleo.	
Deleo,	delevi,	deletum,	delere,	Udſletter.
*Fleo,	flevi,	fletum,	flere.	Græder.
Neo,	nevi,	netum,	nere.	Spinder.
Vieo,	vievi,	vietum,	viere.	Sammenbinder.
Aboleo dat	abolevi,	abolitum,	abolere.	Afſkaffer.
Adoleo / Adoleſco	adolevi,	adultum	adolēre / adoleſcere	voxer.
Adoleo,	adolui,	adultum,	adolēre.	Brender Offer.
*Exoleo / Exoleſco	exolevi,	exoletum,	exolēre / exoleſcere	Lader af / at vore.
*Obſoleo / Obſoleſco	evi,	etum	obſolēre / obſolere	Gaar af / Brug.
*Inoleo / Inoleſco	inolevi,	inolitum	inolēre / inoleſcere	Igrer.

Nota. Inchoativa hæc, adoleſco, exoleſco obſoleſco & inoleſco, uſitatiora ſunt, qvàm Primitiva, Adoleo, exoleo, obſoleo, inoleo.

DI, SUM.

*Prandeo,	prandi,	pranſum,	prandere.	Holder Mid dags Maaltid.
*Sedeo,	ſedi,	ſeſſum,	ſedere.	Sidder.
Obſideo,	obſedi,	obſeſſum,	obſidere,	Belegrer.

Poſſideo,	poſſedi.	poſſeſſum,	poſſidere.	Eyer.
Video,	vidi,	viſum,	videre.	Seer.

Sic geminantia Præteritum.

Mordeo,	momordi,	morſum,	mordere,	Biber.
Pendeo,	pependi,	penſum,	pendere.	Henger.
Spondeo,	ſpopondi,	ſponſum,	ſpondere.	Lover godvilligen.
Reſpondeo,	reſpondi,	reſponſum,	reſpondere.	Svarer.
Tondeo,	totondi,	tonſum,	tondere.	Klipper.

SI, SUM.

*Ardeo,	arſi,	arſum,	ardere.	Brender.
*Hæreo,	hæſi,	hæſum,	hærere.	Henger faſt.
Rideo,	riſi,	riſum,	ridere.	Leer.
Svadeo,	ſvaſi,	ſvaſum,	ſvadere,	Raader.
Tergeo,	terſi,	terſum,	tergere.	Stryger/Viſker.
Jubeo,	juſſi,	juſſum,	jubere,	Biuder/Befaler.
*Maneo,	manſi,	manſum,	manere.	Bier/Holder ſtille.
Mulceo,	mulſi,	mulſum,	mulcere.	Stryger/ſletter.
Permulceo,	permulſi,	permulſum, permulctum,	permulcere.	Idem.

Supinum variant.

Mulgeo,	mulſi,	mulctum,	mulgere.	Malker.
*Indulgeo,	indulſi,	indultum,	indulgere,	Efterlader
Torqveo,	torſi,	tortum,	torqvere.	Vrier/dreyer.

VI, TUM.

Foveo,	fovi,	fotum,	fovere,	Varmer.
Moveo,	movi,	motum,	movere.	Beveger.
Voveo,	vovi,	votum,	vovere.	Giør Løffte.
*Caveo,	cavi,	cautum,	cavere.	Forvarer mig.
*Faveo,	favi,	fautum,	favere,	Ynder vel.

XI, CTUM.

Augeo,	auxi,	auctum,	augere.	Forøger.
Lugeo,	luxi,	luctum,	lugere.	Sørger.

Seqventia carent Supino in Præterito UI.

Arceo,	arcui,	———	arcere.	Vortdriver.

At Coërceo & exerceo habent Supinum: ut

Coërceo,	coërcui,	coërcitum,	coërcere.	Tvinger.
Exerceo,	exercui,	exercitum,	exercere.	Øver.
*Aceo, sco,	acui,	———	acere.	Er saur og skarp.
*Albeo, sco,	albui,	———	albere.	Er hvid.
*Areo, sco,	arui,	———	arere.	Er vissen/ tør.
*Calleo, sco,	callui,	———	callere.	Er haardhudet/item er vaant til/item veed til fulde.
*Candeo, sco,	candui,	———	candere.	Skinner hvid.
*Caneo, sco,	canui,	———	canere.	Er graae.
*Clareo, sco,	clarui,	———	clarere.	Er Mavnkundig.
*Egeo,	egui,	———	egere.	Behører.
*Indigeo,	indigui,	———	indigere.	
*Emineo,	eminui,	———	eminere.	Staar ud/ lader mig see/item overgaar.
*Immineo,	imminui,	———	imminere.	Overhenger.
*Promineo,	prominui,	———	prominere.	Henger ud over.
*Fœteo,	fœtui,	———	fœtere.	Stinker.
*Floreo, sco,	florui,	———	florere.	Blomstris.
*Frondeo, sco,	frondui,	———	frondere.	Haver Løv.
*Horreo, sco,	horrui,	———	horrere.	Skelver.
*Langveo, sco,	langui,	———	langvere.	Er mat.
*Lateo,	latui,	———	latere.	Ligger i skiul.
*Liceo,	licui,	———	licere.	Er fal.

*Ma-

*Maceo,	sco,	macui,	macere.	Er mager / sounden.
*Madeo,	sco,	madui,	madere.	Er vaad / fugtig.
*Marceo,	sco,	marcui,	marcere.	Visner / forgaar.
*Muceo,	sco,	mucui,	mucere.	Mulner / skimler.
*Niteo,	sco,	nitui,	nitere.	Glintzer / gliser.
*Pateo,	sco,	patui,	patere.	Staar aaben.
*Palleo,	sco,	pallui,	pallere.	Er bleeg.
*Pertineo,		pertinui,	pertinere.	Hører til.
*Putreo,	sco,	putrui,	putrere.	Raadner.
*Rubeo,	sco,	rubui,	rubere.	Er rød.
*Rigeo,	sco,	rigui,	rigere.	Er stiv / frosen / stram.
*Scateo,		scatui,	scatere.	Velder op.
*Sileo,	sco,	silui,	silere.	Tier stille.
*Sordeo,	sco,	sordui,	sordere.	Er skiden.
*Splendeo,	sco,	splendui,	splendere.	Skinner / gliser.
*Stupeo,	sco,	stupui,	stupere.	Er sandseløs.
*Sqvaleo,	sco,	sqvalui,	sqvalere.	Seer ilde ud.
*Studeo,		studui,	studere.	Legger vind paa
Timeo,		timui,	timere.	Fryerer.
*Tabeo,	sco,	tabui,	tabere.	Svinder hen.
*Tepeo,	sco,	tepui,	tepere.	Er lunken.
*Torpeo,	sco,	torpui,	torpere.	Hafver ingen følelse.
*Tumeo,	sco,	tumui,	tumere.	Hovner op.
*Vireo,	sco,	virui,	virere.	Er grøn.

SI.

*Algeo,		alsi,	algere.	Fryser.
*Fulgeo.		fulsi,	fulgere.	Skinner.
*Turgeo,		tursi,	turgere.	Er opblæst.
Urgeo,		ursi,	urgere.	Tvinger / trenger.

VI.

*Conniveo,	connivi & connixi,	—	connivere.	Seer igiennem Fingre.
*Ferveo,	fervi,	—	fervere.	Syder.
*Paveo.	pavi,	—	pavere.	Gruer / er bange.

XI.

*Frigeo,	frixi,	—	frigere.	Fryser/er kold.
*Luceo,	luxi,	—	lucere.	Skinner.

Carent Præterito & Supino.

*Aveo,	—	—	avere.	Er begierig.
*Clueo,	—	—	cluere.	Er Navnkundig
*Denſeo,	—	—	denſere.	Bliver tyck.
*Flaveo, ſco,	—	—	flavere.	Er guul.
*Liveo, ſco,	—	—	livere.	Er bruun oc blaa.
*Liqveo, ſco,	—	—	liqvere.	Smelter.
*Mœreo,	—	—	mœrere.	Sørger.
*Polleo,	—	—	pollere.	Formaar.
*Renideo,	—	—	renidere.	Skinner/ſmiler.

Deponentia Secundæ Conjugationis.

Fateor,	faſſus ſum,	fateri.	Bekiender.
Confiteor,	confeſſus ſum,	confiteri.	Idem.
Liceor,	licitus ſum,	liceri.	Bliver paa / Faler.
Polliceor,	pollicitus ſum,	polliceri.	Lover.
Miſereor,	miſertus ſum,	miſereri.	Forbarmer mig.
Medeor,	—	mederi.	Læger.
Reor,	ratus ſum,	reri.	Meener noget til viſſe.
Tueor,	tuitus ſum,	tueri.	Seer/item beſkytter.

In-

Intueor,	intuitus ſum,	intueri.	Seer nøie paa.
Vereor,	veritus ſum,	vereri.	Frycter for.

NB. Etiam tria Neutra Secundæ Præteritum formant more Deponentium aut Paſſivorum: nempe

*Audeo,	auſus ſum,	audēre.	Tør/vover.
*Gaudeo,	gaviſus ſum,	gaudēre.	Glæder mig.
*Soleo,	ſolitus ſum,	ſolēre.	Pleyer.

DE PRÆTERITIS ET SUPINIS VERBORUM.

Tertiæ Conjugationis.

DI, SUM.

Accendo,	accendi,	accenſum,	accendere. Tender an.
Cudo,	cudi,	cuſum,	cudere. Smidder.
Edo,	edi,	eſum,	edere. Æder.
Fendo (inuſitatum) hinc			
Defendo,	defendi,	defenſum,	defendere. Forſvarer.
Offendo,	offendi,	offenſum,	offendere. Forſtørner.
Mando,	mandi,	manſum,	mandere. Tygger.
Pando,	pandi,	panſum,	pandere. Udbreder.
Prehendo,	prehendi,	prehenſum,	prehendere. Tager fat paa.
Scando,	ſcandi,	ſcanſum,	ſcandere. Klyver/ſtiger.
Aſcendo,	aſcendi,	aſcenſum,	aſcendere. Klyver op.
Deſcendo,	deſcendi,	deſcenſum,	deſcendere. Stiger ned
Findo,	fidi,	fiſſum,	findere. Kløver.
Fodio,	fodi,	foſſum,	fodere. Graver.

Fundo,	fudi,	fuſum,	fundere.	Øyder/øser.
Scindo,	ſcidi,	ſciſſum,	ſcindere.	Skær i ſtycker.

SI, SUM.

Claudo,	clauſi,	clauſum,	claudere.	Lukker til.
Conclūdo,	concluſi,	concluſum,	concludere.	Indelukker.
Divĭdo,	diviſi,	diviſum,	dividere.	Deeler.
Evādo,	evāſi,	evaſum,	evadere.	Undgaar.
Lædo,	læſi,	læſum,	lædere.	Gior ſkade.
Illīdo,	illīſi,	illīſum,	illidere.	Støder hart imod.
Ludo;	luſi,	luſum,	ludere.	Spiller/leeger.
Mergo,	merſi,	merſum,	mergere.	Ydypper.
Plaudo,	plauſi,	plauſum,	plaudere.	Klapper med Hænder.
Complōdo,	complōſi,	complōſum,	complodere.	Klapper ſammen/Sammencker med Klappen
Rado,	raſi,	raſum,	radere.	Skaver.
Rodo,	roſi,	roſum,	rodere.	Gnaver.
Spargo,	ſparſi,	ſparſum,	ſpargere.	Strøer.
Aſpergo,	aſperſi,	aſperſum,	aſpergere.	Beſprenger.
Tergo,	terſi,	terſum,	tergere.	Viſker/tørrer.
Trudo,	truſi,	truſum,	trudere.	Driver/ſtyder.
Mitto,	miſi,	miſſum,	mittere.	Sender.
*Cedo,	ceſſi,	ceſſum,	cedere.	Viger.
Premo,	preſſi,	preſſum,	premere.	Trykker.
Qvatio,	qvaſſi,	qvaſſum,	qvatere.	Slaar hart/ Ryſter.
Percutio,	percuſſi,	percuſſum,	percutere.	Slaar.
Vello,	velli, vulſi,	vulſum,	vellere.	oprifver/ Plukker.

PSI, PTUM.

Carpo,	carpſi,	carptum,	carpere.	Bryder af/ Plukker.

Cle-

Clepo,	clepſi,	cleptum,	clepere.	Stiæler.
*Repo,	repſi,	reptum,	repere.	Kryber.
Scalpo,	ſcalpſi,	ſcalptum,	ſcalpere.	Rifver / kraaer.
Sculpo,	ſculpſi,	ſculptum,	ſculpere,	Udgrafver Billeder.
*Serpo,	ſerpſi,	ſerptum,	ſerpere.	Kryber.
Nubo,	nupſi,	nuptum,	nubere.	Gifter.
Scribo,	ſcripſi,	ſcriptum,	ſcribere.	Strifver.
Como,	compſi,	comptum.	potius ſi, tum ſine p in medio.	kiemer/pynbetager. (ter Tager frem, Tager. Foracter.
Demo,	dempſi,	demptum,		
Promo,	prompſi,	promptum,		
Sumo,	ſumſi,	ſumptum,		
Temno,	tempſi,	temptum,		

CI, CTUM.

*Facio,	feci,	factum,	facere.	Giør.
Afficio,	affeci,	affectum,	afficere.	Beveger.
Jacio,	jeci,	jactum,	jacere.	Kaſter.
Adjicio,	adjeci,	adjectum,	adjicere.	Tilkaſter.
Ico,	ici,	ictum,	icere.	Slaaer.
Vinco,	vici,	victum,	vincere.	Ofvervinder.

XI. CTUM.

Cingo,	cinxi,	cinctum,	cingere.	Omringer.
Coqvo,	coxi,	coctum,	coqvere.	Kaager.
Dico,	dixi,	dictum,	dicere.	Siger.
Duco,	duxi,	ductum,	ducere.	Fører/leeder.
Emungo,	emunxi,	emunctum,	emungere.	Udſnyder.
Fligo, (inuſitatum) hinc				
Affligo,	afflixi,	afflictum,	affligere.	Slaar ned til Jorden/ item Plager.
Jungo,	junxi,	junctum,	jungere.	Føyer ſammen.
Lingo,	linxi,	linctum,	lingere.	Slicker.

*Mingo,	minxi,	minctum,	mingere. Pisser.
Plango,	planxi,	planctum,	plangere. Basker/slaar/ item hiertelig klager.
Stingvo (inusitatum) hinc			
Distingvo,	distinxi,	distinctum,	distingvere. Giør forskel.
Exstingvo,	exstinxi,	exstinctum,	exstingvere. Udslucker.
Struo,	struxi,	structum,	struere. Bygger.
Sugo,	suxi,	suctum,	sugere. Suger / dier.
Tego,	texi,	tectum,	tegere. Skiuler.
Tingo,	tinxi,	tinctum,	tingere. Dypper / item Farfver.
Traho,	traxi,	tractum,	trahere. Drager.
Veho,	vexi,	vectum,	vehere. Fører.
*Vivo,	vixi,	victum,	vivere. Lefver.
Ungo,	unxi,	unctum,	ungere. Salver.
Fingo,	finxi,	fictum,	fingere. Opdicter.
Pingo,	pinxi,	pictum,	pingere. Maler.
Stringo,	strinxi,	strictum,	stringere. Klemmer / Knytter.
Rego,	rexi,	rectum,	regere. Styrer/Regierer.
*Pergo,	perrexi,	perrectum,	pergere. Farer fort.
*Surgo,	surrexi,	surrectum,	surgere. Opstaaer.

Seqventia mutant I Medium in E, habentq; in Præterito EXI, in Supino ECTUM.

Arrigo,	arrexi,	arrectum,	à Rego	Reyser op.
Corrigo,	correxi,	correctum,		setter til rette
Dirigo,	direxi,	directum,		Styrer.
Erigo,	erexi,	erectum,		Opreiser / opretter.
Allicio,	allexi,	allectum,	à Lacio inusitat.	Tillocker /
Illicio,	illexi,	illectum,		Idem.

Aspi-

Aſpicio,	aſpexi,	aſpectum, (à Specio inuſitat.)		Seer/ ſeer til.
Diligo,	dilexi,	dilectum.	à Lego	Elſker.
Intelligo,	intellexi,	intellectum.	à Lego	Forſtaaer.
Negligo,	neglexi,	neglectum.	à Lego	Forſommer

EGI, ACTUM.

Ago,	egi,	actum,	agere.	Giør/handler.
Abigo,	abēgi,	abactum,	abigere.	Bortdriver.
Cogo,	coēgi,	coactum,	cogere.	Tvinger.
Frango,	fregi,	fractum,	frangere.	Bryder.
Effringo,	effregi,	effractum,	effringere.	Bryder op.
Impingo,	impegi,	impactum,	à Pango	ſtøder an.
Compingo,	compegi,	compactum	à Pango	ſetter ſammen nocker ſammen.
Lego, dat	legi,	lectum,	legere.	Samler/ item læſer.

UI, TUM.

Colo,	colui,	cultum,	colere.	Dyrker.
Conſulo,	conſului,	conſultum,	conſulere.	Raader.
Occulo,	occului,	occultum,	occulere.	Skiuler.
Rapio,	rapui,	raptum,	rapere.	Snapper.
Arripio,	arripui,	arreptum,	arripere.	Riſver til mig.
Sero,	ſerui,	ſertum,	ſerere.	Setter i Orden.
Texo,	texi,	textum,	texere.	Fletter/vefver.

UI, ITUM. (penultimâ brevi)

Accumbo,	accubui,	accubitum,	accumbere. Sidder til Bords.

Sic Discumbo, & cætera Tertiæ à Cubo Primæ orta.

Alo,	alui,	alitum & altum,	alere. Føder.
Compeſco,	compeſcui,	compeſcitum,	compeſcere. Tvinger.

Dis-

Diſpeſco,	diſpeſcui,	diſpeſcitum,	diſpeſcere.	Fraſkiller.
Elicio,	elicui,	elicitum,	elicere.	Udlocker.
*Fremo,	fremui,	fremitum,	fremere.	Fnyſer.
*Gemo,	gemui,	gemitum,	gemere.	Sucker.
*Strepo,	ſtrepui,	ſtrepitum,	ſtrepere.	Stimer.
Molo,	molui,	molitum,	molere.	Maaler.
*Vomo,	vomui,	vomitum,	vomere.	Spyer.
Gigno,	genui,	genitum,	gignere.	Avler.
Pinſo,	pinſui,	pinſitum, pinſum, piſtum,	pinſere.	Bager.
Pono,	poſui,	poſitum,	ponere.	Setter.
*Ruo,	rui,	ruitum,	ruere.	Falder.
*Luo,	lui,	luitum,	luere.	LiderStraf.

Compoſita à Ruo & Luo habent in Supino Utum, ut Diruo, dirui dirũtum Eluo, elui, elũtum.

UI, UTUM. (pen. longâ)

Acuo,	acui,	acũtum,	acuere.	Skærper/ ſpitzer.
Arguo,	argui,	argutum,	arguere.	Beſkylder.
Exuo,	exui,	exutum,	exuere.	Afdrager.
Induo,	indui,	indutum,	induere.	Iforer.
Imbuo,	imbui,	imbutum,	imbuere.	Bedrieker.
Minuo,	minui,	minutum,	minuere.	Formindſker.
*Nuo,	nui,	nutum,	nuere.	Nicker.
Suo,	ſui,	ſutum,	ſuere.	Syer.
*Spuo,	ſpui,	ſputum,	ſpuere.	Spytter.
Sternuo,	ſternui,	ſternutum,	ſternuere.	Nyſer.
Statuo,	ſtatui,	ſtatutum,	ſtatuere.	Beſluter.
Tribuo,	tribui,	tributum,	tribuere.	Tillegger.
Solvo, dat	ſolvi,	ſolutum,	ſolvere.	Løſer.
Volvo,	volvi,	volutum,	volvere.	Velter.

IVI, (p. l.) ITUM. (p. l.)

Accerſo, Arceſſo,	accerſivi,	accerſitum,	accerſere.	Kalder til mig.
Faceſco,	faceſſivi,	faceſſitum,	faceſſere.	Skaffer at beſtille.
Laceſſo,	laceſſivi, laceſſi,	laceſſitum,	laceſſere.	Forbrer ud
Capeſſo,	capeſſivi, capeſſi,	capeſſitum,	capeſcere.	Tager fat paa
Sciſco,	ſcivi,	ſcitum,	ſciſcere.	Samtykker
*Deſino,	deſivi, vel ii,	deſitum,	deſinere.	Lader af.
Peto,	petivi, vel ji,	petitum,	petere.	Beder.
Qværo,	qvæſivi,	qvæſitum,	qværere.	Leeder / ſpørger.
Tero,	trivi,	tritum,	terere.	Slider.

EVI, ETUM.

Cerno,	crevi,	cretum,	cernere.	Seer/ ſkiønner.
Sic Diſcerno, Excerno, &c. Compoſita.				
*Creſco,	crevi,	cretum,	creſcere,	Voxer.
*Qvieſco,	qvievi,	qvietum,	qvieſcere.	Hviler.
*Sveſco,	ſvevi,	ſvetum,	ſveſcere.	Er vant til.
Sic Aſſveſco,	aſſvevi,	aſſvetum,	aſſveſcere.	Vennis til.
Sperno,	ſprevi,	ſpretum,	ſpernere.	Foracter.
Lino, dat	levi,	litum,	linere.	Beſtryger.
Sero, dat	ſevi,	ſatum,	ſerere.	Saaer.

Compoſita à Sero, ſevi, dant itum: ut Conſero, conſevi, conſitum.

Geminantia Præteritum.

Addo,	addidi,	additum,	addere.	Legger til.

Sic

Sic Condo, Skiuler. Credo, Troer. Perdo, Taber. Prodo, Forraader. Reddo, Gifver igien. Trado, Ofverlefverer. Vendo, Selger.

Abſcondo,	abſcondidi, abſcondi,	abſconditum, abſconſum,	abſcondere.	Skiuler.
*Cado,	cecĭdi,	caſum,	cadere.	Falder.
*Occido,	occĭdi,	occāſum,	occidere.	Forfalder/ gaar under
Cædo,	cecīdi,	cæſum,	cædere.	Slaaer / hugger.
Occīdo,	occīdi,	occīſum,	occidere.	Slaar ihiel.
Cano,	cecini,	cantum,	canĕre.	Stunger.
Accĭno,	accinui,	accentum,	accinere.	Stunger med.
*Curro,	cucurri,	curſum,	currere.	Løber.
*Decurro,	decucurri, decurri,	decurſum,	decurrere.	Løber need.

Sic Excurro, Løber ud. Præcurro, Løber ſiux for. Procurro, Løber frem. Cætera Compoſita vix gemi-nant Præteritum.

Fallo,	fefelli,	falſum,	fallere.	Bedrager.
Refello,	refelli,	——	refellere.	Drifver tilbage.
Diſco,	didici,	——	diſcere.	Lærer ſelv.
Poſco,	popoſci,	——	poſcere.	Kræver / fodrer.
*Pedo,	pepēdi,	——	pedere.	Fiærter.
Pango,	pepigi,	pactum,	pangere.	Bancker ſammen.
*Parco,	peperſi, parſi,	parcĭtum, parſum,	parcere.	Sparer.
*Comparco,	comparſi,	comparſum,	comparcere.	Sparer ſammen.
*Pario,	peperi,	partum,	parere.	Føder til Verden.
Pello,	pepuli,	pulſum,	pellere.	Drifver.
Appello,	appuli,	appulſum,	appellere.	Tildrifver.

Pen-

Pendo,	pependi,	penſum,	pendere.	Betaler.
Impendo,	impendi,	impenſum,	impendere.	Bekoſter.
Pungo,	pupŭgi, punxi,	punctum,	pungere.	Sticker.
Repungo	repupugi, repunxi,	repunctum,	repungere.	Sticker igien.
Compungo,	compunxi,	compunctum,	compungere.	Sticker.
Dispungo,	dispunxi,	dispunctum,	dispungere.	Udſtryger/ item Oſverſlaaer.
Tendo,	tetendi,	tenſum, tentum,	tendere.	Spender.
Extendo,	extendi,	extenſum, extentum,	extendere.	Udſtrecker.

Sic Intendo, Spender. Oſtendo, Viſer. Protendo, Strecker for ud.

Attendo,	attendi,	attentum,	attendere.	Giver act paa.

Sic Contendo, Strecker/ item Trætter. Diſtendo, Strecker ud. Obtendo, Breder for. Prætendo, Setter imod.

Tango,	tetĭgi,	tactum,	tangere.	Rører / føler.
Attingo,	attĭgi,	attactum,	attingere.	Rører lider ved.
Tundo,	tutŭdi,	tunſum, tuſum,	tundere.	Støder.
Contundo,	contŭdi,	contūſum,	contundere.	Støder ſmaa.

Miſcellanea.

Bibo,	bibi,	bibitum,	bibere.	Drikker.
Capio,	cepi,	captum,	capere.	Tager / Fanger.
Accipio,	accepi,	acceptum,	accipere.	Faar.
Emo,	emi,	emtum,	emere.	Kiøber.

Adi-

Adĭmo,	adēmi,	ademtum,	adimere. Fratager.
Fugio,	fugi,	fugitum,	fugere. Flyer/ skyer.
Gero,	geſſi,	geſtum,	gerere. Bær / item forretter.
Meto,	meſſui,	meſſum,	metere. Høſter.
Noſco,	novi.	notum,	noſcere. Kiænder.
Sic Ignoſco,	ignōvi,	ignōtum,	ignoſcere. Forlader.
Agnoſco,	agnōvi,	agnĭtum,	agnoſcere. Kiænder / item bekiender.
Sic Cognoſco,	cognōvi,	cognĭtum,	cognoſcere. Kiender.
Paſco,	pavi,	paſtum,	paſcere, Føder.
Percello,	percŭli,	perculſum,	percellere. Slaaer / støder.
Rumpo,	rupi,	ruptum,	rumpere. Bryder.
Siſto,	ſtiti,	ſtatum,	ſiſtere. Stiller.
Sterno,	ſtravi,	ſtratum.	ſternere. Strøer.
Tollo,	ſuſtŭli,	ſublātum,	tollere. Løfter op.
Verro,	verri,	verſum,	verrere. Feyer.
Verto,	verti,	verſum,	vertere. Vender.
Uro,	uſſi,	uſtum,	urere. Brender.

Carentia Supino.

O Præſentis in I mutant.

Dego,	degi,	———	degere. Fremdrager / lefver.
Prodigo,	prodēgi,	———	prodigere. Fordøger/ øder.
Iuceſſo,	inceſſi,	———	inceſſere. Overfalder / angriber.
Lambo,	lambi,	———	lambere. Slicker.
Linqvo,	liqvi,	———	linqvere. Lader fare.
Delinqvo,	deliqvi,	delictum,	delinqvere. Forſeer mig.

Re-

Relinqvo,	relinqvi,	relictum,	relinqvere.	Forlader.
*Pſallo,	pſalli,	———	pſallere.	Stunger / Spiller paa Strenge.
*Rudo,	rudi,	———	rudere.	Stryder ſom et Eſel.
Sido,	ſidi vel ſedi,	———	ſidere.	Setter mig need/ ſtunker.
*Strido,	ſtridi,	———	ſtridere.	Hviner.
Scabo,	ſcabi,	———	ſcabere.	Klaaer.
Viſo,	viſi,	———	viſere.	Gaaer hen at ſee.

In Præterito, UI.

Abnuo,	abnui, } à Nuo }	———	abnuere.	Afſlaar.
*Annuo,	annui, }	———	annuere.	Samtycker.
*Antecello,	antecellui,	———	antecellere. }	Ofver-
*Excello,	excellui,	———	excellere. }	gaaer.
*Præcello,	præcellui,	———	præcellere. }	Idem.
*Cluo,	clui,	———	cluere.	Har Rafn / er beromt af noget.
*Congruo,	congrui,	———	congruere.	Kommer ofver eens.
*Ingruo,	ingrui,	———	ingruere.	Stunder til.
Depſo,	depſui,	———	depſere.	Deyner.
*Evaneſco,	evanui,	———	evaneſcere.	Forſvinder
*Innoteſco,	innotui,	———	innoteſcere	Blifver kiendt.
*Matureſco,	maturui,	———	matureſcere.	Blifver moed.
*Obmuteſco,	obmutui,	———	obmuteſcere.	Vorder taugs.
Metuo,	metui,	———	metuere.	Fryeter.
*Pluo,	plui,	———	pluere.	Regner.
Reſpuo, (à ſpuo)	reſpui,	———	reſpuere,	Haanlig forſtyder.

Sa-

Sapio,	sapui,	———	sapere. Er vlis/ item hafver Smag.
Resipio,	resipui,	———	resipere. Smager a noget.
Resipisco,	resipui,	———	resipiscere. Blifver klaag igien.
*Sterto,	stertui,	———	stertere. Snorcker Soyne.
*Tremo,	tremui,	———	tremere. Skælver/ ryster.

In Præterito, XI.

Ango,	anxi,	———	angere. Engster/ tren ger.
*Clango,	clanxi,	———	clangere. blæs i Horn gior Liud.
*Ningo,	ninxi,	———	ningere. Sneer.

Carentia Præterito & Supino.

Ægrescо,	———	———	ægrescere. Blifver syg.
Satăgo,	———	———	satagere. Haver nod at giere.
Mansvescо,	———	———	mansvescere. Blifver tam.
Glisco,	———	———	gliscere. Tager til/ fedmes.
Gravescо,	———	———	gravescere. Tynges.
Ambĭgo,	———	———	ambigere. Tvifler.
Mungo,	———	———	mungere. Snyder.
Hisco,	———	———	hiscere. Gaber.
Vado,	———	———	vadere. Gaar.
Vergo,	———	———	vergere. Helder/ven der mig hen.
Furo,	———	———	furere. Raser.

Glu

Glubo, ——— ——— glubere, Krenger/ flaaer.

Deponentia.

In Præterito S U S.

Gradior, greſſus ſum, gradi, Gaar ſacte.
Labor, lapſus ſum, labi, Falder ſactelig ned.
Patior, paſſus ſum, pati, Lider/ taaler.
Utor, uſus ſum, uti, Bruger.

Sic unum in O.

Fido, fiſus ſum, fidere. Forlader mig paa.

In Præterito T U S.

Adipiſcor, adeptus ſum, adipiſci. } bekom-
Indipiſcor, indeptus ſum, indipiſci. } mer.
Comminiſcor, commentus ſum, comminiſci, Opdicter.
Iraſcor, irātus ſum, iraſci. Blifver vred.
Loqvor, loqvutus ſum, loqvi. Taler.
Naſcor, natus ſum, naſci. Fødis.
Obliviſcor, oblitus ſum, obliviſci. Forglemmer
Paſcor, paſtus ſum, paſci. Fødis.
Depaſcor, depaſtus ſum, depaſci. Opæder.
Qveror, qveſtus ſum, qveri. Klager mig.
Ulciſcor, ultus ſum, ulciſci. Hevner.
Seqvor, ſeqvutus ſum, ſeqvi. Efterfølger.

In Præterito CTUS.

Expergiſcor, experrectus ſum, expergiſci. Opvaagner.
Fungor, functus ſum, fungi. Foreſtaar.
Perfungor, perfunctus ſum, perfungi. Foreſtaar med flid/ fuldender.
Nanciſcor, nactus ſum, nanciſci. Bekommer.
Paciſcor, pactus ſum, paciſci. } Giør For-
Depaciſcor, depactus ſum, depaciſci. } drag.
Proficiſcor, profectus ſum, proficiſci. Reyſer.
Fruor, fruitus vel fructus ſum, frui. Nyder.

In Præterito XUS.

Amplector, amplexus ſum, amplecti. Omfavner.

Complector, complexus sum, complecti. Befatter.
Nitor, nixus vel nisus sum, niti. Stræber.
Sic Annitor, Connitor. Enitor.
Innitor, innixus sum, inniti. Støtter mig paa.
Sic Obnitor, Subnitor.

Irregularia.

Divertor, ——— diverti. Drager ind paa Veyen.
At Diverto, diverti ——— divertere. Idem.
Revertor, reversus sum, reverti. Vender tilbage.
At Reverto, reverti, ——— revertere. Idem.
Morior, mortuus sum, mori. Dør.

Carent Præterito.

Defetiscor, ——— defetisci. Vorder afmægtig.
Liqvor, ——— liqvi. Smælter.
Reminiscor, ——— reminisci. Ihukommer.
Ringor (&, o) ——— ringi. Viser Tænder/grimer.
Vescor, ——— vesci. Æder.

DE PRÆTERITIS ET SUPINIS VERBORUM

Qvartæ Conjugationis.

Verba Qvartæ Conjugationis habent regulariter in Præterito IVI vel II; in Supino ITUM: ut,

Audio,	audivi vel ii,	auditum,	audire.	Hører.
Cio (inusitatum) hinc				
Accio,	accivi vel ii,	accitum,	accire.	Kalder til mig.
Condio,	condivi vel ii,	conditum,	condire.	Sylter.
Dormio,	dormivi vel ii,	dormitum,	dormire.	Sover.
*Eo,	ivi vel ii,	itum,	ire.	Gaar.

Com-

Composita ab Eo habent tantùm ii, ut:

*Abeo, ii, abitum, (p. b.) Gaar bort.
Esurio, ivi vel ii, itum, ire. Er hungrig.
*Fastidio, ivi, ii, itum, ire. Haanligen forogter.
*Gannio, ivi, ii, itum, ire. Kaver som een Ræv.
*Garrio, ivi, ii, itum, ire, Qvidrer som een Fugl / item skiærer.
Glutio, ivi, ii, itum, ire. Sluger.
*Grunnio, ivi, ii, itum, ire. Gronter som et Svin.
*Hinnio, ivi, ii, itum, ire. Vrinsker som een Hest.
Ligurio, ivi, ii, itum, ire. Slikker og lipper det lekkre af Maden: Item fordøyer.
Linio, ivi, ii, itum, ire. Snorrer/ bestryger.
*Mugio, ivi, ii, itum, ire. Brøler som et Nød.
Munio, ivi, ii, itum, ire. Befæster/ bevæbner.
*Mutio, ivi, ii, itum, ire. Taler sagte/ hemmeligen.
Nutrio, ivi, ii, itum, ire. Nærer/ føder/ opfostrer.
*Obedio, ivi, ii, itum, ire. Adlyder.
Polio, ivi, ii, itum, ire. Glatter/ polerer/ stafferer.
*Prurio, ivi, ii, itum, ire. Kløer.
Punio, ivi, ii, itum, ire. Straffer.
*Qveo, ivi, ii, itum, ire. Kand.
Neqveo, ivi, ii, itum, ire Kand ikke.
Redimio, ivi ii, itum, ire. Bebinder/ beprydder Hovedet.
Sancio, { ivi, ii, itum, & sanxi sanctum } sancire. Fast beslutter og stadfæster.
*Scio, ivi, ii, itum, ire. Veed.
*Nescio, ivi, ii, itum, ire. Veed ikke.
*Servio, ivi, ii, itum, ire. Tiener.
*Sitio, ivi, ii, itum, ire. Tørster/ er tørstig.
Sopio, ivi, ii, itum, ire. Gier Søvn/ kommer nogen til at sove.
Suffio, ivi, ii, itum, ire. Røger under/ bevrger.
*Tinio, ivi, ii, itum, ire. Klinger/ giver Klang.
*Vagio, ivi, ii, itum, ire. Græder som et lidet Barn.

DE VERBIS ANOMALIS.

Verba Anomala ere fornemmeligen diſſe:

1. Sum, Jeg er: fui eſſe.
2. Poſſum, Jeg kand; potui, poſſe
3. Proſum, Jeg gafner / profui prodeſſe.
4. Fero, Jeg bær; tuli, latum, ferre.
   In Paſſivo Feror, latus ſum vel fui, ferri.
5. Volo, Jeg vil: volui, velle
6. Nolo, Jeg vil icke / nolui, nolle.
7. Malo, Jeg vil heller; malui, malle.
8. Fio, Jeg bliver; factus ſum, fieri.
9. Eo, Jeg gaaer; ivi, vel ii, itum, ire.

SUM, POSSUM, PROSUM.

Indicativus Modus,

1. Sum, es, eſt; ſumus, eſtis, ſunt.
   Poſſum, potes, poteſt; poſſumus, poteſtis, poſſunt.
   Proſum, prodes, prodeſt; proſumus, prodeſtis, proſunt.
2. Eram. Poterám. Prodĕram.
3. Fui. Potui. Profui.
4. Fuĕram. Potŭeram. Profuĕram
5. Ero. Potĕro. Prodĕro.

Conjunctivus Modus.

1. Sim. Poſſim. Proſim.
2. Eſſem. Poſſem. Prodeſſem.
3. Fuerim. Potuĕrim. Profŭerim.
4. Fuiſſem. Potuiſſem. Profuiſſem.
5. Fuĕro. Potuĕro. Profuĕro.

Infinitivus Modus.

Præſens. Eſſe, Poſſe, Prodeſſe.
Perfectum. Fuiſſe, Potuiſſe, Profuiſſe.

FERO. VOLO. NOLO. MALO.

Indicativus Modus.

1. Fero, fers, fert, ferimus, fertis, ferunt.
   Volo, vis, vult, volumus, vultis, volunt.
   Nolo, non vis, non vult: Nolumus, non vultis, nolunt.
   Malo, mavis, mavult; Malŭmus, mavultis, malunt.
2. Ferebam. Volebam. Nolebam. Malebam.
3. Tuli. Volui. Nolui. Malui.
4. Tuleram. Volueram. Nolueram. Malueram.
5. Feram, es. Volam, es. Nolam, es. Magis Volam.

Imperativus Modus.

Præsens { Fer ——— ferte. / Noli ——— Nolite.
Futurum { Ferto (tu vel ille) fertote, ferunto. / Nolito (tu vel ille) nolitote, nolunto.
Volo & Malo carent Imperativo.

Conjunctivus Modus.

1. Feram, as, at: amus, atis, ant.
   Velim, Nolim, Malim, is, it, īmus, itis, int.
2. Ferrem. Vellem. Nollem. Mallem.
3. Tulerim. Voluerim. Noluerim. Maluerim.
4. Tuliſſem. Voluiſſem. Noluiſſem. Maluiſſem.
5. Tulero. Voluero. Noluero. Maluero.

Infinitivus Modus.

Præsens. Ferre. Velle. Nolle. Malle.
Præterit. Tuliſſe, Voluiſſe, Noluiſſe. Maluiſſe.

Participia.

Præsens. Ferens. Volens. Nolens. Malens.

FEROR, Paſſivum à FERO.

Indicativus Modus.

1. Feror, ferris, vel ferre, fertur, ferimur, ferimini, feruntur.
2. Ferebar, ferebāris, vel āre, ātur, &c.
3. Latus ſum, vel fui: &c: Lati ſumus, vel fuimus.
4. Latus eram, fueram: Lati eramus, fueramus.
5. Ferar, ferēris, vel ēre, ētur. &c.

Imperativus.

Præſens. Ferre: Plural. Ferimini.
Futurum. Fertor. [tu, ille,) Pl. Ferimini, feruntor.

Conjunctivus.

1. Ferar, ferāris, vel āre, atur &c.
2. Ferrer, ferrēris, vel rēre, ferretur &c.
3. Latus ſim vel fuerim &c.
4. Latus eſſem vel fuiſſem &c.
5. Latus ero vel fuero &c.

Infinitivus Præſens. Ferri.

FIO, Factus ſum, Fieri.

1. Fio, fis, fit, fimus, fitis, fiunt.
2. Fiēbam, ut Legebam.
3. Factus ſum, vel fui. &c.
4. Factus eram vel fueram. &c.
5. Fiam, es, et, fiemus, fietis, fient.

Conjunctivus.

1. Fiam, as, at, fiamus, fiatis, fiant.
2. Fiĕrem &c. ut legerem.
3. Factus ſim vel fuerim &c.
4. Factus eſſem vel fuiſſem &c.
5. Factus ero vel fuero &c.

Infinitivus Præſens. Fieri.

EO, ivi vel ii, itum, ire.

1. Eo, is, it, imus, itis, eunt.
2. Ibam, as, at. &c.
3. Ivi, vel ii, iviſti, iiſti, ivit, iit, &c.
4. Iveram, vel ieram, iveras vel ieras &c.
5. Ibo, ibis, ibit, ibimus, ibitis, ibunt.

Imperativus.

Præſens. I. ——— ite.
Futurum. Ito (tu, ille) itote eunto.

Conjunctivus.

1. Eam, eas, eat, eamus. &c.
2. Irem, ires, iret &c.
3. Iverim, vel ierim, ieris ierit &c.
4. Iviſſem vel iiſſem, iiſſes, iiſſet &c.
5. Ivero vel iero, iveris vel ieris &c.

Infinitivus.

Præſens, Ire. Præteritum, Iviſſe vel iiſſe.

Participium.

Præſens, Iens, euntis. Futurum, Iturus.

DICO, DUCO, FACIO, FERO, hafve i Imperativo, Dic, Duc, Fac, Fer: Compoſita tamen a Facio, quæ A præſentis in I mutant, retinent E, ut Affice, effice, perfice &c.

Diſſe fire Præterita: ODI jeg hader / Cœpi jeg begyndte/ hafver begyndt: Memini, kommer ihu: Novi, jeg kiender/ carent Præſenti, & Temporibus à Præſenti formatis,

---

DE PARTICIPIO.

Participium er een deel et Adjectivum Primæ, Secundæ eller Tertiæ Declinationis, en deel et Verbum som hafver fire Tempora: Nemlig:

(I.) Præsens, som endis paa NS, som Amans.

(II.) Præteritum, som endis paa TUS, SUS, eller XUS; som Amatus, visus, fixus.

(III.) Futurum Activum, som endis paa RUS: som Amaturus.

(IV.) Futurum Passivum, som endis paa DUS: som Amandus.

Præsens paa NS, kommer af Imperfecto Indicativi, naar BAM eller BAR omvendis til NS: som af Amabam kommer Amans, af Loqvebar loqvens.

Præteritum paa TUS, SUS, XUS, kommer af Supino paa UM, naar M omvendis til S; som af Amatum kommer Amandus.

Futurum Activum paa RUS kommer af Supino paa UM, naar M omvendis til RUS: som af Amatum kommer Amaturus.

Futurum Passivum paa DUS, kommer af Participio Præsenti, naar S omvendis til DUS; som af Amans kommer Amandus.

Merk.

Activum paa O, hafver tvende Participia: Nemlig Præsens paa NS, oc Futurum paa RUS.

Passivum paa OR hafver ocsaa tvende Participia: Nemlig Præteritum paa TUS, SUS, eller XUS, oc Futurum paa DUS.

Depo-

Deponentia som styrer Accusativum oc Ablativum, hafver fire Participia: som Seqvens, seqvutus, seqvuturus, seqvendus. Utor, usus, usurus, utendus, de andre hafver ickun tre Participia: som Labens, lapsus, lapsurus, Opinans, opinatus, opinaturus.

DE ADVERBIO.

Adverbium er et uforanderligt Ord / som forklarer et Adjectivum eller Verbum: som Valde dives, meget rig/ piè vivit, hand lefver gudeligen.

Merk.

Nogle Adverbia forandris i enden ved Comparation. Comparativus Adverbiorum endis paa US, Superlativus paa ME: som Doctè, doctius, doctissimè, Fortiter, fortius, fortissimè.

ADVERBIA ere

(I.) Loci, som bemercke en Sted / oc ere Fem Slags / Nemlig:

1. In Loco, paa en Sted.

UBI, Hvor?

Ubique, Alle vegne.
Alicubi, Nogensteds.
Hic, Her.
Ibi, Der.
Illic, Istic } Hisset.
Usquam, Nogensteds.
Nusquam, Ingensteds.
Foris, Ude.
Passim, Allevegne.
Intrinsecus, Indvortis/ inden til.
Extrinsecus, Uden til/ Udvortis.
Superne, ofven til.
Inferne, Neden til.
Subtus, Under til.
Intus, Inde.

2. Ad

2. Ad Locum, Til en Sted.

QVO, Hvor hen?

Aliquò, Nogensteds hen.
Eo, Did hen.
Eodem, Der sammesteds hen.
Huc, Hid/ her hid.
Illuc, Istuc } Did hen.
Intro, Ind-ad.
Foras, Ud-ad.

3. Versus Locum, Mod en Sted.

QVORSUM. Hvoort hen?

Horsum, Hid hen.
Istorsum, Did hen.
Aliorsum, Andensteds hen.
Prorsum, Frem ad/ ret frem.
Rursum, Igien.
Sursum, Op ad.
Deorsum, Ned ad.
Sic Antrorsum, retrorsum, deXtrorsum, finistrorsum.

4. DE LOCO, Fra en Sted.

UNDE, Hveden/ hvor fra?

Hinc, Her fra.
Illinc, Istinc, Inde } Der fra.
Aliunde, Andensteds fra.
Undique, Alleveyne fra.
Utrinque, Fra begge Sider.
Desuper, Ofven fra.
Eminus, Langt fra.
Cominus, Nær hos.
Peregrè, uden Lands/ significat in loco, ad locum, de loco, ut peregre absum, peregre abeo, peregre redeo.
Cœlitus, Fra Himmelen.

5. PER LOCUM. Igiennem en Sted.

QVA, Hvoort igiennem?

Hàc, Her igiennem?
Illac, Der igiennem.
Istac, Der igiennem.
Recta, Lige frem.

(II.) Adverbia Temporis, som bemercke en Tid: oc det enten Definitum Tempus, en viß Tid/ eller Indefinitum Tempus, en u-viß Tid.

De

De Adverbia som bemercke en vis Tiid / ere Præsentis, Præteriti, eller Futuri Temporis.

Præsentis Temporis ere:

Hodie, I Dag.
Jam, nunc, Nu.
Modò, Nu / nylen.
Adhuc, Endnu.

Præteriti Temporis ere:

Dudum, Længe siden.
Pridem, For nogle Dage/for nogen Tid siden.
Antea, Tilforen.
Nuper, Nylygen.
Pridie, Dagen tilforn.
Heri, I Gaar.
Nudius tertius, Andendags-Gaar/i Forgaar.

Futuri Temporis ere:

Cras, I Morgen.
Perendie, Ofvermorgen.
Postridie, Dagen efter.
Propediem, Inden kort Tid.
Porro, Fremdeelis.
Postea, Der efter.
Posthac, Her efter.
Olim, I sin Tid/ dicitur etiam de præterito, Fordum.

De Adverbia som bemercke en u-viß Tid / ere disse:

Quando, Naar.
Aliquando, Undertiden.
Aliàs, Ellers/ en anden Tid.
Cito, Snart/ citius, citissime.
Diu, Længe. Diutius, diutissimè.
Quam diu, Hvor længe.
Donec, Indtil saa længe.
Dum, Saa længe/ den stund.
Dudum, længe siden.
Hactenus, Hidindtil.
Interdiu, Om Dagen.
Noctu Om Natten.
Vesperi, Om Aftenen.
Serò, Silde: Seriùs.
Interim. Interea. Imidlertid.
Mane, Aarle om Morgnen / tilia.
Mox, Strax/ i sammestund.
Continuo, extemplo, protinus, Idem.
Nondum, Icke endnu.
Nunquam, Aldrig.

Opor-

Oportunè, Paa beleilig Tid/ beleiligen.
Pauliſper, paululum. En liden Tid.
Qvandoqve, Undertiden.
Qvotidie, Dagligen.
Qvoad, Saa lange/ ſaa vit.
Repente, Pludſeligen.
Unquam, Nogen Tid.
Uſque, Jdeligen.

(III.) Temporis & Numeri, ſom bemercker en Tid/ oc Tall tillige; ſom:

Qvoties, Hvor tit:

Toties, Saa tit.
Aliquoties, Nogle gange.
Multoties, Mange gange.
Sæpe, Tit oc ofte. Sæpius, ſæpiſſimè.
Crebro frequenter. Idem.
Ruſſus, ruſſum, iterum, denuo, Jgien / anden gang.
Rarò, Sielden / rariùs, rariſſimè.
Semper, Altid.
Subinde, Jmellem ſtund / d: og da.
Interdum, Undertiden.
Plerumque, Meſtendeels/ gierne.
Semel, En gang.
Bis, To gange.
Ter, Tre gange.
Quater, Fire gange.
Quinquies, Fem gange ꝛc.
Vide Adverbia Numeralia pag. 82.

(IV.) Qvalitatis vel Copiæ.

Qvantum, Hvor meget?

Multum, Meget.
Parum, Lidet / minùs, minimè.
Paulum, aliquantum, Noget lidet.
Nimis, nimium, Alt formeget.
Affatim, Ofverflødeligen.
Satis, Nock.

(V.) Qva-

(V.) Qvalitatis.

Qvomodo, Hvorledis?

Benè, Vel/Melius, optimè.
Malè, Ilde/ pejus, pessimè.
Perperam, Stemmeligen/ ilde.
Ita, sic, Saaledis.
Aliter, Anderledis.
Secus, Anderledis/ seciùs.
Temerè, Daarligen.
Vicissim, Igien.
Ultro, Godvilligen.
Utcunque, Saa hen/ nogenledis.

(VI.) Similitudinis.

Ut, uti, sicut, sicuti, velut, veluti, ceu, qvasi, qvemadmodum, ligesom.

(VII.) Intendendi.

Valde, admodum, magnopere, perqvam, oppidò, Meget/ gandske meget/ storligen.

Prorsus, Omnino, Penitus, } Gandske/aldelis.
Impensè, Enixè, Obnixè, Vehementer. } Heftelig en/ med Magt.
Adeò, Usque adeo, Tam. } Saa.
Adeò ut, Saa at.
Imo, qvinimo, Ja/ja det som mere er.

(VIII.) Remittendi.

Sensim, Paulatim } Efter haanden.
Pedetentim, Fod for Fod.
Vix, ægrè, Neppeligen.
Pæne-pæne, Prope, Propemodum, Ferè, Ferme. } Nasten/ noget nær hart ad.

(XIX.) Com-

(IX.) Comparandi.

Magis, Meer / - maximè.
Minus, Mindre / minimè.
Tanquam, Ligesom.
Potius, Heller.

Quò, quantò, Jo meere.
Eò, tantò, Diß meere.
Æquè, Ligesaa.

(X.) Dubitandi.

Forsan, forsitan, fortasse, fortassis, Maa skee / kand skee.

(XI.) Interrogandi.

Quare, quamobrem, Hvorfore.
Cur non, quidni? Hvorfor icke?

Num, numquid? Om / mon.
An, utrum? S ne.
Nonne, Monne icke?

(XII.) Affirmandi.

Ita etiam sic, Ja.
Scilicet, videlicet, nempe, nimirum, nemlig.

Certè, profecto? sandeligen /
Næ, verè, sanè, S visseligen.
Utique, Ja sandeligen.
Plane, Aldelis.

(XIII.) Negandi, vel Prohibendi.

Non, Nej / icke.
Ne haud, Icke.

Nequaquam, haudquaquam, neutiquam, minime, Ingenlunde.

(XIV.) Demonstrandi.

En! Ecce! See / see der.

(XV.) Hor-

(XV.) Hortandi.

Eja, Eie.
Age, in Plurali agite, agedum, Vel an.
Amabo, sodes, Kiære.
Qvin, At icke/ at jo/ heller.
Cedo, Gif hid/ lad see.

(XVI.) Optandi.

O! Utinam! ô si! Gud gifve.

(XVII.) Restringendi.

Qvà, quatenus, Saa vit som.

(XVIII.) Excludendi.

Solum, Tantum, Modò, } Alleniste. Alleniste med saa stiæl.
Tantummòdo, Solummodò, Duntaxat. } Alleniste.
Præcisè, Kort ud/ knap / med en Ord.

(XIX.) Separandi & Distribuendi.

Seorsum, For sig self/ særdelis
Privatim, I Enrom.
Sigillatim, I særdelished. hver for sig.
Bipartito, Paa to maneer.
Bifariam, I tvende maader.
Multifariam, I mange maader.

(XX.) Congregandi & Comitandi.

Simul, una, pariter, Tillige/ tilhobe.
Conjunctim, Collectim, Turmatim, Gregatim, I en Flok / i Flocketall.

Merk.

Til Adverbium foris ogsaa nogle Ord som kaldis Interjectiones, og ere fornemmeligen disse: O! Hei! Væ. Pro Proh! Ah! Vah! Heus! Ohe! Hem! Heu.

Disse Interjectiones ere uforanderlige Ord / som bemercke en hastig Sindets Bevægelse / og styrer Casum eller Casus: som O! styrer Nominativum, Accusativum, eller Vocativum.

Hic og Væ, styrer Dativum.

Pro og Proh! Ah og Vah! styrer Accusativum og Vocativum.

Heus og Ohe! styrer Vocativum.

Hem og Heu! styrer Dativum, Accusativum og Vocativum.

DE CONJUNCTIONE.

Conjunctio er et uforanderligt Ord / som foyer Ord eller Meeninger sammen.

Conjunctiones ere fornemmeligen disse:

(I.) COPULATIVÆ.		(II.) Disjunctivæ.	
Et, Ac, Atque, Que,	Oc.	Aut, Seu,	Enten / eller.
Etiam, Quoq;	Ocsaa.	Sive,	Hvad heller.
Cum, Tum,	Saavel som oc.	Vel, Ve,	Enten.
Tam, Quam,	Saa vel som oc.	Nec, Neq;	Icke heller.

(III.) Con-

(III.) Conceſſivæ.

Etſi, Tametſi, Etiam, Quamvis, } Om end ſkiønt/ Enddog.
Quanquam, Licet, } Om endſkiønt/ Enddog.
Quidem, Equidem, } Vel.

(IV. Adverſativæ.)

At, Aſt, Sed, Verùm, Verò, Atqui, } Men.
Tamen, Attamen, } Dog allige-vel.

(V.) Conditionales.

Si, Derſom.
Niſi, Uden ſaa er.
Sin, Men derſom.
Quoad, Quatenus, } Saa vit.
Alioquin, Cæteroquin, } Ellers.
Modo, Dum, Dummodo, } Med ſaa ſkiæl.

(VI.) Concluſivæ.

Ergo, Ideo, Igitur, Ideirco, } Derfor.
Quopropter, Quocirca, Froinde, Propterea, } Hvorfor. Derfor.

(VII.) Ordinales.

Primo, Først.
Deinde, Derneſt.
Tum, Ydermeere/ da.
Poſtea, Præterea, Mox, } Der efter.
Denique, Poſtremo, Ultimo, } Omſider / paa det ſidſte.
Item, Porro, } Fremdeles.
Adhoc, Adhæc, } Tilmed.

(VIII.) Cauſales.

Nam, Namque, Enim, Etenim, } Thi.
Enimverò, Viſſeligen/ til viſſe.
Quia, Fordi.
Quoniam, Efterdi.
Quando, Quandoquidem, Siquidem, Cum, } Efterdi
Ut, Quò, } Paa det at.
Ne, At icke.

(IX.) Explanativæ.

Quippe, Fordi.		Nimirum,	Nemlig.
Videlicet,	Nemlig.	Puta,	
Scilicet,		Ut,	Saasom.
Nempe,		Utpote,	

Nota.

(1.) Qvamvis, Qvia, Qvare, Nisi, Qvocirca, sættis for paa i en Meening.

(2.) Autem, Qvoque, Verò, Enim, Qve, Ne, Ve, sættis bag et andet Ord i en Meening.

(3.) Ergo, Igitur, Itaqve, Qvoniam, Tamen, sættis nu for/ nu bag.

DE PRÆPOSITIONE.

Præpositio, (Som saa kaldis/ fordi det sættis for et Nomen eller Verbum) er et uforanderligt Ord/ oc bemercker Een Omstændighed.

Tredeve Præpositiones styrer Accusativum.

Ad, Til.		Contta, Tvert imod.	
Adversus,	Imod.	Erga, Venlig imod.	
Adversum,		Extra, Uden for.	
Ante, For.		Intra, Inden for.	
Apud, Hos.		Inter, Imellem / iblandt.	
Circum,	Runden omkring.	Infra, Neden for.	
Circa,	paa alle Sider.	Juxta, Hos/ ved/ nær hos.	
Circiter, Hen ved.		Ob, Formedelst.	
Cis, Paa denne Side / inden for.		Penes, Hos.	
Citra, Paa denne Side.		Per, Ved.	
		Ponè, Bagester/ bag ved.	

Post,

Poſt, Efter / bag.
Præter, Foruden.
Propè, Hart hos.
Propter, Formedelſt.
Secundum, Efter/ item hos.
Secus, Hos/ ved/ ud med.
langs ad.
Supra, Ofven for.
Trans, Igiennem/ ofver/ item paa den anden Side.
Verſus, Imod.
Ultra, paa hin Side.

Femten Præpoſitiones ſtyrer Ablativum.

A, ab, abs, Af/ fra.
Absque, Foruden/ uden.
Coram, For/ ræt i Aaſyn/
Cum, Med.
De, Af / item / om.
E, Ex. Af/ ud af.
Palam, Aabenbare.
Pro, For/ i ſtæden for.
Præ, For / frem for.
Procul, Langt fra/ vlit fra.
Sine, Uden.
Tenus, Indtil/ ret indtil.

Fiire Præpoſitiones: Nemlig/ In, i / paa/ Sub, under/ Super, ofven paa/ ofven ofver/ Subter, neden til/ under / ſtyrer Accuſativum oc Ablativum: Accuſativum, naar de bemerker til en Stæd/ Ablativum, naar de bemerker i eller paa en Stæd. Clam, lønligen/ ſtyrer ogſaa Accuſat. og Ablativum.

Diſſe Præpoſitiones, AN, vel AM, COM, vel CON, DI, vel DIS, Re, SE, & VE, ſtyrer ingen Caſum, men findis altid ſammenſat med andre Ord/ meſten med Verbis: med hvilke de andre ſtyrende Præpoſitiones og ofte ſammenſættis.

Nota.

(1.) Naar Præpoſitiones miſter deris Gaſum, blifver de til Adverbia, ſom Ante, før/ Poſt der efter:

Hvorfor ogsaa nogle Præpositiones compareris, som Adverbia: ut;

Extra,	Exterius,	Extremè.
Intra,	Interius,	Intimè.
Infra,	Inferius,	Infimè.
Propè,	Propius,	Proximè.
Secus,	Secius,	——
Supra,	Superius,	——
Ultra,	Ulterius.	——

(2.) Tenus oc Versus sættis bag deris Casum; ut, Urbem versus, Auribus tenus.

SYN-

SYNTAXIS LATINA.

Om to Ords Sammensættelse

Regler om Casibus.

I Nominativo sættis

(1.) Den som gior/ for Activum finitum.

(2.) Den som lider/ for Passivum finitum.

(3.) Den som er / eller bliver / for Verbum Substantivum Finitum. NB. Triplex est Verbum (Activum, Passivum, Substantivum) ideoque triplex datur Verbi subjectum, nempe, (Agens, Patiens, Existens.)

I Accusativo sættis

(1.) Den som gior/ for Activum Infinitum.

(2.) Den som lider/ for Passivum Infinitum.

(3.) Den som er eller bliver/ for Verbum Substantivum Infinitum. I Accusativo sættis og den Verbi Activi Giørning gaar ud paa/ bag Verbum Activum. Ellers styris Accusativus af een Præposition.

I Genitivo sættis den som eyer noget / eller den som noget tilhører/ som Liber Patris, Faders Bog.

I Dativo sættis den som noget gives/ fratagis/ eller tilegnis: som Do puero poma. Jeg giver Barnet Eble: Eripio puero nuces, Jeg tager Nødder fra Barnet.

I Vocativo sættis den som kaldis / eller tiltalis / som heus Petre! Hør Peder! Accede mi fili. Kom hid / min Søn.

I Ablativo sættis (i Danskeu med Præposition, i Latinen uden Præposition) Den Ting jeg gior noget med; som Verbebare lapide, At slaa med en Steen/ capere manu, at gribe med Haanden. I Ablativo sættis og en Aarsag af hvilcken/ Item en Maade og Omstændighed / paa hvilcken een Ting er eller skeer: som Pallidus morbo, bleeg af Sygdom. Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine luscus.

SYNTAXIS SUBSTANTIVORUM.

Regulæ Generales Tres.

Regula Prima Substantivorum.

(I.) Naar To Substantiva sigis om den samme Ting/ da sættis de begge i den samme Casu: som Deus Pater, Gud Fader. Maria Virgo, Jomfru Maria.

Regula Secunda.

(II.) Naar To Substantiva sigis om tvende adskillige Ting/ da sættis det i Genitivo, som bemercker at eye / og endis i Danſken paa S: som Timor Domini HErrens Fryct/ Liber Patris. Faders Bog.

Regula Tertia.

(III.) Naar et Substantivum beskriver et andet (af nogen indvortis Dyd/ Udyd/ eller udvortis Skikkelse) da sættis det som beskriver det andet/ i Genitivo eller Ablativo: som Puer bonæ indolis, og puer bona indole, Et Barn af en god Art og Natur. Virgo pulcræ formæ, og Virgo pulcrâ formâ, En deylig Pige. Vir magni nasi, &, Vir magno naso.

Regulæ Speciales Substantivorum sunt Ellipticæ de qvibus in Syntaxi Præpositionum.

SYN-

SYNTAXIS ADJECTIVORUM.

Regulæ Generales Tres.

Regula Prima Adiectivorum.

(I.) Adjectivum (enten det er Nomen, Pronomen, eller Participium) kommer over eens med Substantivo i Genere, Numero, og Casu: som bonus Vir, Een god Mand: bona mulier, Een god Kone: bonum Vinum, god Viin.

NB. Pronomen Relativum, QVI, QVÆ, QVOD, kommer overeens med det forregaaende Subſtantivo i Genere og Numero: ſom Vir, qvi: Mulier, qvæ: Vinum, qvod. Men ikke altid i Caſu, thi Caſus ſtyris af efterfølgende Nomine eller Verbo eller af forregaaende Præpoſition: ſom Deus, qvi eſt. Deus, cujus ſum. Deus, cui ſervio. Deus, qvem colo. Deus, a qvo dependeo.

Regula Secunda.

(II.) Adjectivum Partitivum (ſom haver i Danſken/ neſt efter ſig/ een af diſſe Partikler, Af/ Iblant/ Fremfor) ſtyrer Genitivum Pluralem, ſom kand forklaris ved diſſe Præpoſitiones, DE, E, EX, PRÆ, ANTE, INTER: ſom Unus omnium, Een af alle/ Een iblant alle/ Een frem for alle/ Kand forklaris Latine, unus De, e, ex, præ omnibus, eller unus, ante vel inter omnes.

Merk.

Adjectiva Partitiva ere i Latinen,

1. Disse Positivi: Ullus, nullus, solus, alius, uter, uterque, neuter, quis, quisque, quisquam, quidam, quilibet, nemo: Item Numeralia, Unus, duo, tres: Primus, Secundus, tertius, &c.
2. Alle Comparativi, som brugis Partitivè.
3. Alle Superlativi.

Regula Tertia.

(III.) Comparativus (som haver i Danskен/ nest efter sig / denne Partikel, END) styrer Ablativum, som kand forklaris ved disse Partikler, QVAM, AC, ATQVE: som Petrus est doctior Paulo, lærdere end Paul/ kand forklaris Latinè, Petrus est doctior, qvàm, ac, atque, Paulus.

Regulæ Speciales Adjectivorum.

1. Adjectiva Neutra, og Pronomina Neutra, som brugis Substantivè, styrer Genitivum: som multum cibi. Qvid rei.
2. Participia paa NS, og Verbalia paa AX, som brugis Substantivè, styrer Genitivum: som Amans Pecuniæ. Tenax propositi.
3. Adjectiva Curæ, desiderii, notitiæ, memoriæ, Criminis, metus, & his contraria, styrer Gnitivum.
4. Adjectiva, item Verba, Copiæ & Inopiæ styrer Genitivum eller Ablativum: som Plenus Vini, & plenus Vino. Egere pecuniæ, & pecuniâ.
5. Adjectiva Commodi, facilitatis, similitudinis, proprietatis, amicitiæ, aptitudinis, & his contraria, styrer Dativum: som Vinum utile stomacho.
6. Longus, latus, altus, crassus, styrer Accusativum og stalden Ablativum: som Longus ulnam, latus pedem.

7. Dig-

7. Dignus, indignus opus (fornøden) fretus, præditus, vacuus, orbus, contentus, styrer Ablativum: som Opus est nobis argento fretus Deo. præditus ingenio. vacuus curis. contentus rebus suis.

SYNTAXIS PRONOMINUM.

(1.) Relativum kommer overeens med det forregaaende Substantivo i Genere og Numero, men ikke i Casu:

(2.) Der svaris i den samme Casu, der spørgis: som / Qvis loqvitur? Petrus. Cujus est liber? Petri. Cui dedisti? Petro. Qvem vocas? Petrum. à qvo accepisti? à Petro.

SYNTAXIS VERBORUM.

Regulæ Generales Sex.

1. Verbum finitum haver Nominativum for sig / i lige Numero og Persona: som Ego amo, tu amas, ille amat.

2. Verbum infinitum haver Accusativum for sig: som Dicunt, me amare, te amare, illum amare.

3. Verbum Activum styrer Accusativum, naar det bemerker een Gierning som gaar ud: som Ego amo te.

4. Verbum Passivum og Substantivum styrer ikke Accusativum, ey heller Verbum Neutrum, uden sielden.

5. Næ-

5. Resten til et hvert Verbum kand Dativus sættis: som Do tibi.

6. Naar to Verba kommer tilsammen / skal det eene sættis i Infinitivo: som Volo amare.

At disse Sex Regler dis bedre kand udføris / vil jeg forklare een hver Regel for sig.

Regula Prima Verborum.

De Verbo Finito.

(II.) Verbum Finitum (det er Indicativi, Imperativi, Conjunctivi Modi) haver Nominativum (som gior / lider / er eller bliver /) for eller bag sig / udi lige Numero og Persona: som Puer ludit, Barnet leger. Puer verberatur, Barnet faar Hug. Puer est Doctus, Barnet er lærd. Puer fit grandis, Barnet bliver stort.

NB. SUM, forem, fio, existo, item de fleste Passiva have undertiden Nominativum baade for og bag sig: som Deus est bonus. Puer vocatur Johannes.

Merk.

Nominativus som gaar for Verbum Finitum, er Tre Slags: Nemlig

(1.) Et Nomen som gior / lider / er eller bliver.

(2) Een af disse Personer: Jeg / Du / Hand / Vi / I / De. Hvilke ofte udelukkis i Latinen: For Exempel / Hvad gior du? Jeg læser / heder Latinè, Qvid agis? Lego. ikke Quid agis tu? Ego lego.

(3.) Et Verbum Infinitum, eller Constructio Infinita: som mentiri non est meum. Didicisse fideliter artes, emollit mores.

Regula Secunda.

(II.) Verbum Infinitum (det er Infinitivi Modi) haver for sig Accusativum, som gior/ lider/ er eller bliver/ hvilken Accusativus med Verbo Infinito kand omvendis til Nominativum og Verbum Finitum, ved disse Partikler. Quod eller Ut. (Danicè At) som (Video) puerum ludere, Jeg seer Barnet lege/ kand omvendis saa/ (Video) quod puer ludat, Jeg seer/ at Barnet leger.

NB. Esse og fieri, item Passivi Infinitivi have undertiden Nominativum bag sig/ naar Nominativus gaar for/ som Ego Cupio esse doctus. Fieri dives.

Naar brugis QVOD? og naar brugis UT?

QVOD (Danicè At] brugis

[1.) Naar det kand forklaris ved Quia, Fordi: som Qvod convaluisti, gaudeo. det er quia convaluisti.

(2.) Naar det bemerker een Gierning som er skeed/ eller som skeer nu/ eller her efter vist skal skee: som credo, quod DEUS creaverit mundum. Credo, quod DEus sustentet mundum. Credo, qvod mundus periturus sit.

UT, (Danicè At) brugis

(1.) I Latinen/ efter disse Ord: Talis, tantus, tam magnus, tam doctus, tam fortis: Adeo, ita, sic. Accidit evenit, contingit. I Danisken efter disse Ord: Saa/ saa stoer/ saa ung/ saa mægtig/ saa flittig/ saaledis/ saadan/ paa den Maade/ til den Ende/ paa det/ derfor/ det skeede/ det hændede.

(2.) Brugis UT, om een Gierning som skal skee eller kand skee/ dog uvist om det skeer: Og da sporges til hvad Ende? som Præceptorem audio, [til hvad Ende?) Ut doctus evadam. nego factum, ut elabar. videbo, ut efficiam. Oro ut, monco ut, hortor ut, svadeo ut, postulo ut, jubeo ut.

Regula Tertia.

De Verbo Activo Transitivo.

(III.) Verbum Activum Transitivum, (enten det endis paa O eller OR) styrer Accusativum, som lider/ som amo Patrem, veneror Deum.

NB. De Participia, Gerundia, og Supina paa UM som kommer af Verbo Transitivo styrer ogsaa Accusativum, som Amans Patrem, amaturus Patrem, amando Patrem. amatum Patrem.

Regulæ Speciales.

(1.) Verba, docendi, monendi, rogandi, regunt duos Accusativos; ut doceo te literas. moneo te hanc rem.

2. Verba Accusandi, damnandi & absolvendi regunt Accusativum cum Genitivo: ut accusare aliquem furti.

3. Verba æstimandi, mercandi, contrahendi & taxandi regunt Accusativum cum his fere Genitivis; Tanti, quanti, magni, maximi, pluris, plurimi, parvi, minoris, minimi, assis, flocci, nauci, pili: ut tanti emit hoc, quanti alter vendidit.

4. Verba Memoriæ, ut recordor, reminiscor, memini, nec non obliviscor, regunt Accusativum vel Genitivum: ut recordor hanc rem, & hujus rei.

5. Misereor, misereſco, satago, regunt Genitivum. ut, Pater misereatur filiorum.

6. Utor, fruor, fungor, vescor, potior, nitor, glorior, item laboro, [pro male habeo] sto, consto, gaudeo, regunt Ablativum: ut, utor libro. fruor vitâ. fungor officio. laboro morbô.

SYNTAXIS IMPERSONALIUM.

1. Interest & Refert [der ligger Magt paa] saltis sammen med disse Genitivis, Tanti, quanti, magni, per magni, maximi,

rimi; pluris, plurimi, parvi, minoris, minimi: ut, utriusq; noſtrum permagni intereſt. Magni vel parvi refert. Dicimus qvoque intereſt vel refert mea, tua, ſua, noſtra, veſtra?

2. Miſeret, miſereſcit, piget, pœnitet, pudet, tædet, regunt Accuſativum cum Genitivo: ut miſeret me tui. ſuæ quemq; fortunæ pœnitet.

Decet, delectat, juvat, regunt Accuſativum: ut, decet hoc illum. Oportet, nullum regit Caſum.

4. Libet, collibet, licet, liquet, item conſtat, præſtat reſtat, apparet, patet, placet. conducit, ſufficit, evenit, expedit, prodeſt, Dativo junguntur: ut libet mihi, licet tibi, liquet nobis, conſtat omnibus.

Regula Qvarta.

De Verbo Paſſivo, Subſtantivo & Nevtro.

(IV.) Verba Paſſiva og Subſtantiva ſiyrer ikke Accuſativum, ey heller Verba Intranſitiva eller Neutru, uden ſiælden: Nam paſſio manet in Patiente, Exiſtentia in exiſtente, Actio intranſitiva in agente.

Merk.

Paſſiva ſættis ſammen med Ablativo, og Præpoſitione A eller AB: ſom laudatur ab his, culpatur ab illis.

Regula Qvinta.

De Omni Verbo.

(V.) Reſten til et hvert Verbum kand Dativus ſættis: Som Do tibi, Aufero illi. Videor mihi, videris tibi. Videtur ſibi. Eſt mihi, Jeg haver / eſt tibi du haver / eſt illi, hand haver: ſunt nobis, vi have.

Regu-

Regulæ Speciales.

1. Certis Activis jungitur ferè Dativus tantum: sunt q; in prima Conjugatione: Ancillor, assentor auxilior, convitior, dominor, famulor, gratificor, grator, gratulor, insidior, morigeror, operor, opitulor, patrocinor, parento, propinqvo, appropinquo, refragor, & suffragor: item hæc Composita: adsto, insto, & obsto, adversor & obversor, aspiro, illacrimo, impero, immurmuro, incommodo, invigilo, incubo, obsecundo, obtempero, repugno, supplico. In Secunda: noceo, pareo, placeo, faveo, indulgeo, svadeo & persuadeo, medeor. Item arrideo, assideo, insideo, & præsideo, adhæreo, & inhæreo, invideo & provideo, indoleo, impendeo, immineo, succenseo. In tertia: Cedo, sido, confido, & diffido, nubo pareo, irascor. Item benedico & maledico, innitor & obtinor, obstrepo, occurro & succurro, obloquor, obsequor, resisto, succedo. In Quarta: Obedio, servio, blandior. Item adhinnio, assentio, subvenio, & supervenio, indormio, innutrio, immugio.

2. His Verbis, Sum, duco, do, verto, tribuo, habeo, iunguntur duo Dativi: ut, est mihi laudi. Do tibi dono. Vertitur illi vitio.

3. Hæc Verba: Antecedo, anteo, antesto, anteverto, antevenio, attendo, adulor, allatro, despero, præcedo, præcurro, præeo, præstolor, medicor, moderor, obtrecto occumbo, illudo, insulto, studeo, incesso, eadem significatione jam Dativum, jam Accusativum regunt: ut antecedere aliis & alios.

4. Hæc Verba, æmulor, ausculto, caveo, consulo, metuo, timeo, formido, diversa significatione jam Dativum, jam Accusativum regunt: ut æmulor tibi, Jeg misunder dig/ te, Jeg efterfølger dig/ ausculto tibi, Jeg adlyder dig/ te, Jeg hører dig/ caveo tibi, Jeg frycter for dig som en Ven/ te, som en Fiende. Consulo tibi, Jeg giver dig Raad/ te, Jeg spør dig til Raads.

Regu-

Regula Sexta.

De Duobus Verbis.

(VI.) Qvando duo Verba concurrunt, absq; Conjunctione, alterum erit Infinitivi Modi: ut, *Volo legere.*

SYNTAXIS ADVERBIORUM.

1. Parum, satis, abunde, affatim, paululum, ubi, ubiq;, nusqvam, Pridie og Postridie styrer Genitivum: som *satis Eloqventiæ, sapientiæ parum. Nusqvam Gentium. Ubiqve Terrarum. Pridie ejus diei.*

2. Adverbia som deriveris af Adjectivis eller Verbis styrer Primitivorum Casus: som / *similiter huic vestitus est.* (nam similis jungitur Dativo) *Nihil lacrimâ citius arescit.* (nam Comparativus regit Ablativum) *Vixit optimè omnium*, (nam optimus regit Genitivum Pluralem.)

3. EN og ECCE styrer Nominativum eller Accusativum: som/*En dextra, fides q3. E se miserum hominem.*

4. NE PROHIBENDI Imperativum vel Conjunctivum amat: ut, *Ne me moneas. Ne doce.*

5. NE JURANDI, & UTINAM optandi Conjunctivum amant: ut, *ne sim salvus, si aliter scribo ac sentio.*

6. Duæ Negationes apud Latinos affirmant: ut, *Non sum nescius. Nemo non videt.*

7. Post Encliticam NE; non seqvitur AUT, sed AN: ut, *unum nescio, gratulêrne tibi, an timeam.*

naar kom hand? *Venit horâ primâ, eô tempore, annô, menſe, die.*

2. QVAMDIU? Hvor lenge? i Accuſativo eller Ablativo: ſom / hvor lenge levde hand? *Vixit annos decem,* vel *annis decem.*

(V.) Nomina Urbium, Byers Navne / (item Domus og Rus) ſettis uden *Præpoſition* / naar der ſpøris.

1. QVO, Hvor hen? i Accuſativo: ſom / *ire Hafniam, domum, rus*: Ubi deeſt AD vel IN.

2. UNDE, Hveden / hvor fra? i Ablativo: ſom / *redire Hafniâ, domo, rure*: Ubi deeſt A vel AB, EX vel DE.

3. UBI, Hvor? i Ablativo, derſom Byens Navn er Tertiæ Declinationis eller *P*luralis Numeri: ſom / *Vixit Lacedæmone, Athenis, rure*: Men de Byers Navne ſom ere *P*rimæ eller Secundæ Declinationis ſettis i Genitivo: ſom / *Vixit Lubecæ, Hamburgi, Domi.*

Et kort Tilleg
Om Danske Ords Forandring.

Eftersom det siunis at et Barn ikke grundeligen kand fatte et fremmet Sprogs forandring / før det fatter nogen viß Grund og Forstand udi sit eget Sprogs Forandring / vil Jeg korteligen handle noget om Danske Ords Declination, Comparation og Conjugation.

Hvorledis declineris Danske Ord ?

Danske Substantiva have gierne i Nominativo for sig eller i Enden Een eller Eet: Som / een Mand / Mand-en. Et Bord / Bord-et. Genitivus Singularis og Pluralis endes paa S. De andre Fire Casus ere Nominativo lige.

Singularis.		Pluralis.	
Nominativus, Vocativus,	Mand / Manden.	N. V.	Mænd / Mændene.
Dativus, Accusativus,	Bord / Bordet.	D. A.	Borde / Bordene.
Ablativus.		A.	
Genitivus,	Mands / Mandens. Bords / Bordets.	Genit.	Mænds / Mændenis. Bordis / Bordenis.

Danske Adjectiva ere i Masculino og Fæminino lige / og ende Neutrum paa E: Som / Een stoor Mand / Een stoor Kone / Et stoort Huus: Naar / Den eller det / settis for Danske Adjectiva da endis de paa E / og ere omnis Generis: Som / den store Mand / den store Kone / det store Huus: Danske Adjectiva declineris som Substantiva.

De

De Danske Pronomina declineris saa:

	SINGULARIS.	PLURALIS.
Ego.	Nominativus — Jeg. Gen. Dat. Ac. Abl. Mig.	Nominativus — Vi. Gen. Dat. Ac. Abl. Os.
Tu.	Nominativus — Du. Gen. Dat. Ac. Abl. Dig.	Nominativus ——— Gen. Dat. Ac. Abl. Eder.
Sui.	Nominativus ——— Gen. Dat. Ac. Abl. Sig.	Nominativus — J. Gen. Dat. Ac. Abl. Sig.
Ille, illa, illud.	N. Hand/M. hun/F. det. N. G. Hans/ Hendis/ Dets. Dat. Acc. Abl. } Hannem/Hende/Det.	N. De. (in o. G.) G. Deris. D. Ac. Abl. } Dennem. Dem.
Ista, e, ud.	N. Den/ M. den/ F. det/ N. G. Dens/ Dens/ Dets. Dat. Acc. Abl. } Dend/ Dend/ Det.	N. De. G. Deris. Dat. Ac. Abl. } Dennem. Dem.
Hic, hæc, hoc.	N. Denne/ Denne/ Dette. G. Dennis/ Dennis/ dettis. Dat. Acc. Abl. } Denne/ denne/ dette	N. Disse. G. Deris. Dat. Ac. Abl. } Disse.
Qvis, qvæ, qvid.	N. Hvo eller hvem/ hvad? G. Hvis eller hvems? D. Ac. Abl. } Hoo/ Hvem? hvad?	N. Hvilke? G. Hvilkis? D. Ac. Abl. } Hvilke?
Qvi, qvæ, qvod.	N. } Som/ (i M. F. N.) hvilken/ hvilken/ hvilket G. Hvis/ (i M. F. N.) D. hvilkens i M. F. hvilkets N. Ac. } Som/ (i M. F. N.) Abl. } hvilke/ hvilke/ hvilkets	N. } Som. Hvilke. G. Hvilkis. Dat. Acc. Abl. } Hvilke.

Hvorledis Compareris Danske Ord?

Danske Adjectiva Compareris saa:

(1) Positivus Lærd / [i M. og F.] Lærdt [i Neutro.]

(2.) Comparativus Lærd-ere (i M. F. og Neutro.)

(3.) Superlativus Lærd-ist / aller-lærd-ist: eller den lærd-iste / den aller-lærd-iste.

Fra denne Maade viger dog efterfølgende Adjectiva, som compareris saaledis.

1.	God / got.	bedre/	best/	den beste.
2.	Ond / ont.	værre/	værst/	den værste.
3.	Stoor/stort/	større/	størst/	den største.
4.	Liden/liidet/	mindre/	minst/	den mindste.
5.	Megen/meget/	meere/	mest/	den meste.
6.	Gammel/	ældre/	ældst/	den ældste.

Danske Adverbia compareris nesten som Adjectiva.

Positivus er enten et Adjectivum Neutrius Generis som Smukt/høyt: Hand skriver smukt/hand siunger høyt: eller et Adverbium som endis paa gen / som/kierligen: Comparativus Adverbii endis i Dansken paa ere. Superlativus paa ist eller igst: og haver ofte for sig paa det og bag i Enden E / som paa det smukkiste.

Smukt/	smukkere/	smukkist/	paa det smukkiste.
Høyt/	høyere/	høyist/	paa det høyeste.
Kierligen/	kierligere/	kierligst/	paa det kierligste.

Hvorledis Conjugeris Danske Ord?

Danske Verba Conjugeris med Personer / men Latinske Verba Conjugeris uden Personer.

Danske Verba Conjugeris i Perfecto, Plusqvamperfecto, og Futuro med andre Verbis. Nemlig

Per-

(1.) Perfectum conjugeris Activè med (haver) Passivè med [er eller haver været.]

(2.) Plusqvamperfectum conjugeris Activè med (havde) Passivè med [var eller havde været.]

(3.) Futurum Indicativi conjugeris Activè og Passivè med [skal eller vil.]

(4.) Futurum Conjunctivi conjugeris Activè med (faar) Passivè med (bliver eller faar bleven.)

Derimod Conjugeris de Latinske Verba paa O, uden nogen Tilleg/ men Verba paa OR conjugeris i Perfecto med Sum og Fui, i Plusqvamperfecto med eram og fueram, og er dette mærkeligt/ at naar Sum, fui eram, fueram, conjugeris med Deponentibus eller Activis paa OR, da bemerker Sum og Fui, Jeg haver/ Eram og Fueram, Jeg havde: Som/ locutus sum vel fui, Jeg haver talt / locutus eram vel fueram, Jeg havde talt: Men naar Sum Conjugeris med Passivis paa OR, da beholder det sin Bemerkelse.

Gloria in excelsis Deo!

DEMONSTRATIO GRAMMATICA

Grammaticæ reformandæ
necessitatem,
ostendens,
nec non

Praxin Grammaticam

ad octo Modos redactam
perspicuâ brevitate proponens,

omnibus Latinæ lingvæ Tyronibus in Praxi Grammatica nondum exercitatis, perutilis ac necessaria.

HAFNIÆ, Literis *Joh. Philippi Bockenhoffer*, Reg. Majest. & Universit. Typogr. Anno 1684.

COgitationes hæ literariæ Viri Clarissimi BERNHARDI SIWERS, publico bono promovendo destinatæ, multa habent, ad falebras tyrociniorum Latinæ Lingvæ vel mitigandas vel tollendas profutura, ut proinde typos publicos justis de causis mereantur. Dab. Hafniæ 13 Decembr. 1682.

OL. BORRICHIUS.

PRaxis hæc Grammatica, cum facilem, planamq; viam proficiendi aperiat tyronibus, inprimis iis qvi inter prima adhuc elementa versantur, cum fructu publico, non sine laude Clarissimi Avctoris evulgabitur. Hafniæ 10 Sept. Anni 1684.

OL. BORRICHIUS.

Pag. 1. l. 8. lege. raisons.
Pag. 13. l. 21. lege. Characteristicarum.
Cætera benevolus Lector ipse corriget, & condonet.

Een Recommendations Skrivelse
til
RECTOREM MAGNIFICUM
og
CONSISTORIALES NOBILISSIMOS
Regiæ Academiæ Hafnienſis.

Edle/ meget Hæderlige og Høylærde Herrer.

Min ſkyldighed fordrer paa det tiænſtvilligſte at recommendere Eder nærværende Demonſtration over min Grammaticam minorem og majorem, og mit Lexicon Etymologicum, af hvilke tre Bøger Grammatica minor er først udgaaen/ til den ende/ at de andre to ſkal/ neſt Guds Hielp/ folge/ derſom de befindis Ungdommen ſaa nyttige/ at de kand meritere Eders Approbation og Befordring.

Min Grammaticam minorem vil Jeg ikke med mange Ord recommendere Eder/ eſterſom Jeg ikke tvivler/ at den forrige Approbation og derpaa følgende Kongelige Confirmation vel effectuerer det Jeg søger/ i særdeelished eſterſom min Grammatica mi-

minor indeholder Primitiva Latina, de fornemste Ord / som ere saa sammenføyede med Donaten og Grammatica, at et Barn kand strax Declinere Comparere og Conjugere Vocabula, hvilket efter den gemeene Methodis Anledning ikke kand præsteris i nogle Aar: For Exempel.

(I.) Dette Substantivum, Calcar, &c. kand et Barn som haver lært Donaten og Nomenclatorem icke Declinere, før det aff Grammatica majori lærer

1. Denne Regel Fol. 11. in R desinentia formant Genitivum addito IS: ut, Calcar, calcaris. Thi denne Regel maa endelig læris / efterdi Genitivus staar icke hos Nominativum i Nomenclatoribus Stephani.

2. Denne Regel Fol. 22. in AR Neutra sunt: ut, Calcar. Thi førend et Barn veed cujus Generis et Ord er / kand det icke Declinere, og Genus findis icke i Nomenclatoribus.

3. Denne Regel Fol. 7. Neutra habent Nominativum, Accusativum & Vocativum semper similes qvi in Pl. terminantur in A, Thi Neutra declineris i Nominativo, Accusativo oc Vocativo anderledis / end Masculina og Fæminina.

4 Denne Regel: Fol. 16. Neutra in E, AL, & AR dant consimiliter Ablativum in I: ut, Calcar, calcari. Thi ellers skulle et Barn sige Calcare. (At jeg intet skal melde om Accenten.)

Disse fire Regler maa et Barn endelig vide før det kand Declinere Calcar; Men hvor lenge varer det vel før et Barn lærer af Grammatica majori disse fire Regler / item at applicere samme Regler til Declinationes?

[II.] Dette Adjectivum, Felix, kand et Barn icke Declinere eller Comparere efter den gemeene Methode, før det lærer af Grammatica majori.

1. Denne Regel Fol. 14. In X Desinentia finiunt Genitivum mutato X in CIS. 2. Den-

2. Denne Regel Fol. 26. Reliqva Nomina Adjectiva, qvæ non terminantur in US, ER, vel IS in Masculino, unius sunt terminationis per omnia Genera.

3. Denne Regel Fol. 17. Comparativa & Adjectiva unius terminationis dant Ablativum in E & I.

4. Denne Regel Neutra habent tres similes Casus: Thi Felix Masculinum og Fæmininum declineris anderledis/ end Felix Neutrum.

(III.) Dette Verbum, Facio, kand et Barn icke conjugere efter den gemeene maade for det lærer af Grammatica majori.

1. Denne Regel Fol. 41. Neutrum est qvod in O desinit nec format ex se Passivum in OR, thi ellers skulle Facio og conjugeris i Passivo.

2. Fol. 53. Ut Facio haver i Præterito feci, i Supino factum.

3. Denne Regel. Af Perfecto kommer de Tempora, som endis paa RAM, RIM, SEM, RO, SE. Hvilken Regel jeg ikke finder i Donaten, eller Grammatica vulgari, da dog intet Verbum kand conjugeris uden denne Regels Kundskab.

4. Denne Regel Fol. 61. Dico, Duco, Facio, Fero, habent in Imperativo Dic, duc, fac, fer, per Apocopen.

Men at ingen skal tvivle der paa/ at jo min Methodus Conjugandi er kortere og lettere end den gemeene/ da bevisis det saaledis.

Et Barn lærer efter den gemeene Maade otte formas Conjugandi, men efter min Maade lærer det i begyndelsen ikkun tre formas: Nemlig/ AMO, SUM og AMOR. Under AMO settis Moneo, Lego, Audio: under AMOR settis Moneor, Legor, Audior, til den ende/ at et Barn som haver lært at conjugere AMO og AMOR, kand strax see hvor udi de 3 sidste Conjugationes viger fra den første. For Exempel.

1. Mo-

1. Moneo viger fra Amo ved et langt E, Lego neſten ved et ſkacket I, Audio neſten ved et langt I.

2. Docebam, Legebam, Audiebam, viger fra Amabam ved et langt E i penultima.

3. Monui, Legi, Audivi, conjugeris ſom Amavi: Naar ikkun Prima Perſona tagis i agt / hvis forandring læris af Præteritorum formatione.

4. Docebo viger fra Amabo ved et langt E, de andre to Futuro have een ſær Conjugation.

5. Docesſillis fra Ama ved et langt E, Lege ved et ſkacket E, Audi ved et langt I.

Korteligen naar Børn ſeer Tempora under Temporibus, Modos under Modis, Numeros og Perſonas under Numeris og Perſonis da fatter de langt ſnarere og viſſere den forſkiel / ſom findis imellem Amo, Doceo, Lego og Audio, end naar de i Donaten lærer at conjugere hvert Verbum for ſig uden at applicere og ligne det eene Verbum med det andet.

Kand det nu demonſtreris for alle lærde / at min Grammatica minor og hendis Primitiva ere den ſtuderende Ungdom gavnligere end den forrige Methode, da følger / at det er forneden / at min Grammatica major, og mit Lexicon bliver Eder recommenderet, thi hvad ſær Gavn ſkulle Børn have af min Grammatica minori, derſom de ſiden lærer Grammaticam Vulgarem? Item hvad ſær Gavn kand Børn have af mine Primitivis / derſom de ikke ſiden af Lexico lærer Compoſita og Derivata?

Men at Jeg ikke ſkal ſiunis forgiæves at recommendere min Grammaticam majorem, da haver Jeg i nær-

inærværende Demonstration confererit og lignet de gemeene Affectiones, Definitiones, Divisiones og Regulas med mine, item proponerit min Praxin saa udførligen at een hver her efter kand forstaa den saavel som Jeg selv: Item forrestillet af min Grammatica majori det første Blad / som indeholder Grunden til alle Grammatiker og Lexica, at det kand giøris vitterligt/hvad Grund min Methode byggis paa.

Jligemaade forrestillis og i nærværende Demonstration nogle Blade af mit Lexico / af hvilke Jeg formoder een hver kand slutte at Ungdommen efter min Methode lettere kand forstaa og lære Nomina, Verba og Verbalia, end efter den gemeene Maade. For Exempel.

(I.) Disse Nomina: boarius, bovile, bubulus, bubulcus, bucolica, buculus, bucerus, bugloſſum, bulimia, bucephalus, bupreſtis, butyrum, kand lettere forstaais og læris / naar de alle settis ordentligen under deris Primitivo Bos, Bovis (βοῦς, βοὸς) end naar mand lærer boarius i et Capitel / som forum boarium: bovile i et andet: bubulcus i det tredie: bugloſſum i det fierde: bupreſtis i det femte: butyrum i det siette: og de øvrige Nomina her og der.

[II.] Disse Verba: Abſtraho, attraho, contraho, detraho, diſtraho, extraho, pertraho, protraho, retraho, ſubtraho, forstaais og læris lettere naar de alle settis ordentligen under deris Primitivo Traho, end naar Traho settis sidst / som i Verbis Stephani. Item disse Verba: Attrecto, contrecto, detrecto, obtrecto, pertracto, retracto, kand lettere forstaais og læris naar de settis ordentligen under Tracto, end naar Tracto settis sidst ordine Alphabetico.

(III.) Disse Verbalia: Acta, orum, actuarius, actor, actio, actuoſus, actus, us, actutum, agmen: Kand lettere forstaais

staais og læris/naar de settis ordentligen under Ago, end naar de læris her og der.

(IV.) Haver et Barn in Analysi stor Nytte af Lexico Etymologico: For Exempel/ dersom dette Derivatum, acumen, skal expliceris, da kand mand strax af Lexico vise et Barn om acumen er Primitivum eller Derivatum, Simplex eller Compositum, Proprium eller Translatum, ja strax vise den heele Familie som kommer af Primitivo, Acies. Hvilket meget styrker Hukommelsen / og faciliterer det Latinske Sprog.

I det øvrige vil Jeg have nærværende Demonstration Eders Edle Collegio saa recommenderet, at dersom de Eenfoldige raisons Jeg bruger skulle befindis saa grundede og gode / at de kand give Eder nogen virkelig Anledning og Leylighed videre at befordre min Methode, Jeg da ved Eders Befordring høyligen skal obligeris, som tilforn saa her efter allevegne at kalde mig

RECTORIS MAGNIFICI

og

CONSISTORIALIUM NOBILISSIMORUM

ydmyge og tro Tienere

Berent Sivers.

Gun

Gunstige Læsere.

Efterſom jeg haſver taget mig for at forbedre Grammaticam, oc dog imod forhaabning fornemmer/ at der endnu findis nogle/ſom meene at Grammatica Vulgaris og Praxis Vulgaris er ſaa goed / at min forbedring ikke ſkulle være forsnoden / kand Jeg ikke forbigaa / de Eenfoldige til underretning/ med nogle faae raicons at demonſtrere, hvor udi og hvorfor Grammatica Vulgaris med ſin Praxi, bør forandris og forbedris.

§.

Der findis noget i Grammatica vulgari ſom kand bliſve ved Magt / ſaaſom

1. Regulæ Orthographicæ
2. Formatio Caſuum.
3. Doctrina Anomalorum.
4. Partes vocum Invariabilium.
5. Syntaxis Vocum invariabilium
6. Syntaxis Figurata og Proſodia.

Men der imod findis der noget / ſom ikke med rette kand bliſve ved Magt / ſaaſom

1. 2. 3. Affectionum doctrina
4. Definitiones Vocum Variabilium.
5. Diviſiones.
6. Genera Nominum.
7. Methodus conjugandi.
8. Methodus Præteritorum og Supinorum.
9. Syntaxis vocum Variabilium.
10. Praxis Grammatica.

Dette ſaa at være bevisſis korteligen udi efterfølgende Demonſtrationibus, hvilcke der ſom den gunſtige Læsere uden paſſioner med tilbørlig attention overvejer / ſkal hand uden tvivel fornemme at Grammatica Vulgaris og Praxis Vulgaris er ſaa god at den dog i mange ſtycker kand forbedris.

De-

Demonstratio Prima.

Grammatica Vulgaris lærer / at Affectiones Generales, som bequemme alle Ord/ere ikkun to: Nemlig.

(I) Species, som spør/ om et Ord er Primitivum eller Derivatum.

(II) Figura, som spør/ om et Ord er Simplex eller Compositum. Uanseet nu Species og Figura ere Generales Affectiones, som bequemme alle Ord/ saa at der kand spøris om et hvert Ord/ om det er Primitivum eller Derivatum, item om det er Simplex eller Compositum; Saa bør dog et Barn vide flere Affectiones generales om et hvert Ord/ end disse to.

§.

Den første General Affection mand bør at vide om et hvert Ord/ er denne.

(I) Hvert Ord bestaar af Bogstaver og Stavelser/ een eller fleere.

Den anden Affection om et hvert Ord er denne.

(II) Hvert Ord føris hen til een af 8. Parter.

Den tredie Affection om et hvert Ord er denne:

(III) Hvert Ord er foranderligt i Enden (ved Declination, Comparation eller Conjugation,) eller Uforanderligt.

Den fierde Affection om et hvert Ord er denne.

(IV) Hvert Ord er Primitivum eller Derivatum.

Den femte Affection om et hvert Ord/ er denne.

(V) Hvert Ord er Simplex eller Compositum.

Den siette Affection om et hvert Ord/ er denne.

(VI) Hvert Ord er Proprium eller Translatum.

§.

Disse 6. Hoved-Regler legge Grundvollen og Fundamentet til alle Grammatiker og Lexica. De 3 første Regler legger Grunden til alle Grammatiker, thi i Grammatica handlis (1) efter den første Regel om Bogstavers og Stavelsers Beskaffenhed/i henseelse til Orthographiam og Prosodiam, (2) Efter den

den anden Regel om Ordenis 8te Parter (3) Efter den tredie Regel/om Ordenis forandring/ item om Syntaxi, som flyder af Ordenis forandring / thi dersom alle ord vare Invariabiles eller uforanderlige / da behøvdis ikke nogen Syntaxis, men Ordene bleve sammensatte i deris første Endelser.

De 3 sidste Regler legge Grunden til alle Lexica, udi hvilke Ordene allerbest forrestillis / naar (1) Derivata settis under Primitivis (2) Composita under Simplicibus, (3) Translata under Propriis.

Som nu disse ser Hoved-Regler legger Grunden til alle Grammatiker og Lexica, saa legger de ogsaa Grunden til Analysin eller Praxin Etymologicam, hvilken uden disse 6. Reglers Hielp umueligt kand indrettis som den bør/ ey heller af Ungdommen ret fattis. Thi naar et Ord skal ret Analyseris eller resolveris Etymologicè da maa det af fornødenhed.

1. Resolveris in sua Principia, Nemlig i Bogstaver og Stavelser/ paa det at hver Bogstavs og Stavelsis rette Skrivelse og qvantitet kand betragtis.
2. Sporis/ Cujus Partis. Det er?
3. Dersom det er foranderligt/ Sporis/Cujus Declinationis, Gradus Comparationis, eller Conjugationis, det er?
4. Sporis/ om det er Primitivum, eller Derivatum?
5. Sporis/ om det er Simplex eller Compositum?
6. Sporis/ om det er Proprium eller Translatum?

Ianseet nu Analysis eller Praxis Etymologica bør indrettis efter forbemelte Ser Hoved-Regler / saa er det dog ikke min Meening at Børn skal i begyndelsen Analysere hvert Ord efter alle 6 Regler / men det er i Begyndelsen nok/ at et Barn resolverer et Ord efter den anden og tredie Regel / i det hand sporis (1) Cujus partis et Ord er / (2) Cujus Declinationis, Gradus Comparationis, eller Conjugationis, det er. Thi hvorledis kand et Barn i begyndelsen vide / efter den første Regel / Ordets rette Skrivelse/ og qvantitet, før det lærer Regulas Orthographicas og Prosodiam: Item hvorledis kand et Barn vide efter de 3 sidste Regler om et Ord er Primitivum eller Derivatum, Simplex eller Compositum, Proprium eller Translatum, før det lærer et Lexicon Etymologicum, som Weismanni hans.

Hvilket Lexicon dersom det blev fordanſket og brugt i Skolerne / kunde Docentes Informere med langt mindre Umage/ og Diſcentes i een kort tid legge et viſt og faſt Fundament i det latinſke Sprog.

§.

Efterdi nu mand ikke kand af Specie og Figura lære Fundamenteti Grammatica, ey heller Lexicorum Fundament, ey heller Analyſin vocum Singularum, da kand een hver let ſlutte / at Jeg ikke uden raicon i ſteden for Specie og Figura recommenderer forbemelte 6. Hoved-Regler / ſom ere Grundvollen til alle Grammatica og Lexica, Item til Analyſin eller Praxin Etymologicam.

Demonſtratio Secunda
de
Affectionibus Specialibus.
Numero & Perſona.

Der findis i Grammatica Vulgari intet ſaa beſværligt for Ungdommen at fatte/ſom Affectionum doctrina, udi hvilken Jeg i nogle Aar efter at Jeg var kommen af Skolen ikke ret kunde finde mig.

Grammatica Vulgaris lærer at der er ſom tvende Generales Affectiones (Species og Figura) ſaa og trende Speciales Affectiones, Nemlig Numerus og Perſona. Uanſeet nu Numerus og Perſona kand vel kaldis Speciales Affectiones (fordi de ikke begvemme alle Ord / men ikkun de Ord / ſom ere foranderlige per Declinationem og Conjugationem) ſaa har dog et Barn aldeelis ingen Nytte der af / at hand lærer/ at Numerus og Perſona ere Affectiones Speciales. Men der af haver et Barn megen Nytte/at hand lærer at Affectiones Speciales, ſom ikke begvemme alle Ord / ere tre/ Nemlig (1) Declinatio (2) Comparatio, (3) Conjugatio, og at Numerus og Perſona ere Declinationis og Conjugationis Accidentia: Nemlig Declinationis Accidentia ere Caſus, Numerus, Genus:

Com-

Comparationis Accidentia ere Positivus Comparativus og Superlativus gradus, Conjugationis accidentia ere / Tempus: Modus, Numerus og Persona. Ere nu Numerus og Persona accidentia Declinationis og Conjugationis, hvorfor skal da Accidentia præfereris deris Subjectis? Korteligen skal Affectiones Speciales forklaris med Nytte/ da maa de kaldis Declinatio, Comparatio, og Conjugatio og ikke Numerus og Persona, Efter Declinationem, Comporationem og Conjugationem kand de forandrige Ord vel Analyseris, men ikke efter Numerum og Personam.

Demonstratio Tertia.

De Affectionibus Nomini, Pronomini, Verbo & cæteris Orationis Partibus propriis.

Nest de 2. Generales og de 2. Speciales Affectiones lærer Grammatica Vulgaris at der skal tagis i agt om Nomine Substantivo, 8 Affectiones. Om Nomine Adjectivo, 8. Om Pronomine, 8. Om Verbo, 8. Om Participio, 8. Om Adverbio, 4. Om Conjunctione, 4. Om Præpositione, 3. Om Interjectione. 2. Naar alle disse Affectiones (forstaa Generales, Speciales, item Nominis Substantivi, Adjectivi, Verbi &c.) leggis sammen da løber Summen op til 57. / Imod hvilke 57. Affectiones der findis i a't efter min Methode ti kun 19. Affectiones, Nemlig 6 Generales Affectiones, som kand bequemme alle Ord/ 3 Speciales Affectiones som ere Declinatio, Comparatio og Conjugatio, hvis Accidentia ere 10. dragis nu 19 Affectiones fra 57. da bliver til overs 38 Affectiones, hvilke Ungdommen ikke behøver at lære.

§.

Til denne besværlighed at Affectiones ere saa mange / kommer i Grammatica Vulgari endnu en anden besværlighed / som bestaar der udi/at Affectiones opsettis ikke i een Part som i een anden / men i een hver Part / paa een sær Maade / som følger:

AFFECTIONES.

NOMINIS.	PRONOMINIS	VERBI	PARTICIPII.
Casus	Species,	Genus	Genus,
Declinatio	Significatio,	Persona	Casus,
Genus,	Genus,	Numerus,	Declinatio,
Comparatio,	Numerus,	Tempus,	Numerus
Species,	Persona,	Modus,	Comparatio
Figura,	Figura	Conjugatio	Figura
Numerus,	Casus	Species	Tempus
Persona	Declinatio	Figura	Significatio

Af denne Affectionum Urigtige og Uordentlige opsettelse følger ikke alleeniste den difficultet, at Affectiones ikke vel kand inhærere/men og denne/at Analysis, som bør at rette sig efter denne opsettelse/falder Ungdommen heel besværlig/ af Aarsag/at Analysis anderledis skal indstillis efter Nominis Affectiones anderledis efter Pronominis, anderledis efter Verbi, anderledis efter Participii Affectiones. det een hver let kand slutte / som Confererer disse 4 Parters Affectiones med hin anden / udi hvilke der findis alleelis ingen Methode, thi

(1) Hvad Methode er det / at der skal tagis i agt om Substantivo 8 Ting / om Adjectivo 8 Ting / om Pronomine 8 Ting / om Verbo 8 Ting / om Participio 8 Ting ? Er det ikke nok / at mand (neest Generales Affectiones som begvemme alle Ord) tager i agt om Substantivo, Declinationem, med sine Accidentibus, Om Adjectivo Declinationem og Comparationem, om Pronomine Declinationem. Om Verbo Conjugationem, med sine Accidentibus ?

(2) Hvad Methode er det / at sette Casum, Numerum, og Genus, som ere Declinationis accidentia, for Declinationem? Kand et Barn vel vide/Cujus casus, Numeri og Generis et Ord er/for det veed cujus Declinationis det er?

(3) Hvad Methode er det / at sette Tempus, Modum, Numerum og Personam, som ere Conjugationis accidentia, for Conjugationem? kand et Barn vel vide cujus temporis og Modi et Ord er / for det veed Cujus Conjugationis det er ?

(4) Hvad

(4) Hvad Methode er det at sette Speciem og Figuram, som ere Generales Affectiones, her og der iblant de andre Speciales Affectiones, nu for/ nu mit i/ nu sidst i Enden?

§.

Demonstratio Qvarta

De Definitionibus

Substantivi, Adjectivi, Verbi, &c.

Grammatica Vulgaris definerer Substantivum saa. Substantivum est, quod per se subsistit in Oratione & intelligitur, licet nullum adjectivum accesserit. Efter min Methode defineris Substantivum saa. Substantivum est vox Declinabilis, significans rem. Nemlig in Definitionibus Vocum invariabilium tagis significatio alleene i agt/ (hvilken er Differentia Specifica; Hvor ved Octo vocum genera sive partes kiendis og skillis den eene fra den anden) men i Definitionibus Vocum Variabilium tagis i agt ikke alleene Significatio men og Variatio, og det fordi de foranderlige Ord skillis fra de uforanderlige ikke alleeniste i henseelse til deris bemerkelse / men og saa i henseelse til deris forandring. Men efterdi in Vulgari Definitione Substantivi hverken bemerkelsen eller forandringen betragtis / da bør den med rette forbedris.

§.

Grammatica Vulgaris definerer Adjectivum saa: Adjectivum est, quod Substantivis declarandi causa adjicitur. Meni denne definition sattis differentia Variationis, som er Declinatio og Comparatio og bør derfor Adjectivum defineris saa. Adjectivum est vox Declinabilis & Comparabilis declarans rem.

§.

Grammatica vulgaris definerer Verbum saa:

Verbum est vox, quæ agere, pati vel esse significat. Udi hvilken Definition der sattis Differentia Variationis som er Conjungatio, og bør derfor Verbum defineris saa: Verbum est vox Conjugabilis, qvæ agere, pati vel esse significat, vel qvæ actionem passionem aut existentiam significat,

Naar Definitiones quatuor Verborum saaledis proponeris, at bemerkelsen leggis til Endelsen/da kand et Barn let lære/ hvad forskiæl der findis imellem Activum og Neutrum imellem Passivum og Deponens, Item naar Verbum paa O haver Passivum, og naar det ikke haver Passivum, hvilket efter den gemeene Methode ikke ret forklaris.

Demonstratio Qvinta,

De

Divisionibus.

Grammatica Vulgaris fører Nomen Substantivum og Nomen Adjectivum hen til en Partem Orationis, hvor af der kommer en temmelig Confusion in Etymologia Nominis. Efter min Methode deelis Substantivum og Adjectivum i tvende partes Orationis. De Raicons hvorfor Substantivum og Adjectivum bør føris hen til tvende adskillige partes Orationis, ere fornemligen tvende. Den første er / Significationis diversitas, som bestaar der udi / at Substantivum bemerker en Ting/ Men Adjectivum forklarer een Ting: Er nu Significationis diversitas Formalis causa Divisionis vocum in certas partes, som Grammatici lære / saa følger at Substantivum og Adjectivum bør i henseelse til deris adskillige bemerkelse skillis ad/og ikke sammenføyis under een Part. Den anden raicon eller Aarsag hvorfore Substantivum og Adjectivum bør føris hen til 2 Parter/ er Variationis Diversitas: Nemlig Substantivum declineris ikkun/men Adjectivum declineris og Compareris. Til disse tvende Aarsager kommer ennu den tredie/ som er/ at Substantivum og Adjectivum haver hver deris sær Syntaxin. Skillis nu Substantivum fra Adjectivo (1) i henseelse til bemerkelsen / (2) i henseelse til forandringen (3) i henseelse til Syntaxin, ja og (4) i henseelse til Logicam, (Omnia enim entia distinguuntur in Substantiam & Accidens.) Hvorfor skal de da staa under een Part?

Fremdeelis deeler Grammatica Vulgaris Verbum (1) i Activum, Passivum, Neutrum og Deponens (2) deeler hun Verba Neutra i Neutro-passiva, Neutralia passiva og Verba

Sub-

Substantiva, det er tilsammen 7 slags Verba. Men jeg deeler Verbum i Activum, Passivum og Substantium. Verba Substantiva (som kaldis saa / fordi de bemerke ikke een Gierning eller Lidelse / men et Væsen) ere (4) Nemlig Sum, Forem, Fio og Existo. Alle andre Verba bemerke een Gierning eller Lidelse / Og er derfor et hvert Verbum (undtagen de 4 Substantiva) Activum eller Passivum. Er nu et hvert Verbum Activum Passivum eller Substantivum, da følger at Verbum er ikke 7 slags / men ikun 3 slags. Efter denne Jersini Definition: Verbum est Vox, quæ agere, pati vel esse significat.

Demonstratio Sexta

De

Generibus Nominum.

In Grammatica Vulgari Ordineris Genera Nominum efter Vocales og Consonantes Finales. Hvor af der kommer flere Regler og Exceptiones end behov gioris. Efter min Methode føris Genera Nominum hen til 5 Declinationes, af aarsag at it Barn ikke kand vide Genus Terminationis, før det veed Cujus Declinationis et Nomen er: Thi de fleste Regler i Generibus Nominum grunder sig paa Declinationerne / som

A Primæ er Fæmininum, A Tertiæ Neutrum.

E primæ er Fæmininum, E Tertiæ Neutrum.

As primæ er Masculinum, As Tertiæ er Fæmininum.

Us Secundæ og Quartæ Masc. Us tertiæ Neutrum.

On Secundæ Neutrum, On Tertiæ Masculinum. Kand nu et Barn ikke vide Cujus Declinationis et Ord er før hand betragter Cujus Generis det er / da bør jo Genera Nominum indrettis i hensende til Declinationerne: og dette er Aarsagen hvorfor jeg i Generibus Nominum ikke følger den gemene Methode.

§.

Demonstratio Septima

De

Conjugationibus.

Efter den gemeene Maade proponeris Conjugationes Verborum

borum Regularium hver for sig/ ligesom der vare 8 Conjugationes, Nemlig 4 Activorum paa O, og 4 Passivonem paa OR. Efter min Methode føris alle Verba Regularia hen til 2 Conjugationes i det de 3 sidste Conjugationes settis ordentligen under den første. Aarsagerne hvorfor Jeg fører de 4 Conjugationes Activorum, item de 4 Conjugationes Passivorum til 2 Conjugationes, ere tvende/ den første er at de 4 Conjugationes Verborum Regularium kommer udi Endelsen over eens i Imperfecto, Perfecto og Plusqvamperfecto, den anden er/at de i Præsenti og Futuro, hvor de ikke kommer over eens/ settis saaledis under hin anden/ at et Barn strax kand see/ hvor udi Prima Conjugatio viger fra Secunda, Secunda fra Tertia, og Tertia fra Quarta, og saaledis i en hast lære den forskiæl som findis i Conjugationibus, hvilken forskiæl i lang tid ikke kand observeris i Donaten, hvor Conjugationes ere adskilte.

Demonstratio Octava

De

Præteritis ac Supinis.

Grammatica Vulgaris forestiller Præterita og Supina efter Præsentis Endelse/ paa Bo, Co, Sco, Do, Go, Ho, &c. Uden nogen Orden/ hvor af følger/ at de Præterita og Supina som kommer over eens ofte adskillis/ og de som ikke kommer over eens/ sammenføyis/ hvilket er besværligt for Hukommelsen/ Men efterdi Præterita og Supina læris til den ende at Ungdommen kand fatte den lighed og ulighed/ som findis i Præteritis og Supinis, da bør de Præterita og Supina som komme over eens/ settis under een Titel. For Exempel/ fordi lingo, coquo, dico, duco, ernungo, affligo, jungo, lingo, mingo, plango, distinguo, exstingvo, struo, fugo, tego, tingo, traho, veho, vivo, ungo, &c. ender alle Præteritum paa XI, Supinum paa CTum, da bør de og alle settis under den Titel XI CTum, Og ikke føris hen til fem Titler, som (1) dico, duco, til den Titel, CO (2) lingo, emungo, affligo, jungo, distinguo, exstinguo &c. Til den Titel GO & GUO (3) traho, veho, til den Titel HO, (4) coquo til den Titel QVO, (5) Vivo til den Titel VO, hvor under

under Vivo dog ikke findis i Grammatica Vulgari. Det hafde været langt bedre at Verba vare satte Alphabetice end paa denne Maade/men stal Verba sættis til Titler, da faar [1] de Præterita og Supina som have lige Endelse / føyis sammen (2) de Verba som sættis Supinum føyis sammen (3) de Verba, som sættis Præteritum og Supinum, settis sammen. Det Alvarus nogenledis observerer.

Demonstratio Nona,

De Syntaxi.

Syntaxis Vulgaris haver intet vist fundament, Efter min Methode grunder Syntaxis sig fornemligen paa Fire Hoved-Stykker.

De fire Hoved-Stykker paa hvilke Syntaxis grunder sig ere:

(1) Definitio Casuum, som Nominativus est casus agentis patientis vel existentis.

(2) Divisio Regularum in Generales & Speciales hvor ved Reglerne ordentlig proponeris Ungdommen / og indrettis efter praxin Grammaticam.

(3) Observatio Notarum Characteristicarum, hvor ved Ungdommen kand kiende en Regel fra den anden.

(4) Observatio Ellipsis, som lærer hvad Ord der sættis i Reglerne.

Det eniste fundament, paa hvilket den gemeene Syntaxis Nominum, Pronominum, Verborum grunder sig/ere de sex Casus, thi saa heder det/ Syntaxis Genitivi Nominum, Dativi Nominum &c. Syntaxis Genitivi Pronominum, Syntaxis Nominativi Verborum, Genitivi Verborum, Dativi Verborum &c. Hvad nu Casus angaar / da findis deris definitiones i den gemeene Methode ikke for i Syntaxi, som de burde/ men for i Etymologia, hvor Nominativus og Accusativus, som er de to fornemste Casus, ikke defineris saa fuldkommeligen/ som de skulle.

Thi

Thi Nominativus er ikke alleene Casus Agentis og Patientis, men ogsaa existentis; Thi som Verbum er triplex, Activum, Passivum, Substantivum, saa er og Nominativus triplex agens, patiens, existens; Foruden dette settis Nominativus sammen ikke med hvert Verbo, men ikun med Verbo Finito. Accusativus er ikke alleene Casus ejus in quem Verbi actio transit, men den er og Casus agentis, patientis vel existentis, respectu Verbi infiniti. Er nu Nominativus og Accusativus ikke vel definerede, saa folger at de Regler / som grunde sig paa disse tvende definitiones, ey heller ere vel funderede.

Den første Regel i den gemeene Syntaxi er denne,

Adjectivum og Substantivum Genere, Numero & Casu conveniunt. I denne Regel fattis 4 Ting. (1) At Ordenen forbendis / thi Syntaxis Substantivorum bør gaa for Adjectivorum (2) at Signum Universale er borte / som omne adjectivum, hvor ved includeris Adjectiva Pronominalia & Participialia, (3) fattis nota characteristica, som Adjectivum declarans, hvor ved Reglen skillis fra Adjectivo partitivo, & Comparativo. (4) Fattis Ellipsis, som Substantivum expressum, vel suppressum, thi det Substantivum med hvilket Adjectivum kommer over eens Genere Numero & casu, er ofte udelukt in Oratione, og burde derfor Reglen gioris saa.

Omne Adjectivum declarans habet suum Substantivum expressum vel suppressum, cum quo genere numero & casu concordat.

Paa denne Maade at examinere alle Regler in Syntaxi fra Begyndelsen til Enden skulle blive meget vitloftigt / vil derfor ikkun proponere 3 af mine Regler. Nemlig een af Syntaxi Substantivorum / een af Syntaxi Adjectivorum een af Syntaxi Verborum, og ligne samme 3 Regler med de Regler af Syntaxi Vulgari, at een hver kand domme hvis Methode der er den letteste. For Exempel / i min Syntaxi reformata findis disse tre Regler.

(1) Omne Substantivum possidens item Pronomen Primitivum & Gerundium jungitur Substantivo diversæ rei vel Verbo Sum in Genitivo.

Omne

(2) Omne Adjectivum partitivum, sive sit positivi, sive Comparativi, sive Superlativi gradus, regit Genitivum pluralem, vel singularem nominis collectivi.

(3) Omne Verbum Activum transitivum, indeq; orta [1] Participia (2) Gerundia (3) Supina in Um, (4) Verbalia in Bundus, regunt Accusativum patientem.

I steden for disse 3 Regler findis i den gemeene Syntaxi 12 Regler/Nemlig i steden for min forste findis disse Fem.

(1) Substantivum cum Substantivo Genitivo Casu jungitur.

(2) Eadem est ratio Pronominum primitivorvm, quando absolutè pro Substantivis ponuntur.

(3) Genitivi Pronominum primitivorum, mei, tui, sui, nostri, vestri, junguntur Adjectivis, Verbis, Verbalibus, Participiis Genitivum exigentibus, item nominibus affectum vel facultatem, vel simile quid significantibus.

(4) Genitivi Casus Gerundia in Di aliis nominibus adjiciuntur præcipuè voluntatem vel facultatem significantibus.

(5) Sum, cum possessionem aut officium significat aut ad aliquid pertinere Genitivum postulat.

Disse 5 Regler læris af Ungdommen paa 5. adskillige steder i Syntaxi, ligesom de vare fem adskillige Regler/ da de dog ere ikun een Regel. Thi som Jeg siger Domus Patris, saa siger Jeg ogsaa paa lige maade Domus ejus, amor mei, a Nominativo Ego, som er et Substantivum. Tempus prandendi, ligesom Tempus prandii, thi Gerundium er Nomen og Verbum. Est patris, nemlig Officium. Lærer alt saa Born 4 Regler forgiævis. Nam similium eadem est ratio & regula.

I steden for min anden Regel findis disse 4.

1. Adjectiva partitiva, & quæcunq; partitionem significantia adsciscunt Genitivum pluralem Totius, qui exponitur per DE, E. EX, PRÆ, Ante Inter;

2. Nomina Numeralia & Pronomina etiam Genitivo plurali gaudent.

3. Com-

3. Comparativa & Superlativa instar partitivorum etiam requirunt Genitivum pluralem.

4. Tam superlavia, quàm partitiva Genitivo Singulari no minis collectivi gaudent. Af disse 4 Regler læris 3 for mange.

J stæden for min 3die Regel findis disse.

1. Activa Verba, & quæcunq; actionē Significant, regunt Accusativū: det skulle heede activa transitiva, & quæcunq; actionem transitivam Significant, Thi Neutra bemerke ogsaa actionem, men Intransitivam, og styre sielden Accusativum.

2. Supina priora, si activè significant, casum Verbi sui regunt, det skulde hende / si actionem transitivam significant.

3. Participia imitantur Casum Verborum suorum, quando post se regunt casus, det skulle heede / participia transitiva Verborum suorum casus regunt.

4. At Gerundia transitiva styre ogsaa Accusativum, findis ikke in Syntaxi Gerundiorum, ey heller at Verbalia in Bundus styrer Accusativum; saa at den gemeene Syntaxis har baade for mange og for faa Regler.

Demonstratio Decima

De

Praxi Grammatica.

J Grammatica Vulgari findis inted om Praxi Grammatica, og lærer derfor Discentes i Begyndelsen ikke hvorledis Donatus og Grammatica skal appliceris til Nomenclatores, ey heller hvorledis Nomenclatores skal appliceris til Præcepta Grammatica: Men efter n.in Methode bør et Barn som lærer Vocabula primitiva strax practicere samme Vocabula, det er: (1) Declinere Substantiva og føre dem til Syntaxin Generalem Substantivorum (2) Declinere og Comparere Adiectiva Comparabilia og føre dem hen til Syntaxin Generalem Adjectivorum: (3) Conjugere Verba og føre dem hen til Syntaxin Generalem Verborum, &c: Thi hvad gavner det at et Barn lærer alleniste Nominativum, Casum, Positivum gradum

dum og Præsens Tempus? Kommer ikke Dagligen/naar mand skal tale eller skrive Latinè, Casus obliqui saa ofte for/ som Casus rectus? Kommer ikke Comparativus og Superlativus saa ofte for/som Positivus Gradus? Kommer ikke de andre Tempora, Modi og Personæ saa ofte for i Verbo, som Prima Persona Indicativi? Skal derfore et Barn have nogen Nytte af Vocabulis, da maa hand dagligen declinere Declinabilia, comparere Comparabilia, conjugere Conjugabilia, Item stimeligen ove sig i de 12 Generalibus Regulis Syntacticis: Thi naar et Barn vennis til à priori at sammensøje disse 3 Ting/ som ere (1) Vocabula, (2) Variatio, (3) Syntaxis, da lærer det uden Tvivel i et Aar saa megit/ som det ellers efter den gemeene Maade ikke lærer i 2 eller 3 Aar/ det Erfarenhed best skal bevise. Naar nu et Barn udi det første Aar haver lært at declinere, comparere og conjugere Vocabula, Item at føre dem hen til Regulas generales Syntaxeos, da bør det ikke holdis til at componere efter den gemeene Maade/ men Dagligen skis i Latinen, per Quæstiones circa Verbum institutis, per Colloqvia, per Narrationem historiarum &c som efterfølgende Praxis lærer/ hvilken her aabenbaris til den Ende/ at Docentes kand fuldkommeligen underrettis om min Praxi, hvad den er/ og hvor i den bestaar/ og dersom den befindis goed og gavnlig/ bruge den/ hvis ikke forklare til det beste/ at Jeg her candidè aabenbarer de Maader/ som Jeg efter nogle Aars experience holder for de beste og behændigste/ til at informere Ungdommen.

NOTA.

Grammatica er to slags: Nemlig (1) Didactica eller Docens, som lærer os Præcepta om Bogstaver/Stavelser/Ord/ og Ordenis sammensettelse: (2) Practica eller Usens, som lærer os hvorledis samme Præcepta skal brugis.

Grammatica Practica er to slags: Nemlig (1) Synthetica eller Genesis, som lærer os at samle og sammensætte een Tale eller Meening. (2) Analytica eller Analysis, som lærer os at opløse og forklare een Tale eller Meening. Om disse tven-

kvende Stykker / som ere Geneſis og Analyſis burde her vel ordentligen at handles/men for Kortheds ſkyld / vil Jeg lade Konſten fare / og uden nogen Philoſophiſke Methode paa det eenfoldigſte forklare Praxin Grammaticam.

§.

Praxis Grammatica indrettis efter min Methode paa efterfølgende Otte Maader / af hvilke een og anden tilforn er bekiendt og brugelig.

DE PRIMO MODO.

Praxis Grammatica Primi Modi er Etymologica eller Syntactica.

§.

Praxis Etymologica grunder ſig paa 5 Etymologiſke Hoved-Regler/ſom ere diſſe.

(1.) Hvert Ord foris hen til een af 8 Parter.

(2.) Hvert Ord er foranderligt (ved Declination, Comparation, Conjugation) eller uforanderligt.

(3.) Hvert Ord er Primitivum eller Derivatum.

(4.) Hvert Ord er Simplex eller Compoſitum.

(5.) Hvert Ord er Proprium eller Tranſlatum.

Efter diſſe Fem Hoved-Regler ſkal Praxis Etymologica indrettis: Nemlig

1. Sporis om hvert Ord/ cujus partis det er?

2. Sporis om hvert Ord / om det er foranderligt eller uforanderligt/og derſom det er foranderligt / Cujus Declinationis, cujus Gradus Comparationis, eller cujus Conjugationis det er?

3. Sporis om hvert Ord/ om det er Primitivum eller Derivatum? vulgò cujus Speciei?

4. Sporis om hvert Ord / om det er Simplex eller Compoſitum? vulgò cujus Figuræ?

5. Sporis om hvert Ord / om det er Proprium eller Tranſlatum, vulgò cujus ſignificationis?

Pra-

Praxis Syntactica grunder sig fornemmelig paa 12 Syntactiske Hoved-Regler/ som ere:

Regulæ Substantivorum tres.

(I.) Naar to Substantiva sigis om to adskillige Ting / da settis det eene (som endis i Danske paa S) i Genitivo.

(II.) Naar to Substantiva sigis om den samme Ting / da settis de begge i een Casu.

(III.) Naar et Substantivum beskriver det andet / da settis det / som beskriver det andet / i Genitivo eller Ablativo.

Regulæ Adjectivorum Tres.

(I.) Adjectivum kommer over eens med Substantivo i Genere, Numero og Casu.

(II.) Adjectivum Partitivum styrer Genitivum Pluralem.

(III.) Comparativus styrer Ablativum.

Regulæ Verborum Sex.

(I.) Verbum Finitum haver Nominativum for sig eller bag sig i lige Numero og Persona.

(II.) Verbum Infinitum haver Verbum Finitum og Accusativum for sig.

(III.) Verbum Activum Transitivum, (Item Participia, Gerundia, og Supina Transitiva paa Um) styrer Accusativum.

(IV.) Verbum Activum Intransitivum, (Item Passivum og Substantivum) styrer ingen Casum.

(V.) Til hvert Verbum kand Dativus settis.

(VI.) Naar to Verba kommer sammen / uden Conjunction, da settis det eene i Infinitivo.

Hen til disse Etymologiste og Syntactiske Regler skal Ungdommen i Begyndelsen vennis til at føre et hvert Substantivum, Adjectivum og Verbum, de lærer: For Exempel, Naar

et Barn haver lærdt disse 3 Ord / CHARTA. DOCTUS. SCRIBO, da skal det føre et hvert af disse Ord hen til de forskrefne fem Etymologiske Regler / og siden til de Syntactiske Regler. Nemlig til Regulas Substantivorum tres, er Ordet et Substantivum, som Charta; Til Regulas Adjectivorum tres, er Ordet et Adjectivum, som Doctus; Til Regulas Verborum sex, er Ordet et Verbum Activum Transitivum, som Scribo. Praxis er denne:

Exemplum Nominis Substantivi.

CHARTA, æ, Papiir/ er efter den første Etymologiske Regel et Subst antivum, fordi det bemercker een Ting; eller fordi det ikke kand udsigis med Mand / Qvinde / Ting / eller fordi der kand settis i Dansken for det/ eller bag det/ Een eller Eet / som et Papiir/ Papiiret.

CHARTA er efter den anden Regel foranderligt per Declinationem primam, Nominativi Casus, Singularis Numeri, Fœminini Generis.

CHARTA, er efter den tredie Regel Primitivum, hvoraf kommer disse Derivata, Chartaceus, Charteus, Chartarius.

CHARTA, er efter den fierde Regel/ simplex: Compositum er Charto-phylacium.

CHARTA, er efter den femte Regel/ Proprium.

Fremdeelis i henseelsen til Syntaxin føris Charta som et Subst antivum, hen til Regulas Generales tres Substantivorum.

Til den første/ som Charta, Virgo: Til den anden som Charta Petri; Til den tredie/ som Charta bonæ notæ: Meere haver een Discipel i begyndelsen ikke at tage i agt / om et hvert Substantivo Etymologicè og Syntacticè; De andre Speciales Regulæ og Exceptiones læris letteligen siden/ naar Generales Regulæ ere først vel fattede.

Exemplum Nominis Adjectivi.

DOCTUS, er efter den første Regel et Adjectivum, fordi det forklarer een Ting / eller fordi det kand udsigis med Mand/ Qvinde/ Ting.

DOCTUS, er efter den anden Regel foranderligt per Declinationem og Comparationem: per Declinationem secundam,

dam, ut Doctus, i, o, &c. per Comparationem, ut Doctus doctior, doctissimus.

DOCTUS, er efter den tredie Regel/Derivatum à Supino Doctum, som kommer af Doceo.

DOCTUS, er efter den fierde Regel/Simplex: Compositum er Indoctus.

DOCTUS, er efter den femte Regel/Proprium, Fremdeeles i henseelsen til Syntaxin foris Doctus hen til Regulas Adjectivorum tres; Til den forste/ som Doctus Vir, Docta Fœmina Doctum ingenium: Til den anden/som Doctissimus Philosophorum, ex Philosophis, inter Philosophos: Til den tredie/ som Doctior aliis, doctior, ac, atq; alii. Meere behøver een Discipel ikke at vide om et Adjectivo Generaliter.

Exemplum Verbi.

SCRIBO. er efter den forste Regel/ et Verbum Activum Transitivum, fordi det bemercker een Giørning/ som gaar ud/ og haver derfor Passivum in OR, som Scribor, scriptus sum, scribi.

SCRIBO, er efter den anden Regel forandrligt per Conjugationem Tertiam, Primæ Personæ, Singulari Numeri, Præsentis Temporis, Indicativi Modi.

SCRIBO, er efter den tredie Regel/ Primitivum: Derivata à scribo ere Scriptito, scriptio, scriptor, scriptorius, scriptura.

SCRIBO, er efter den fierde Regel/et Verbum simplex: Composita à Scribo ere: Adscribo, conscribo, describo, exscribo, inscribo, perscribo, præscribo, proscribo, rescribo, subscribo.

SCRIBO, er efter den femte Regel Proprium. Fremdeeles i henseelse til Syntaxin, foris Scribo, som et Verbum. hen til Regulas Verborum Sex: Nemlig/Til den forste/som: Petrus scribit, Til den anden/som: dicunt Petrum scribere; Til den tredie/som: Petrus scribit Literas; Til den fierde Regel/som: Literæ scriptæ sunt à Petro; Til den femte/som: Petrus scripsit Patri suo; Til den siette/som: Petrus vult scribere. Meere haver et Barn ikke at tage i act om et Verbo Activo Transitivo Generaliter.

NOTA.

Skal Praxis Grammatica efter nærværende Methode vel indrettis/ da faar Ungdommen have ved Haanden ikke alleeniste Grammaticam, men ogsaa et Lexicon Etymologicum, thi uden saadant Lexicon, kand et Barn ikke vel vide om et Ord er Primitivum eller Derivatum, Simplex eller Compositum, Proprium eller Translatum.

Naar et Barn paa denne maade vennis til i begyndelsen at føre Substantiva, Adjectiva, Verba, hen til forbemelte Etymologiske og Syntactiske Hoved-Regler / da lærer det i saa Maaneder / hvorledis det skal applicere et hvert Ord til Donatum, Etymologiam og Syntaxin, hvilket det ellers i mange Aar efter den gemeene maade ikke kand forstaae / fordi det lærer Vocabula for sig/Donatum for sig/Etymologiam for sig / Syntaxin for sig/ofvendis siden à posteriori Prin Etymologicam ikkun halfparten/ som: Charta est Substantivum primæ Declinationis, Nominativi casus, Singularis Numeri, Generis Fœminini. Scribo est Verbum Activum, Tertiæ Conjugationis, Primæ Personæ, Singularis Numeri, Præsentis Temporis, Indicativi Modi, &c.

DE SECUNDO MODO.

Praxis secundi Modi indrettis/ naar mand deeler een Periodum i saa mange Propositiones eller Meeninger/ som den indeholder Verba Finita, og gior siden om et hvert Verbo nogle Spørßmaal. For Exempel, denne Periodus, (Saa elskede Gud Verden/ at hand gav sin Enbaarne Søn/paa det at hver den som troer paa hannem/ ikke skal fortabis / men have det ævige Liv.) deelis i Fem Propositiones eller Meeninger / fordi den indeholder fem Verba Finita, Nemlig (1) Elskede/ (2) gav/ [3] troer/ (4) skal fortabis/ [5] skal have. Om disse 5 Verbis gioris nogle Spørßmaal. Om de første Verbo (Elskede) gioris disse Spørßmaal: Hvo elskede? Gud/hvad elskede Gud? Verden. Om det andet Verbo (gav) gioris disse Spørßmaal: Hvo gav? Gud/ hvad gav hand? sin Elskelige Søn/&c. Nemlig/ Verbum er det fornemste Ord i een hver

Pro-

Propositiõn eller Meening ; Thi af Verbo dependerer fornemmeligen Nominum constructio og Casus , og bør derfor Nomina appliceris Verbis ved Spørßmaal at mand af Verbo kand vide cujus Casus Nomina ere ; For Exempel : I denne Propositiõn (Peder skrev til sin Fader et Brev med sin egen Haand) er Verbum (skrev) det fornemste Ord / thi af det eene Verbo (skrev) dependerer alle de andre Nominum Casus, og gioris derfor om Verbo disse Spørßmaal: Hvo skrev? Peder. Til hvem skrev hand? til sin Fader. Hvad skrev hand? et Brev. Hvor med skrev hand? med sin egen Haand.

Ved saadanne Spørßmaal kand et Barn best forstaa / om de Nomina , som giøre een Meening med Verbo, skal settis i Nominativo, Dativo, Accusativo eller Ablativo: Men at dette / som her skrivis de Propositione, diß bedre kand forstaais / vil jeg forklare Latinè , hvad Propositio Syntactica er / uden hvis Forklaring mand ikke ret kand satte Fundamentet in Syntaxi Verborum.

DE PROPOSITIONE SYNTACTICA.

Propositio Syntactica , est Oratio , constans SUBJECTO & PRÆDICATO, hoc est, Nomine & Verbo ; ex his enim duobus, omnis perfecta Oratio constare debet.

SUBJECTUM Propositionis Syntacticæ est Nomen Nominativi vel Accusativi casus ; seu Subjectum est Nominativus agens, patiens, vel existens, qui præcedit Verbũ Finitum: vel Accusativus agens, patiens, existens, qui præcedit Verbum Infinitum.

PRÆDICATUM est Verbum Activum , Passivum, vel Substantivum , (Finitum, Infinitum,) quod prædicatur sive dicitur de Subjecto.

Hæc duo, Subjectum est Prædicatum (vel quod idem, Nomen & Verbum) cum construuntur , oritur inde Propositio Syntactica , quæ pro diversa conditione Verbi,

jam

jam Finita dicitur, jam Infinita, jam Activa, (Transitiva, Intransitiva) jam Passiva, jam Substantiva.

Constat autem unaquæq; Propositio Syntactica Essentialiter, duobus (uti Logica Propositio) membris: SUBJECTO nimirum & PRÆDICATO sive Verbo: ut, *Petrus scribit, Canis latrat, Puer verberatur, Deus est*; Accidentaliter pluribus, Nempe, vel tribus membris: SUBJECTO PRÆDICATO & TERMINO: ut, *Petrus scribit Literas.* (NB. *Terminus* nihil aliud est, quàm Accusativus patiens, qui Verbi Transitivi actionem in se recipit & terminat,] vel quatuor membris. (1.) SUBJECTO. (2.) PRÆDICATO. (3.) TERMINO. (4) RESPECTU: ut, *Petrus scripsit Literas Patri suo.* Vel quinque membris: (1.) SUBJECTO. (2.) PRÆDICATO. (3.) TERMINO. (4.) RESPECTU. (5.) INSTRUMENTO, CAUSA vel MODO: ut, *Petrus scripsit literas Patri suo manu sua*, vel pluribus membris, cum Propositioni additur circumstantia aliqva, vel TEMPORIS: ut, *Petrus scripsit* &c. *hesterno die*: vel LOCI: ut, *Petrus scripsit in Museo.*

Artificium resolvendi & componendi Propositionem Syntacticam in eo consistit totum, ut Verbum pro fundamento Propositionis agnoscamus: quod ne cui paradoxon videatur unico demonstrabo exemplo.

Exemplum Propositionis Finitæ.

Petrus scripsit literas Patri suo manu sua hesternô die, in Museo.

In hac Propositione sunt Sex Substantiva, nempe (I.) Subjectum, QVIS? *Petrus*, (II.) Terminus, QVID? *Literas.* (III.) Respectus, CUI? *Patri suo.* (IV.) Instrumentum, QVO? *Manu suâ.* (V.) Tempus, QVANDO? *Hesterno die.* (VI.) Locus, UBI? *in Museo.*

Hæc Sex Substantiva à Verbo dependere sic demonstro:

Scripsit esterbu m Activum, & quidem Transitivum Positâ jam actione hac (*scripsit*) ponitur quoq; Subjectum agens

agens (*Petrus*) Nam actio non potest fieri sine agente : & qvia actio scribentis est transitiva, ponitur simul res illa patiens, quæ actionem è Subjecto transeuntem in se recipit & terminat. (v. gr. *literas*) Porrò cum actio scribentis non simpliciter fiat, sed respective ad alium, ponitur res sive Persona illa, cui actio fit, in Dativo (v. gr.) *Patri suo.* Ad hæc cum actio scribendi sine organo vel instrumento peragi nequeat, ponitur quoque instrumentum in Ablativo, (v. gr.) *Manu sua.* Tandem cum omnis actio fiat in Tempore & loco, ingreditur quoque Propositionem circumstantia Temporis & Loci: ut, Qvando scripsit Petrus? *hesterno die.* Ubi scripsit? *in Museo.*

Ex hac adeò simplici demonstratione cum luce clariùs pateat, Nominum constructionem & Casus Verbo se accommodare, & à Verbo dependere, (est enim Verbum Propositionis quasi anima, quâ sublatâ, Propositio adeò redditur mortua vel muta, ac destituta Vocalibus suis vox) auctor sum discentibus; ut in Propositionibus resolvendis Verbum præcipuè respiciant, probeq; discipiant, (1.) *Qvale Verbum sit?* Finitum an Infinitum? Activum, Passivum an Substantivum? (2.) *Qvid præcedat Verbum? Qvidq; sequatur?* Qvod ut facilius indagari possit, ecce Tyronibus Regulam observatione dignam!

Omne Verbum (tam Finitum qvàm Infinitum,) significat actionem passionem vel existentiam, ideoq; habet ante se Subjectum aliqvod agens, patiens vel existens, Finitè in Nominativo, simili Numero & Personâ, Infinitè in Accusativo: Porrò ut Verbum habet ante se Subjectum Finitè in Nominativo, Infinitè in Accusativo, ita habet post se Terminum in Accusativo (si Verbum est Transitivum, nam Intransitiva rarò Terminum admittunt, Passiva & Substantiva nunqvam) Respectum in Dativo: Instrumen-

mentum, Causam, Modum in Ablativo: Circumstantiam Temporis & Loci, in Accusativo vel Ablativo &c. uti Regulæ Syntacticæ docent.

Hæc de *Propositione Syntactica*, ejusq; partibus *Subjecto, Prædicato, Termino, Respectu* &c. ita clarè proposita esse autumo, ut à discentibus æqve ac docentibus non possint non intelligi: est autem hæc de Propositione Syntactica doctrina adeo scitu necessaria, ut qvi hanc ignoret fundamentum Syntaxeos Verborum nec rectè intelligere ipse nec aliis accurate explicare poterit. Inest qvoq; huic doctrinæ mira in resolvendo facilitas. Qvanto enim facilius dicitur *Subiectum*, qvàm Nominativus, qvi præcedit Verbum Finitum, vel Accusativus qvi præcedit Verbum Infinitum? Qvantò facilius *Terminus*, qvam Res sive Persona illa in qvam Verbi actio Transit? Qvantò facilius *Respectus*, qvàm Persona, vel res cui aliqvid est vel fit, datur vel eripitur? Sapienti Sat.

DE TERTIO MODO.

Praxis tertii Modi, exercetur per Colloquia Magistrum inter & Discipulum, vel Magistro præsente inter discentes interrogando ac respondendo instituta. In Colloqviis verò hujusmodi respondentibus injungendum, ut interrogationis Verba, quando commodè fieri potest, repetere assvescant. Exempli gratia. Ad qvæstiones has? *Qvota sonat hora? Ubi fuisti? an tenes lectionem tuam? an intelligis me? quando emisti librum hunc? Qvod tibi nomen est?* non respondendum, prima &c. in templo: imò vel non, hodie vel heri, Petri. Sed hora sonat prima: fui in templo; teneo lectionem meam: intelligo te: emi librum hunc hoc vel illo tempore: Mihi nomen est Petrus vel Petri. Hujusmodi colloqviis lingva exercetur, pronuntiatio emendatur, attentio excitatur, Verba singula atq; phrases repetitionis beneficio memoriæ qvodammodo mandantur, & præmansum qvasi in os ingeritur.

DE

DE QVARTO MODO.

Praxis Qvarti Modi peragitur, qvando materiam Vernaculam à Magistro dictatam, pro ratione judicii ac profectus Latinè translatam, Magistro in charta emendandam exhibet discipulus, quàm praxin Exercitium stili vel Argumentum vulgò appellamus, cui exercitio hactenus omnis ætatis discentes à teneris assvescunt. Cæterùm ut à Provectioribus illis, qui aliqualem cum Grammatices, tum vocum ac Phrasium ex Autoribus vel Lexicis hauserunt notitiam, qviq; eo gaudent judicio, ut Auctores atq; Lexica in usum qvodammodo vocare sibiq; in succum, quod ajunt, & sangvinem convertere didicerint, cum fructu instituitur praxis hæc, ita frustrà pene exigitur à rudioribus latinarum Vocum ac Phrasium supellectile nondum instructis, in Grammatica adhuc hospitibus, in auctoribus atq; Lexicis omnino peregrinis. Quomodò enim Latinè construent qvibus constructionis Latinæ nondum comparata est vel materia vel ars? Unde primis institutionis annis discentium pleriq; exercitia elaborant vitiis scatentia, numerò, dictione, ac connexione destituta cum maximo temporis dispendio, qvod lucrari facilè poterunt, qvos in posterum exercitii vulgaris loco, seqventem imitari praxin non piguerit.

DE QVINTO MODO.

Qvintus Praxeos Grammaticæ Modus à Narratione proficiscitur, hoc modo instituenda. Ex Æsopo Camerarii (qvo libro pueritiæ nihil est conventius) narrat Discipulo Præceptor fabellam initio ex facillimis unam; idq; lingva primùm Vernaculâ, deinde simpliciter & ad captum accipientis semel, bis, ter, qvater Latinâ, mox placidè & qvasi per jocum exigit à Discipulo, ut materiam aliqvoties Latinè auditam, Latinè referat, totiesq; Latinè repetat, donec beneficio Magistri (ignota suggerentis, errata observantis, emendantisq;) sine vitiis Grammaticis telam narrationis Latinæ, proprio utcunq; Marte pertexere di-

di-

dicerit. Hoc præstito jubetur Discipulus rem præsentem in chartam conijcere, picturæq; , interpunctionis ac orthographiæ æquè diligentem habere rationem, atq; Etymologiæ ac Syntaxeos.

Narrationis hujusmodi repetitæ ac continuatæ fructum, illô certè, qvi ex vulgari percipitur exercitio stili, multò uberiorem re ipsa experientur , quotquot de industria praxeos hujus periculum facere conati fuerint. Inter narrandum verò docentis erit.

(I.) Assvefacere Tyrones , ut singulas voces atq; Syllabas clarè accurateq; pronuntient.

(II.) Dare Operam , ut Textum Vernaculum Phrasibus , qvantum fieri potest, propriis ac simplicibus ad Vivum exprimant.

(III.) Liberè ac libenter suggerere omnia , qvæ memoriæ narrantis vel exciderunt, vel non ita promptè occurrunt.

(IV.) Sine Stomacho errata indicare , interpositâ mora , donec fortè , qvi commisit erratum , se corrigat ipse , qvod si præstare non poterit , ostendenda erit Regula, in qvam peccatur , qvo à similibus in posterum sibi caveat vitiis.

(V.) Data occasione explicare qvibus idiomatis latina lingva à Vernacula differat: Exem. gratia: Idiomata Latinæ Lingvæ peculiaria, sunt inprimis ; constructio per Infinitivum , per duos Ablativos , per Participia: Item constructio Adjectivi Partitivi cum Genitivo , Comparativi cum Ablativo , Substantivi describentis cum Genitivo vel Ablativo : Deniq; Ellipsis Personarum ac Præpositionum, ut; dixit, hand sagde: caperè manu , med Haanden (emere argento , for Penge. Rarò enim Vernacula nostra constructione Infinita ac Participiis gaudet: Duobus verò Ablativis , Genitivo Partitivorum , Ablativo Comparativorum nunquam, hæc enim per particulas exponit, uti notum: Personarum verò ac Præpositionum freqventior longè apud nostrates occurrit usus, qvàm apud Latinos.

NO-

NOTA.

Ad Praxin hanc exercendam si cui fortì libeat scire, qvas ego, præter Æsopum Camerarii, utilissimas fore putem? historias? respondeo BIBLICAS. Latinitas enim in Bibliis adeò occurrit simplex ut puerili ætati utpote simplicissimæ judicari debeat longè convenientissima. Herculis cothurnos aptare videntur infantibus, qui classicos Auctores Rhetorices beneficio concinnatos, Historico, Poëtico, Oratorio dicendi genere refertos tyronibus Latinam lingvam à limine salutantibus proponendos autumant. Omnia omni ætati non conveniunt. Grammaticam initio tractantibus ad normam Grammatices omnino loqvendum ac scribendum esse censeo. Accedit quod historiis ac Parabolis Sacrarum literarum maxima insit non solum copia, varietas, ac perspicuitas, quæ tædium leniunt, sed & utilitas insignis: quotidiana enim sacræ Paginæ lectione ac consuetudine, non solum pietatis semina tenellis inseruntur animis, verum etiam cum Timotheo à teneris sensim sacrosancto præparantur ministerio, quotquot Theologiæ se studio consecrarunt. Hisce de causis omnibus Methodi meæ ductum non asperantibus ex veteri Testamento Genesin commendo totam, item viginti priora Exodi capita usq; ad promulgationem Legis Moralis, sequentia enim de Ceremoniali ac forensi Lege, Pueritiæ sunt obscuriora. His postea addi possunt liber Josve, Judicum, item uterq; Samuelis, & urerq; Regum. Ex novo autem Instrumento non nisi Mattheum commendo & Acta. Sane si Maronis hoc: (Ab Jove principium Musæ, Jovis omnia plena:) ita sanctè observarent teneræ ætatis formatores, ut Musas Gentiles à Divino Verbo (uti par est) auspicarentur qvotidie, studiis ita sane aspiraret nostris Divina benignitas, ut quæ nunc in declivi sunt, ad pristinum denò Vigorem ac statum erigerentur.

Paulus plantat, Apollo rigat, Deus dat incrementum.

DE

DE SEXTO MODO.

Sexti modi Praxis est illa, quæ Variatio Syntactica dicitur.

De Variatione Syntactica.

Variatio vocum Syntactica spectatur præcipuè in Substantivo, Adjectivo & Verbo.

De Variatione Substantivi.

Substantivum variatur.

(I.) Per Casus: ut,

Pietas omnes Virtutes superat.
Pietatis summa est dignitas inter Virtutes.
Pietati primus debetur locus inter Virtutes.
Pietatem nulla Virtus superat dignitate.
O Pietas, tu superas omnes Virtutes alias.
Pietate Virtus nulla est dignior.

(II.) Per Numerum: ut,

Homo est mortalis. Homines sunt mortales.

(III.) Per Substantiva cognata Synonyma seu æquivalentia: ut,

Deus, — Jehova, Dominus, Numen, S.S. Trinitas.
Navis, — pinus, ratis, carina, puppis &c.

(IV.) Per Substantiva contraria quibus præponitur adverbiũ.

Vel negandi: ut, *Honor est, — Non est dedecus.*
Vel interrogandi: ut, *Honor est, — An hoc est dedecus?*

(V.) Per Phrasin, Periphrasin, sive Circumlocutionem.

Deus — Vasti moderator Olympi.
Christus — Clara Dei soboles.
Homerus — Trojani belli scriptor.
Patria — Natale solum.

De Variatione Adjectivi.

Adjectivum variatur in Positivo, Comparativo & Superlativo gradu?

In Positivo variatur Adjectivum.

(I.) Per Casus: ut, *Doctus est.*
Docti nomen meretur.

Docto

Docto esse licuit.
Doctum esse constat.

(II.) Per Numerum: ut, *Doctus est*, vel
Docti eum in suo ordine agnoscunt.
Doctorum in numero habetur.
Doctis accensetur.
Doctos inter numeratur.
E Doctis unus est.

(III.) Mutatione Adjectivi in Substantivum cognatum: ut,
Doctus est, — Doctrinâ est præditus.

(IV.) Per Adjectiva Synonyma sive æquivalentia: ut,
Doctus est, — literatus, eruditus, politus, excultus est.

(V.) Per Adjectiva Contraria: ut,
Doctus est, — non indoctus est: non rudis est.

(VI.) Per Phrases aut Periphrases: ut,
Doctus est, — artibus liberalibus imbutus est.
Rerum divinarum & humanarum scientia præditus est.

In Comparativo variatur Adjectivum.

(I.) Mutatione Ablativi in Nominativum cum
Quam, Ac, Atque: ut, *Virtus est pretiosior Auro*: vel *Virtus est pretiosior, Quam, Ac, Atque, Aurum.*

(II.) Mutatione Comparativi in Positivum addendo
Magis quàm: Non perinde, quam, ac, atque:
ut, *Virtus est magis pretiosa, quàm Aurum.*
Aurum non est perinde pretiosum, ac Virtus.

(III.) Mutatione Comparativi in Verbum, qvod Comparativi vim habet: ut, *Virtus præstat auro.*

In Superlativo variatur Adjectivum.

(I.) Per Præpositionem: ut,
Mediocritas est omnium rerum utilissima,
Mediocritas est utilissima inter omnes res.

(II.) Mutatione Superlativi in Comparativum: ut,
Mediocritas est omnium rerum utilissima.
Mediocritas est utilior omnibus rebus.

(III.) Mutatione Superlativi in Positivum addendo
Nihil, aqve, atq;. Nihil perinde ac. Nihil magis, quàm. Tam, quàm

qvàm qvi maximè. Si qvisqvam alius. Qvantum alius nemo &c. ut,
Nihil aqve est utile, atqve mediocritas.
Mediocritas tam est utilis, qvàm qva maximè.
Mediocritas tantam habet utilitatem, qvantam res aliæ nulla.

(V.) Mutatione Superlativi in Verbum æqvivalens: ut,
Mediocritas vincit vel Superat omnes res utilitate.

DE VARIATIONE VERBI.

Verbum Variatur.

(I.) Mutatione Finiti, in Infinitum, & contra: ut,
Credo, qvod Deus creaverit mundum.
Credo, Deum creavisse mundum.

(II.) Mutatione Activi in Passivum & contra: ut,
Dicam — — — dicetur à me.
Dicemus — — — dicetur à nobis.
Dictum est ab illis — illi dixerunt.
Video te pingere literas. — Video literas pingi à te.
Scio te legisse librum. — Scio librum lectum esse vel fuisse à te.
Scio me lecturum esse librum. — Scio librum lectum iri à me.

(III.) Mutatione Verbi in Substantivum cognatum: ut,
Qvid sentis? — Qvæ est sententia tua?

(IV.) Per Verba Synonyma sive æqvivalentia: ut,
Narrant, — tradunt dicunt, ferunt, memorant.
Dicam, — proferam, narrabo, eloqvar.

(V.) Per Verba contraria, qvibus præponitur Adverbium,
Vel Negandi: ut, *Dicam, — Non tacebo.*
Vel Interrogandi: ut, *Dicam, — An hoc tacerem?*

(VI.) Per Conjunctas Voces sive Phrases: ut,

Lacrymabat.	———	*lacrymis rigabat ora.*
Proficisci,	———	*iter facere.*
Amare,	———	*Amore prosequi.*
Æstimare,	———	*in pretio habere.*
Vivere,	———	*vitam agere.*
Mori,	———	*è vita excedere.*
Finire,	———	*ad finem perducere.*

Summam, extremam, ultimam manum, limam, curam, operi imponere.

DE SEPTIMO MODO.

Septimus Praxeos Grammaticæ Modus Imitatio bonorum Auctorum appellatur, comparanda.

(I.) Prælegendo & explicando Auctores Classicos.

(II.) Excependo Phrases ex prælectionibus explicatis.

(III.) Digerendo Phrases in Locos Communes addito Auctoris nomine & libri Capite. Multi enim multa excerpunt frustra, qvod excerpta sua certos sub titulos redigere negligant.

(IV.) Relegendo ac repetendo sæpius prælectos Auctores, vel excerptas Phrases: Nam repetitio est anima lectionis.

(V.) Transferendo historiam Latini Auctoris in lingvam Vernaculam.

(VI.) Vertendo translatam historiam in Latinam lingvam.

(VII.) Dictitando in calamum Verba Auctoris, unde historia fuit translata.

(VIII.) Conferendo Verba Auctoris cum Translatione: nam ex collatione hac discunt præcipue Tyrones, qvid sit imitatio bonorum Auctorum.

(IX.) Confirmando Translationis Latinæ Phrases & Verba probatorum Auctorum citatione, Concionatorum more dicta sua Apostolorum ac Prophetarum allegatione ac auctoritate munientium.

(X.) Ostendendo discrimen inter Grammaticam, Rhetoricam, Oratoriam, ac Poeticam dictionem:

1. Grammatica propriè agit de dictione Regulis Grammaticis consentanea: ut, *Titius noster est insignis miles*: Item de certa qvadam elegantia: ut, *Titio nostro insignis inest rei militaris scientia*. Et hæc dictio Historicis est familiaris.

2 Rhetorica agit de Dictionis sive Orationis ornatu, qvi fit per Tropos & Figuras: ut, *Titius noster est acer Mars tis pullus, belli fulmen, invictus Achilles.*

3. Oratoria agit de ornatu & Copia orationis solutæ: ut, *Titius noster est Vir bello aptissimus, ingenti qvippe animi ac corporis robore à natura præditus; prudentiâ pollet singulari, adeo ut consilia etiam optima capere soleat in arena: novit præterea pugnas dextrè explicare; novit circumvallare atque expugnare urbes.*

4. Poetica agit de ornatu atq; copia orationis ligatæ; cujus exempla passim apud Poetas sunt obvia, ubi res omnes late, ac copiosè, hoc est, multis Verbis discribuntur.

DE OCTAVO MODO.

Octavus Praxeos Grammaticæ Modus, ordine merito Primus, nuncupatur Ordo Grammaticus, qvi in qvavis oratione talis est.

(I.) Constructionem orditur Conjunctio, Interjectio, vel Adverbium [vocandi, hortandi, demonstrandi, interrogandi, prohibendi, similitudinis; & vim relativam habentia, donec, qvando, siqvando, postqvam.)

(II.) Vocativus si adsit.

(III.) Verbum Impersonale cum suo Casu.

(IV.) His deficientibus, Nominativus, aut qvod vice Nomitivi fungitur, primum locum occupat.

(V.) Nominativo subjungitur vox illi cohærens: nempe Adjectivum vel Substantivum declarans, item Genitivus vel Ablativus.

(VI.) Hinc Verbum Personale, Finitum.

(VII.) Inde Adverbia.

(VIII.) Et casus, qui à Verbis reguntur, ubi Casuum Ordo servandus.

(IX.) Succedunt Infinitivi cum Accusativo à fronte.

(X.) Ablativi consequentiæ; Et Præpositiones cum suis Casibus, Gerundia, &c.

GRAMMATICÆ LATINÆ MAJORIS

Folium Primum.

Grammatica est ars rectè loqvendi & scribendi; idq; Latinis Latine.

Partes Grammaticæ sunt tres.

(I.) ETYMOLOGIA. (II.) SYNTAXIS. (III.) PROSODIA.

DE ETYMOLOGIA.

Etymologia agit de singulis Vocibus, (uti Syntaxis de Conjunctis) & duabus absolvitur Partibus.

PRIOR PARS Singularum Vocum. (1.) *Principia.* (h. e. Literas & Syllabas) (2.) *Partitionem.* (3.) *Variationem*, explicat, juxta seqventes tres Regulas.

1. Omnis vox constat ex Literis & Syllabis una vel Pluribus.

2. Omnis vox refertur ad unam octo Partium; (qvæ sunt *Nomen Substantivum, Nomen Adjectivum, Pronomen, Verbum, Participium, Adverbium, Conjunctio & Præpositio.*)

3. Omnis vox est Variabilis (per DECLINATIONEM, COMPARATIONEM aut CONJUGATIONEM) vel Invariabilis.

NOTA.

Declinationi accidunt: Numerus, Casus, Genus, Com-

Comparationi tres Gradus: Positivus, Comparativus, Superlativus.

Conjugationi: Tempus, Modus, Numerus & Persona.

POSTERIOR PARS Singularum Vocum. (1) *Derivationem.* (2) *Compositionem.* (3.) *Significationem* explicat, juxta seqventes tres Regulas.

(1.) Omnis vox est PRIMITIVA vel DERIVATA.

(2.) Omnis vox est SIMPLEX vel COMPOSITA.

(3.) Omnis vox est PROPRIA vel TRANSLATA.

NOTA.

In Præcedentibus sex Regulis fundatur vera ac naturalis omnium cum Grammaticarum tum Lexicorum Methodus: Nam

Priores tres regulæ fundamentum locant Præceptis Grammaticis versantibus inprimis, circa Vocum. (1) Principia. (2) Partitionem. (3.) Variationem, ex cujus diversitate oritur Syntaxis.

Posteriores tres regulæ viam utiliter præstruunt Lexicis, ubi Voces optimo ordine proponuntur, si (1) Primitivis Derivata. (2) Simplicibus Composita. (3) Propriis Translata, ordine subjungantur.

PARS PRIOR.

De Singularum vocum *Principiis*, *Partitione & Variatione.*

DE PRINCIPIIS VOCUM.

Principia Vocum sunt Literæ & Syllabæ.

DE LITERIS.

Litera est minima pars vocis, ejusq; primum Elementum. A. AB.

A. in nominibus propriis significat Aulus. Ap. & App. Appius. Aug. Augustus vel Augur. A.u.c. ab urbe condita. *A.* p.r.c. Anno post Romam conditam. Æd. cur. ædilis curulis *A.* signum Absolutionis. C. condemnationis.

A, AB, ABS. Præpositi. (à Græco ἀπὸ) *A* præponitur consonantibus, Ab vocalibus, qvandoq; etiam consonantibus; Abs non est in freqventi usu, nisi fortè ante voces à C. Q. & T. incipientes; ut, abs-condo, abs qvovis homine. *Ter.* ne abs te hanc segreges. *Ter.* A & AB varias habent significationes, qvarum præcipuæ sunt. (1.) Af. victus est à Scipione. *Cic.* (2.) Fra. redire à foro. *Plaut.* à puero. fra Barns Been. *Ter.* (3.) Efter. à prandio, à cœna. secundus à Rege. den anden efter eller næst Kongen. (4.) Med. a Senatu stat, hand holder med Raadet. *Cic.* à nobis facit, hand holder med os. *Cic.* à parte Regis est, hand holder med Kongen. *Cic.* (5.) denotat A vel AB officium sive ministerium: feryus à pedibus, een Lackey. *Cic.* à Secretis, een Secreterer. *Jun.* ab epistolis, den som skriver Breve. *Svet.*

absq, Præp. uden. absq; me foret. *Plaut,*

Abacus, ci. m. 2. (à græco ἄβαξ ἄβακος) Retterbenck / Skienckeskive. (2.) Regnebret / Skrivebret. (3.) Bretspil / Skaktavel. *Svet.*

abaculus, i. m. 2. parvus abacus. *Plin.*

Abbas, ātis, m. 3. (à voce Syriaca Abba, id est Pater.) Abbed. abbatissa, æ. f. 1. Abbedisse. abbatia, æ, f. 1. Abbeds Embede / Abbedj.

Abies, etis. f. 3. Fyr / Fyr-træ. *Plin.*

abiegnus, Adj. Af Fyr. abiegnæ trabes. *Aut. ad Her.*

abietarius. adj. ad abietem pertinens. negotiator. Fyrhandler. *Fest.*

Abolla, æ. f. 1. pallium erat militare. Mytterkiol *Martial.*

Absinthium, ii. n. 2. (ἀψίνθιον.) Malurt. *Plin.*

absinthites, æ. m. 1. vinum absinthiō temperatum, Malurt-Viin. *Col.*

Absis, idis. f. 3. (ἀπσὶς) Buen

Buen udi een Hvelning. (2.) Ring om et Hiul. *Plin.*

Abyſſus, i. f. 2. (ἄβυσσος) dyb Vand / Svelg / Afgrund.

Ac. Conjunct. copulat. Og / ogſaa. (2.) ſom. hebes æqvè, ac pecus. *Cic.* (3.) end / endſom contrarium decernis, ac paullo ante decreveras. *Cic.*

atqve Conjunct. (ex ac & qve) Og / ogſaa. (2.) Som. locus eſt bellus, atque optabam. *Plaut.* (3.) end / endſom. in aliis rebus verſor, atq; tu. *Cic.*

Academia, æ. f. 1. (penultima eſt anceps, qvia Græcis ſcribitur, ἀκαδημία & ἀκαδήμεια) Hoy Skole / Academi. in Academia diſputare. *Cic.*

academicus. adj. det ſom hører til et Academi. (2.) Subſtant. Een Profeſſor, Student. *Cic.*

Acanthis, idis. f. 3. (ἀκανθὶς) Siſeke. *Plin.*

Acarus, i. m. 2. (ab ἄκαρι) Miide. (2.) Kridorm.

Acer, eris. n. 3. Valbirck. *Plin.*

acernus. Adj. af Valbirk, menſa. *Mart.*

Acer, & acris, hæc acris, hoc acre, or, mus. Adj. ſkarp af ſmag. acer & acidus ſuccus. *Vitr.* (2.) ſtærk / dapper. animus acer & præſens. *Cic.* (3.) Raſk / geſvindig. curſu acer equus. *Virg.*

acriter, acriùs, acerrime Adv. *Cic.*

acrimonia, æ. f. 1. ſkarphed. qvalis eſt in pipere, ſinapi, allio &c. *Cato.* (2.) acrimonia orationis, id eſt vis & vehementia. *Cic.*

acritūdo, inis. f. 3. idem. *Vitr.*

Acerra, æ. f. 1. Rogelſekar. (2) Alter / hvor paa de gamle brendte Rogelſe for de Døde.

Acervus, i, m. 2. Dynge / Hob / Stack / mengde. acervus frumenti. *Plaut.* pecuniæ. *Cic.* æris & auri *Horat.* (2.) acervi facinorum. *Cic.*

acervo, avi, atum, are. acervum facio, Samler i hob. *Plin.*

acervātim. Adv. Stack-viis. hobetal. accumulare. *Lucret.*

acervatio, ōnis. f. 3. acervandi actus. *Plin.*

coacervo, are. idem qvod a-

cer-

cervo, pecuniam omnibus modis coacervare. Cic.

coacervatio, ōnis. f. 3. *Cic.*

Achātes, æ m.1. (ἀχάτης) Agat. *Plin.*

Acies, ēi. f. 5. (ab ἀκὴ vel ἀκὶς) Eg/ Spitz/ Od. acies falcis. *Plin.* haſtæ. *Ovid.* ſecurium. *Cic.* (2.) acies ingenii, ſkarpſindighed. *Cic.* acies oculorum, ſkarp Sinn. *Cic.* (3.) Slagt-ordning. pedeſtris acies. *Tacit.* inſtruere aciem. *Cic.*

acuo, ui, ūtum, ere. Conjug. 3. Spitzer/ hvæſſer/ ſkerper. falcem. *Col.* Sagittas. *Hor.* (2.) lærer/ øver. illos ſat ætas acuet. *Ter.* (3.) opirrer/ tilſkynder. acuere furores alicujus. *Virg.*

acūtus. Adj. Skarp/ Hvas. culter. *Plaut.* (2.) Spitz. acuta carex. *Virg.* (3.) ſkarpſindig. ingenium acutum. *Cic.* acuti oculi, ſkarpſeende. *Plaut.*

acūte, tiùs, tiſſimè. Adv. *Cic.*

acūmen, inis. n. 3. Od/ Eg/ Spitz. *Plin.* (2.) acumen ingenii, ſkarpſindighed. *Quint.*

acuminātus. Adj. animal acuminatum, id eſt aculeō inſtructum. *Plin.*

exacuo, ui, utum, ere. idem qvod acuo. exacuere mucronem. *Cic.* animum. *Plin.*

exacūtus. Adj. exacutè. Adv. *Plin.*

peracuo, ere. valdè acutum reddo. *Cato.*

peracūtus Adj. *Mart.* peracutè. Adv. *Cic.*

præacūtus. Adj. megit Spitz. præacuta bipennis. *Plin.*

Acinaces, is. m 3. Sabel. *Curt.*

Acinus, i. m. 2. Steen eller Kierne udi Vindruer og andre ſmaa Bær. acinus vinaceus. *Cic.* acini mespilorum. *Plin.* (2.) ſmaa Bær.

acinaceus. Adj. qvod ex acinis factum eſt, acinaceum vinum. *Ulp.*

acinōſus. Adj. acinis plenus. uva. *Plin.*

Acipenſer, eris. m. 3. nomen piſcis. vulgò ſturio. Styr. *Plin.*

Aconitum, i. n. 2. (ἀκόνιτον) Een forgiftig Urt. vulgò Muncke. (2.) Gift. *Ovid.*

Acor, ōris. m. 3. acidus ſapor. Surhed. in cibis acor ipſe jucundus eſt. *Quint.*

aci-

acidus, Adj. Suur. fructus. *Col.* vinum. *Plin.*

acidulus diminut. Suuragtig. *Plin.*

ſubacidus. Adj. Suurlig. *Plin.*

aceo, ui, ēre. Conjugat. 2. Erſuur. *Cato.* hinc inchoativum. aceſco, acui, aceſcere, bliver ſuur. vinum aceſcit. *Col.* coaceſco, bliver gandſke ſuur. vinum vetuſtate coaceſcit. *Cic.* exaceſco. idem. *Col.*

peraceſco. *Plaut.*

acētum, i. n. 2. Edicke/ mordax. *Perſ.*

acetabulum, i. n. 2. Edicke-Kar. (2.) een half Peel. (3.) Hofte Skaal. *Cæſ. Plin.*

acetaria, orum. n. 2. Salat/ *Plin.*

acerbus, or, mus, Adj. ram/ barſk/ propriè de immaturo fructu dicitur, ut acerbæ uvæ. *Cic.* (2.) Ond og Fortredelig. acerbum eſt ab aliqvo circumveniri, acerbius à propinqvo. *Cic.* fortuna acerba. *Ovid.*

acerbè, biùs, biſſimè. Adv. *Cic.*

acerbitas, ātis. f. 3. bitterhed/ ſuurhed/ramhed. (2.) ſtrenghed/ haardhed. objurgatio habens multum acerbitatis. *Cic.*

acerbo, are. Forbitrer. *Act.* I. *Virg.*

exacerbo, are. valdè acerbo & irrito. Giør Bred og forbitrer *Liv. Svet.*

exacerbeſco, ſcere. valdè acerbus fio. *Apul.*

Acredula, æ, f. 1. Nactergal. *Cic.*

Acus, eris. n. 3. purgamentum frumenti, Avne. *Col. Cato.*

acerātus. *Adj.* cœnum aceratum, id eſt, palcis mixtum. *Feſt.*

acerōſus. *Adj.* acere plenus. panis. *Feſt.*

Acus, i. m. 2. nomen piſcis. Hornfiſk. (2.) acus minor. vulgò Tobis.

Acus, us. f. 4. Naal/ Synaal. acu trajicere. *Celſ.* acu pingere, at Bordyre. *Ovid.* (2.) acus crinalis, cujus uſus erat capillum diſtingvere, item capillos comptos figere ac ſuſtinere. Haar-ſpille. *Apul.*

acicula, æ. f. 1. parva acus. *Priſc.*

acia, æ, f. 1. Naals Traad.

aculeus, 1. m. 2. inſecti ſtimulus & qvaſi acus qvædam Brod. *Cic.* (2.) aculeus orationis, verborum &c. *Cic.*

acu-

aculeātus. *Adj.* Som haver Od eller Tagge / Spitzig. aculeatus piſcis, major & minor. *Plin.* (2.) aculeatæ literæ. *Cic.*

Ad. *Præpoſ.* Til. literas ad me miſit. (2.) hos/ved. facere ſacrificium ad aram. *Cic.* (3.) henved. ad tria millia. *Plaut.*

qvoad, ſuavit / qvo ad vixit, ſaa lenge hand levde. *Svet.* qvo ad potuit, reſtitit. *Cic.*

Adamas, antis. m. 3. (ἀδάμας) en Demant. *Virg.*

adamantinus. *Adj.* af Demant. [2.] haard ſom Demant. ſaxa adamantina. *Lucret.*

adamantæus. *Adj.* idem. *Ovid.*

Adeps, ipis. Comm. 3. Iſter. *Cic.*

adipālis, e. *Adj.* Feed. *Cic.* adipalis cœna, id eſt opipera. *Feſt.*

adipātus. *Adj.* adipe unctus, ſmurt. *Nonius.*

adipātum, i. n. 2. feed Mad. *Juvenal.*

Ador, oris. m. 3. (penult. eſt anceps.) far vel farris genus. Allehaande Korn. *Auſon.*

odoreus. *Adj.* af Korn giort. adorea liba. *Virg.*

adorea, æ. f. 1. omnis ex agro proventus, Grøde. (2.) Ære og Priis, qvia militibus olim, partâ victoriâ, oblata eſt à populo adorea. *Plaut.*

Adūlor, atus ſum, ari. Depon. 1. Jeg hyckler. adulari aliqvem. *Cic.* alicui. *Qvint.*

adulātor, ōris. (in fœm: trix, icis.) een Hyckler. *Cic.*

adulatorius. *Adj.* Som hører til Hyckleri. *Cic.*

adulatio; ōnis. f. 3. Hyckleri. *Cic.*

inadulabilis, e *Adj.* ſom ikke lader ſig indtage af Hyckleri. *Gell.*

Adytum, i. n. 2. (ἄδυτον.) Een hemmelig ſted udi Kirken/Sacriſti / Choret eller andet ſaadant. *Virg.*

Ædes, is. f. 3. Kirke. ædes ſacra. *Cic.* (2.) in plur. ædes, ium. et hvert Huus. *Cic.*

ædicula, æ. f. 1. liden Kircke eller Huus. *Cic.*

ædīlis, is. m. 3. Magiſtratus Romanus, qvi curam gerebat ædificiorum civitatis. Bygmeſter / Kirckeverge/Kemner. *Cic.*

ædilitas, ātis. f. 3. Bygmeſters Embede. ædilitatem gerere. *Plaut.* ædi

ædilitius. Adj. qvod eſt ædilis: ædilitium munus. *Cic.* (2) qvi ædilitate defunctus eſt. *Cic.*

æditus & æditimus, i. m. 2. Klocker/Degn. *Cic.*

ædifico, avi, atum, are. bygger Huus. in tribus locis ædifico. *Cic.* [2] bygger og indretter. ædificare domum, navem, claſſem, hortum &c. *Cic.* [3.] ædificare rempublicam. *Cic.*

ædificatio, ōnis, f. 3. (uncula, æ. dimin. *Cic.*) byggen/bygning. *Cic.*

ædificātor, ōris. m. 3. qvi ædificat. *Cic.*

ædificium, ii. n. 2. bygning. exſtruere. deturbare. *Cic.*

coædifico, are. bygger tillige med andre. *Cic.*

exædifico, are. Opbygger af Grund/ fuldkommer. domus exædificata. *Cic.* [2.] ſtøder ud af Huſet. *Plaut.*

inædifico. *Cic.* perædifico. *Col.* reædifico. *Cic.*

Æger, ægra, ægrum. *Adj.* Siug/Svag. ita graviter æger fuit, ut omnes medici diffiderent. *Cic.* ægra mulier. *Terent.* (2.) Ilde til Freds. curis ingentibus æger. *Virg.* æger animi. *Cic.* (3) ægra reſpublica. *Cic.*

ægrè. *Adv.* beſværligen/ugierne/neppe. ægrè ferre ſive pati aliqvid. *Cic.*

ægritūdo, inis, f. 3. Bekymrelſe / Sorg og Bryghed. (2) Siugdom/ Svaghed. incidere in ægritudinem. *Cic.*

ægrimonia, æ. f. 1. idem. *Cic.*

ægreſco, ſcere. æger fio. *Virg.*

ægrōto, avi, atum, are. Er ſiug. vehementer, graviter, periculoſè, leviter. *Cic.*

ægrotatio, ōnis. f. 3. ægrotatio propriè in corpore, ægritudo in animo. *Cic.*

Ægis, idis. f. 3. Palladis. Skiold. *Virg.*

Æmulus. Adj. Nidkier Efterfolger. (2) Mißundelig. ille æmulus atq; imitator ſtudiorum meorum. *Cic.* ſtimulos dedit æmula virtus. *Lucan.*

æmulor, atus ſum, ari. Depon. 1. Cum accuſat. Efterfølger med Iver. æmulari diligentiam alicujus. *Terent.* cum Dativ. Jeg mißunder. æmulari alicui. *Cic.* (3.) Jeg figer med

med een anden. æmulari cum aliqvo. *Liv.*

æmulatio, ōnis. f. 3. Efterfølgelſe. (2.) Avind. *Cic.*

æmulātus, us. m. 4. idem. *Terent.*

æmulātor, ōris. m. 3. qvi æmulatur. Servilius æmulatur Catonis. *Cic.*

Ænigma, atis. n. 3. (αἴνιγμα) **Merck Tale eller Sportſmaal.** *Cic.*

Æqvus, or, mus. Adj. Jevn/flet. æqvus & planus locus. *Cic.* æqvum campi, det flette af en Marck. *Liv.* (2) Retſindig/billig. æqvus animus. *Plaut.* (3) Liige. ſequi aliquem paſſibus æqvis. *Virg.*

æqvè. Adv. lige. miſer æqvè atqve ego. *Tetent.* æqvè amicos ac nos ipſos diligamus. *Cic.* (2) billigen. æqvè ſic ſtatuit judex. *Cic.* adæqvè. adv. *Plaut.*

æqvitas, ātis. f. 3. Billighed. æqvitate uti. *Cic.* æquitas animi. *Cic.*

æqvor, oris. n. 3. Slet Platz. (2) Haw. *Virg.*

æqvoreus. Adj. ad æqvor pertinens, piſcis. *Ovid.*

æqvo. avi, atum, are. Jevner/fletter. æqvare agri planitiem. *Cic.* æqvare ſolo urbes, domos, at ſleife/bryde ned i Grund. *Liv.* (2) Giør liige. æqvabat laborem juſtis partibus. *Virg.* putant ſe æqvari cum principibus. *Cic.* æqvabat ludum nocti, hand holt leegen ud med Natten. *Virg.*

æqvālis, e. Adj. liige. æqvale intervallum. æqvales mei. *Cic.* æqvalis fortuna. *Plin.*

æqvalitas, ātis. f. 3. lighed. ad æqvalitatem redigere. *Plin.*

æqvaliter. Adv. *Cic.*

inæqvālis, e. Adj. u-jevn/u-liige. *Ovid.*

inæqvalitas, ātis. f. 3. u-jevnhed/u-liighed. *Col.*

inæqvaliter. Adv. *Col.*

æqvabilitas, ātis. f. 3. liigformighed. *Cic.*

æqvabiliter. adv. *Cic.*

inæqvabilis, e. Adj. *Cic.* inæquabiliter. adv. *Varr.*

æqvātor, ōris. m. 3. circulus imaginarius in cœlo.

æqvatio, ōnis. f. 3. æqvandi actus. dignitatis. *Cic.*

adæqvo, are. Giøre liige. cum virtute fortunam adæqvavit. *Cic.*

coæqvo, are. idem. *Liv.*

coæqvālis, e. Adj. lige/jævnlige. *Col.*

ex-

exæqvo, are. Jevner. exæqvare tumulos. *Hirt.* (2.) Giør liige. exæqvare aliqvem dignitate cum altero. *Cæs.* exæqvare facta dictis. *Sall.*

exæqvatio, ōnis. f. 3. *Liv.*

inīqvus. adj. u-jevn. ascensus. *Liv.* (2) u-billig. iniqvus judex. *Virg.*

iniqvè. *Adv.* u-billigen. *Plaut.*

iniqvitas, ātis. f. 3. u-billighed. (2) iniqvitas temporis, besværlighed. *Cic.*

inæqvo, are. Jævner/ sletter. *Cæs.*

peræqvo, are. Giør liige. *Col.*

Aer, eris. m. 3. (ἀήρ) Luft. aere non certo corpora langvor habet. *Ovid.* (2) Veir.

aerius vel aereus. adj. in aër existens vel vivens. *Cic.*

Ærumna, æ. f. 1. (nusa, æ. Dimin. *Plaut.*) Dragerstang/ Bærestang. (2) Jammer og Elendighed. te miseriæ & ærumnæ premunt omnes. *Cic.*

ærumnālis, e. Adj. Besværlig/ Modsommelig, labor. *Apul.* ærumnabilis, e/ Adj. idem. *Lucret.*

ærumnōsus. Adj. Jammerlig/ Elendig. miser, afflictus, ærumnosus, calamitosus, *Cic.* ærumnosissimus. *Cic.*

Æs, æris. n. 3. Kobber. statua ex ære. *Cic.* Æs caldarium, fusile, Klokke-Malm / Gryde-Kobber. *Plin.* ductile, Kiædel-Kobber. *Plin.* coronarium, Messing. *Plin.* (2) Penge. *Ter.* (3) Gield. contrahere, facere, conflare æs alienum, at sette sig i Gield. *Cic. Plin.*

æra, æ, f. 1. Chronologis est initium temporis & numerationis: ut, æra Christiana, qvæ est annus nati Christi.

æreus. *Adj.* Af Kobber giort. æreum vas. *Plin.*

æneus & aheneus. Adj. idem. *Horat.*

æneātor, ōris. m. 3. Trommeter. (2) Pukkenslaaer. *Svet.*

ahēnum, i. n. 2. Kedel eller Kobber-Gryde. *Virg.*

ærōsus. adj. ære abundans, vel ære mixtum. ærosum aurum. *Plin.*

ærātus. *Adj.* med Kobber beslagen. fores æratæ. *Tibull.* (2) Gieldbunden. (3) Riig. *Plaut.*

æra-

ærarius. Adj. ad æs pertinens faber. *Plin.* (2.) ærarius scriba. En Rente-skriver. *Cic.*

ærarium, ii. n. 2. Skat-Kammer. *Cic.*

æramentum, i. n. 2. instrumentum omne ex ære fusum. støbt Kobber / som Klokke / Stykke / Gryde. *Plin.*

ærūgo, inis. f. 3. Kobber-rust. (2) Kobbergrøn. *Cic.*

æruginōsus. Adj. ærugine obductus. rustig. *Senec.*

æruſco, are. Skinder Penge sammen. *Gell.*

æruſcātor, ōris. m. 3. Pengestyndere. *Gell.*

obærātus. Adj. ære alieno circumquaque obstrictus. Som allevegne er skyldig. *Liv.* *Caſ.*

Æſtimo, avi, atum, are. Tagerer, Vorderer / Skatter æstimare pretium rei. *Cic.* æstimare pecuniam magni. *Cic.* æstimare pecuniâ. *Cic.*

æstimātor, ōris. m. 3. qui æstimat & considerat. Vorderingsmand. *Cic.*

æstimatorius. Adj. *Ulp.*

æstimabilis, e. Adj. qvod facilè æstimari potest. *Cic.*

inæstimabilis, e. adj. *Liv.*

exiſtimo, avi, atum, are. Acter / dømmer / meener. exiſtimare bene vel malè de aliqvo. *Cic.*

exiſtimatio, ōnis. f. 3. Dom og Meening. *Cic.* (2.) Rygte og Navn. bona exiſtimatio divitiis præstat. *Cic.*

exiſtimātor, ōris. m. 3. Een Dommere og Vorderingsmand. alieni artificii exiſtimator. *Cic.*

Æſtus, us. m. 4. stor Hede og Brynde. *Virg.* (2.) Havbrusen. fervet æstu pelagus. *Cic.* (3.) Ebbe og Flood. æstus marinos ortu aut obitu lunæ commoveri. *Cic.* (4) heftig bepegelse. æstus gloriæ, ingenii, curarum, irarum. *Cic.* *Virg.*

æstuōsus. Adj. Hitzig. cœlum. *Col.*

æstuo, avi, atum, are. Er hidsig / brender af Heede. cùm æstuaret, umbram secutus est. *Cic.* (2) mare æstuat. *Curt.* (3) æstuare desiderio, dubitatione. *Cic.* invidiâ. *Sall.*

æstuarium, ii. n. 2. Lufthull. *Vitr.* (2) Land som underti. den overfyllis af Havet.

æstu-

æstuatio, ōnis. f. 3. stor bevegelse og attraa. *Plin.*

exæstuo, are. valdè æstuo. igne magno exæstuat. *Lucan.* exæstuat irâ. *Virg.*

inæstuo, are. idem. *Horat.*

æstas, ātis. f. 3. Sommer. ineunte æstate. *Cæs.* adulta æstas. *Tacit.*

æstivus. Adj. quod æstatis est. æstivi menses, dies. *Cic.*

æstīva, ōrum. n. pl. 2. Sommer-lejer/ Sommer-huus. *Cic.*

æstivè. Adv. Sommerlig. *Plaut.*

æstīvo, āre, in æstivis ago: vel propter æstum evitandum alicubi moror. *Plin. Varr.*

Æther, eris. m. 3. (αἰθὴρ) Himmelens Beſæſtning. in æthere astra volvuntur. *Cic.* (2) Himmel. *Cic.* (3) Luft. reſonat fragoribus æther. *Virg.*

æthra, æ. f. 1. Himmelens Klarhed / klart Veyr. *Virg.*

ætherеus vel ætherius. Adj. ignis. *Cic.* astra. *Virg.*

Ævum, i. n. 2. (αἰὼν) ſtedsvarende Tid. evig Tid. ab ævo condito. Fra Verdens begyndelſe. *Plin.* (2.) Tiid. noſtrò ævò. *Plin.*

æviternus adj. obſoletum, pro quo uſurpatur.

ærernus. adj. evig/ uden Begyndelſe og Ende. Deus. *Cic.*

ſempiternus, adj. evigvarende. *Cic.* ternò. adv. *Cato.*

æternùm. adv. altid / evindeligen. *Virg.* æternò. idem. *Plin.*

æternitas, ātis. f. 3. Evighed. ab, ex omni ætetnitate. *Cic.*

æterno, are. æternum facio. *Hor.*

ætas, ātis. (olim ævitas) f. 3. Alder. (2) Tid. ætas iniens, media, extrema. *Cic.* ſenſim ſine ſenſu ætas seneſcit. *Cic.* ætas ſuccedit ætati. *Cic.* homo id ætatis, ſaa gammel. *Cic.* ætatem agere in literis. *Cic.* ætate, provectâ mori. *Cic.* ætatibus noſtris aliena res. *Cic.*

coævus. Adj. Som er lige gammel med een anden. *Cic.* æquævus. idem. *Virg.*

coætaneus. Adj. ſom lever tillige med een anden. *Porc. Latro.*

grandævus. Adj. gammel/ bedaget. *Virg.*

grandævitas, ātis. f. 3. Høy Alder/langt liv. *Paccuv.*

longævus. Adj. idem quod grandævus. *Virg.*

primævus. Adj. som er i den første og fejerste Tid. *Virg.*

Affatim. adv. **Nøgeligen** og overflødeligen. cum Genitivo. diVitiarum ipsi affatim est, hand er Rig nock. *Plaut.*

Ager, gri. m. 2. (ἀγρὸς) **Ploveland/Saaland / Ager.** ager cultus, incultus, frugifer, fertilis, suburbanus. *Cic.* agri cultio. *Cic.*

agellus, i. m. 2. Dimin. liden Ager. *Cic.*

agrarius. adj. ad agros spectans vel pertinens. lex agraria. *Cic.*

agrestis, e adj. quod in agris nascitur. arbor. *Cic.* (2.) Boondagtig/grov. vita agrestis. *Cic.* musa. *Virg.* [3.] substant. Boonde. *Virg.*

agricula, æ. m. 1. Boonde. *Cic.*

agricolatio, ōnis. f. 3. *Col.* agricultūra, æ. f. 1. *Cic.* Ager-dyrkelse.

peragro, avi, atum, are. Vandrer om/eller igiennem Landet. agros & nemora peragrare. *Cic.* fama peragravit orbem terrārum. *Cic.* peragrata terra. *Cic.*

peragratio, ōnis. f. 3. Reyse/Vandring. *Cic.*

peregrè. Adv. Fra hiemmet/uden Lands. significat in loco, ad locum, de loco: ut, peregrè sum. *Horat.* abeo. *Plin.* redeo. *Terent.*

peregrīnus. adj. Fremmed. advena. *Cic.*

peregrinitas, ātis. f. 3. fremmed Skick og Sædvane. *Cic.*

peregrīnor, atus sum, ari. Depon. 1. Reyser/Vandrer i fremmede Land. peregrinari longè lateq; *Cic.* peregrinari regionem. *Cic.* (2) animus peregrinatur, tager andet vare. *Plin.*

peregrinatio, ōnis. f. 3. transmarina. *Quint.*

peregrinātor, ōris. m. 3. Vandringsmand / Pillegrim. *Cic.*

peregrinabundus. Adj. som vandrer. *Liv.*

Agmen, inis. m. 3. **Mengde/Skare.** amicorum. *Ovid.* (2) Een Krigshær uden Orden. cogere agmen. *Virg.*

agminālis, e. Adj. quod ad

ag-

agmen pertinet, agminales eqvi. *Cæs.*

coagmento, are. føyer tilhaabe / ſammenſetter. opus aliquod. *Cic.*

coagmentatio, ōnis f. 3. tilſammenføyelſe corporis. *Cic.*

coagmentum, i. n. 2. idem. ſyllabarum. *Gell.*

Agnus, i. m. 2. (in fæmin. agna, æ. *Horat.*) Lam. *Cic.*

agnellus, i. m. 2. Dimin. *Plaut.*

agnīnus. Adj. quod ex agno eſt. caro agnina. *Plin.*

Ago, egi, actum, agere. Conjug. 3. (ab ἄγω) Gior/handler/ tager mig til. nihil agendo homines malè agere diſcunt. *Cato.* agere familiariter cum aliquo, at handle Venligen med een. *Cic.* agere vitam. *Liv.* ætatem. *Cic.* at leve. animam, at dragis med Døden. *Cic.* vigilias. at holde Vagt. *Liv.* cauſas, at holde Rettergang. *Cic.* comœdiam, at ſpille een Comœdie. *Ter.* dies feſtos, at holde Helligdage. *Cic.* Conſulem, at være Borgemeſter. *Cic.* gratias, at tacke. *Cic.*

agilis, e. Adj. knap ding. claſſis. *Liv. Stat.*

agilitas, ātis. f. 3. Bøyhed / knaphed. natu *Cic.*

agiliter. Adv. *Col.*

actio, ōnis. f. 3. Handel / gierning. *Cic.*

activus. Adj. ſom gior. *Quint.*

actito, are. Freq. in foro cauſas ago, actitare cauſas. *Cic.*

actor, ōris. m. 3. den ſom gior/ handler og driver noget. (2) Sagvolder/ Anklager. *Cic.* (3) een Comœdiant.

acta, ōrum. n. pl. 2. Gierning / Handel / Bedrift. acta privata & publica. *Cic.*

actus, us. m. 4. Gierning/ Handel actus humani. *Cic.* (2) Een vis Deel i Comœdie eller Spil. *Cic.*

actuarius. Adj. det ſom lettelig drives eller føres kand. *Cic.* navis. (2) Subſtant. Een Notarius. *Suet.*

actuōſus. Adj. Arbeydſom/ſom henger altid i Gierningen vita actuoſa. et Arbeydſom levnet. *Val. Max.*

actuōſè. Adv. actuoſe agere. *Cic.*

actūtum. Adv. I een haſt / ſnart. *Cic.*

(*)

2072.
2 2